

ПОЛИТИКИНИ

8
динара

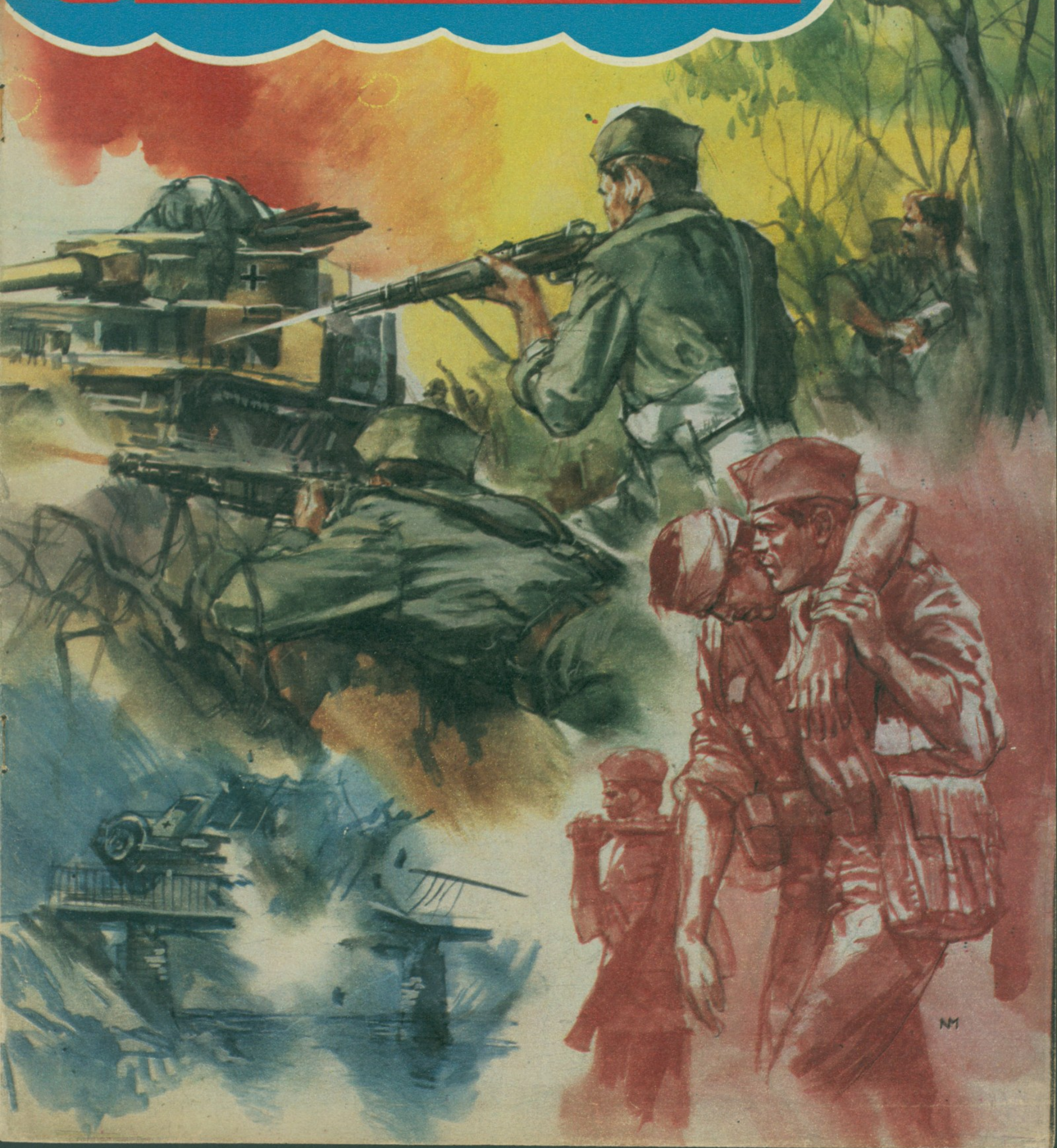

БРОЈ

1436

ЗАБАВНИК

6.7.1979. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XL

Ripley

Веровати или не!

СЛОНИЦЕ

КАДА СЕ БОРЕ
ПОКУШАВАЈУ
ДА ЈЕДНА
ДРУГОЈ
ОДГРИЗУ
РЕП.

ХОСЕ ЛАПИЈЕРА

(1867-1948)
ИЗ МАДРИДА
ИМАО ЈЕ ТОЛИКО
ВЕЛИКА УСТА ДА
ЈЕ У ЊИХ МОГАО
ДА СТРПА ТРИ
ЦЕЛЕ ВЕЛИКЕ
БРЕСКВЕ.

ЉУБИМАЦ

ДЕЈА ЛАНД,
БАНКАРСКИ СИНОВНИК
ИЗ БЕЛИНГЕМА, САД,
ДРЖИ КАО КУЊОТ
ЉУБИМЦА
ПАУКА
ТАРАН-
ТУЛУ.

ЏОЗЕФ ПЕТИТ

ЧУВЕНИ
ТРОМБОНИСТ
НАСТАВИО ЈЕ
ДА СВИРА И У
СВОЈИМ СЕДАМ-
ДЕСЕТИМ
ГОДИНАМА
МАДА ЈЕ ВЕК
БИО ПОГУБИО
ВЕЉИКУ ЗУБА.

СЕСИЛИЈА АГНЕС ПЕРЕРА

ИЗ КАНДАНЕ, У ШРИ ЛАНКИ, РОДИЛА
ЈЕ ДВЕ ДЕВОЈЧИЦЕ У РАЗМАКУ ОД
38 ДНА.

УДАРНИ ТАЛАСИ У ЗЕМЉОТРЕСУ
РАСПРОСТИРУ СЕ БРЗИНОМ ОД
8000 МЕТАРА У
СЕКУНДИ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

у малом граду близу Амстердама подигнут је споменик некоме за кога ниједан Холанђанин није чуо — дечаку Пиетеру. То је мали храбри Холанђанин који је прстом зачепио отвор на насипу и тако

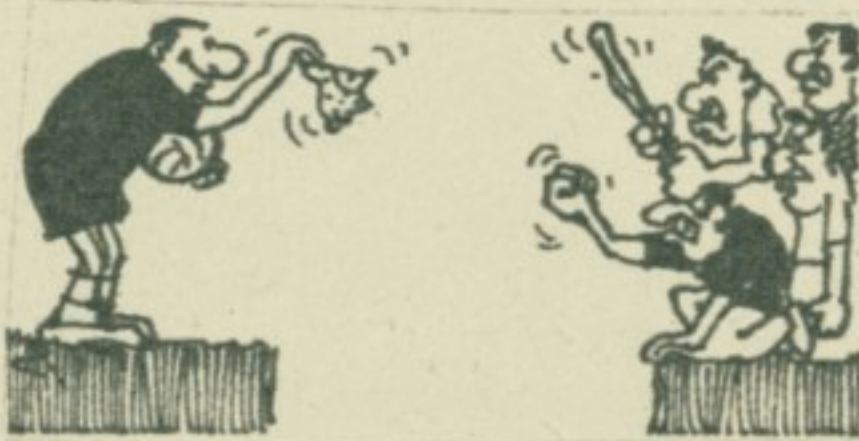
спасао свој град од поплаве. Ова прича измишљена је у Америци и пошто су се многи амерички туристи распитивали за малог Пиетера, Холанђани су одлучили да му подигну споменик.

скерлет је персијски назив за јасноцрвену боју, која се добија из тела штитасте ваши из породице Coccidae. Овај је инсект био познат Астeciма мно-

го пре него што су Европљани открили Америку. Гајен је у Хондурасу и на Канарским острвима, а и у Мексику, Перуу, Алжиру и Шпанији. Одрасле женке се сабирају, суше и мељу у прах од кога се добија црвена боја. За сваки килограм ове боје потребно је око 150000 инсеката.

Бразилци су већ познати као изузетно темпераментни фудбалски навијачи. Зато је упра-

ва стадиона Маракана, који има 180000 места, одлучила да око игралишта ископа дубоки шанац, и тако заштити своје играче.

у Сједињеним Америчким Државама израђена је хемијска оловка чији траг мастила може веома лако да се избрише првих 48 часова. Овај проналазак забринуо је банке због могућности лаког фалсификовања чекова потписаних овом оловком.

према извештајима школског инспектора Лондона највише телесног кажњавања било је у школи која носи име филозофа Бекона. Тамо се пацкама пругом годишње кажњава око 400 до 500 дечака и 204 девојчице. По правилу се за кажњавање употребљава гибак штап дугачак око 70 сантиметара. У Шкотској се

кажњавање ученика обично врши кожним ременом и то по длановима или испод леђа.

године 1918. на једном малом острву у Индијском океану догодило се нешто што је привукло пажњу зоолога целог света — утинула је корњача стара 184 године.

бука водопада на бразилској реци Гуаку, која је иначе пуна крволочних риба пирана, може се чути и на удаљености од тридесет километара.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

Потпоручник
Димче Темелковски

О ЈЕДНОМ ПОТПОРУЧНИКУ И ПОДВИГУ

НЕДОСТАЈАО ЈЕ СЕКУНД

МАЈОР НОВАКОВИЋ ПОСТРОЈИО ЈЕ ЧЕТУ НЕ ЗНАЈУЋИ ОТ-
КУД ДА ПОЧНЕ. ПРЕД ЊИМ СУ СТАЈАЛИ ВОЈНИЦИ РАЗ-
НИХ НАЦИОНАЛНОСТИ И ГОТОВО СВИ ПЛАКАЛИ.

Тог 15. марта 1978. године радни дан у касарни у Титовом Велесу почео је уобичајено. Прескачући барице, потпоручник Димче Темелковски је журио низ стрме, вијугаве сокаке своје махале. Откако се с јесени пре две године запослио у овом гарнизону, никада није закаснио на дужност. Био је тачан и пре док је радио у „Југопорцулану“, али са дипломом Више школе за социјалне раднике и одслуженом школом резервних војних старешина није могао много да заради, а у скромној кућици на врх махале пет душа ишту. Стили се у кућерку глава породице Пера, жена му Славна и троје одрасле деце. Истина, и стари Пера је нешто чепркао као радник, али је на Димчету лежало све.

Младић се никада није жалио на немаштину. Напротив, походио је радне акције, сарађивао у омладинској организацији и гурао напред. Једног дана угледао је оглас: гарнизон у Титовом Велесу тражи потпоручнике на одређено време... на три године. Ако се примљени покажу добрим, уговор ће се продужити на још три, па на следећих три... И Димче се јавио.

Старешине су га одмах зазеле. Волео га је цео град. Каже наред за такве — душа од човека. У касарни је био свугде, а опет нигде, готово невидљив, ненаметљив.

ОСТАЛА СУ ЈОШ ТРОЈИЦА

У 7,15 потпоручник Темелковски је постројио чету замењујући одсутног командира. По распореду требало је обавити бацање бојеве бомбе на циљ. За време служења војног рока пешадинци бацају убојну „крагујевку“ само један једини пут! Додуше, претходно дуго, дуго вежбају са бомбом, без експлозивног пуњења, али уочи вежбања правом многи не могу целе ноћи да трену. Од тренутка активирања ударом упаљача о чврст предмет, бомба експлодира за четири до пет секунди и при том се распрскава на преко четири стотине сит-

них комада, гелера. Нежитне ли се у тих неколико секунди — смрт је неизбежна.

Тога дана сви су на опрезу. На стрелишту је санитарско возило са лекарем, чета је у заклону удаљеном и до 200 метара од рова за бацање, камион са бомбама од касарне до стрелишта иде са обезбеђењем, на полигону је паркиран на великој удаљености од места вежбања, сваки војник дужан је да када на њега дође ред за бацање сам оде до камиона и преузме бомбу од четног евидентичара. Ништа се не препушта случају...

Димчетова чета је до стрелишта на Јаворском путу, удаљеног око два километра од Титовог Велеса, прошла кроз град певајући. Вежба је почела у осам. Све је текло како налажу прописи војне службе. Војник за војником улазио је у ров. Резултати су били изванредни: већина је погодила циљ. Видећи да су

остала још тројица до краја, потпоручнику Темелковском је лакнуло.

ПОСЛЕДЊИ НАПОР

А онда је у ров потковицастог облика бетонираних страница и са грудобраном такође од бетона ушао војник Марко, рођен у околини Шибеника. Био је то наочит момак. У војсци се налазио тек трећи месец. Темелковски је стао на један, а Марко на други крај „потковице“. Из рова су им штрчала рамена и глава.

— Плашиш ли се? — погледао је потпоручник војника.

— Не! — одговорио је брзо Марко.

Темелковски није скидао поглед с њега. Имао је право да га одстрани примети ли да се плаши. Војник се држао чврсто. Пале су команде. На другу: „Бацај бомбу!“, Марко је активирао „крагујевку“. До-

бро познато пиштање упаљача слично змијском — паралисало га је. Уместо да баца бомбу, војник ју је запрепашћено гледао у руци. Следећег часа инстинктивно је стегао и почео да се тресе.

Потпоручнику је све било јасно. Тренутна паралисаност услед страха није ретка појава. Имао је свега неколико секунди да нешто учини. Али шта? С обзиром на дужину рова и време потребно да стигне до војника ту помоћи није било! Па, ипак Темелковски је решио да покуша. Војник је, погинуће, шта рећи његовим родитељима...

Муњевито је одскочио и у неколико скокова се нашао поред Марка. Ту су већ изгубљена два секунда. Шчепао је војникову шаку с бомбом. Међутим, згрчени прсти нису попустили. Истицао је и трећи секунд.

— Пусти, Марко! — викао је потпоручник напи-

њући снагу да му отвори шаку. — Погинућемо обојица... пусти!

Узалуд, Марко је унезверено гледао у потпоручника и све јаче стезао бомбу. Темелковског је облио зној. Отимање о бомбу претворило се у рвање. Потпоручник се одупро ногом о бетонски зид и тешко душући начинио последњи напор. Уложио је у њега сву снагу. Четврти секунд био је при крају... до експлозије је остало још пола секунда, можда само један.

ЗАР ВЕЋ?

Најзад, успео је. Бомба се нашла у потпоручничковој руци. Темелковски је гурнуо војника на дно рова, заклонио га телом и подигао руку са „крагујевком“.

То је било последње што је стигао да учини. Бомба га је разнела. Крв се расула по рову. Заурлала је сирена санитарских кола.

Истог дана мајор Милан Новаковић постројио је чету. Требало је да им каже пригодну реч о смрти потпоручника Димчета Темелковског. Није знао одакле да почне. Чета састављена од људи разних националности и у којој је било највише Албанаца — плакала је! И њему су сузе пошле, али кад је био сам у канцеларији.

Стари Пера Темелковски мушки се држао. Када га је мајор Новаковић позвао у канцеларију да му саопшти о несрећи туло је зуррио у под. На мајорово једва преваљено преко усана: „Умро је!“, старац је подигао главу и само процедио:

— Зар већ?

На сахрањив Димчета Темелковског био је цео град и неколико стотина војника. Погребна поворка била је дуга чак преко три километра.

Храбри потпоручник одликован је Орденом за храброст и плакетом „Подвиг војника“. Када је погинуо требало је да слави рођендан. Баш тог дана пунио је двадесет осам година. Његови и данас живе у махали. Махала се зове Циганска цамија.

М. Тодоровић

ПРИМЕДБА РЕДАКЦИЈЕ

У овом тексту, који описује догађај онако како се збио, само једна појединост је измишљена — име војника. Он се није звао Марко. Његово име смо прећутали да овај несрећни случај не би у средини у којој живи нашао на неразумеваше и прекоре.

У специјалној, тихој и потпуно замраченој комори огласили су се звуци Првог концерта за клавир и оркестар Сергеја Рахманинова. Девсјка у комори као да се скаменила од тих звукова. Онда је почела да плаче, дисала је дубоко и неравномерно.

— Осећала сам како ме сузе гуше, преда мном као да су се појавили сви чланови породице, пријатељи. Затим су та осећања попустила и музика је постајала све пријатнија. Њена лепота полако ме је смиривала — причала је касније та иста девојка.

А емитовање Рахманинова, иначе њеног омиљеног композитора, био је само део једног од експеримената којима се подвргавају кандидати за лет у свемир.

ОДУШЕВЉЕНИ ПСИХОЛОГ

„У космичком броду, кад доспе у бестежинско стање, човек губи оријентацију чим затвори очи — писао је совјетски космонаут Виталиј Севастјанов.

У том стању долази и до промена у раду многих органа — јетра се, на пример, помери за петнаестак сантиметара, а ноге постају одличан механизам за управљање телом, јер човек у космичком броду не хода него пливи.

Мало је оних који све те промене могу без тешкоћа да издрже и привикну се на све оно чему је организам изложен у космичком броду и ван њега. Међутим, први космонаут Јуриј Гагарин изјавио је, по повратку на Земљу:

— У бестежинском стању осећао сам лакоћу!

А један немачки психолог, који је у експерименту доживео ово стање, рекао је одушевљено:

— Баволски пријатно стање! Кад би ми предложили да бирам начин одмора, изабрао бих, без двоумљења, бестежинско стање!

Највише је, међутим, оних који га подносе веома тешко — потпуно су дезоријентисани, осећају јаку главобољу, мучнину, илузија падања праћена је јаким страхом, чини им се да висе главом надоле. Овакво стање код неких траје неколико секунди, а онда се смењује веселим расположењем и еуфоријом.

ГЛАД, АЛИ НЕ ОБИЧНА

Зато припреме космонаута трају месецима. Снага човекових мишића, превелика је за тај свет без тежине, па су, у оквиру припрема за лет, те дуготрајне физичке вежбе неопходне. Покрети су у почетку недовољно тачни, јер је тешко прорачунати

ПРЕ И ПОСЛЕ ИЗЛЕТА У КОСМОС

ГЛАВОМЪЖИ

потребну силу при скоку, на пример, па се догађају и смешне ситуације — човек некуда заплива, па или остане да виси усред кабине или свом снагом удари у њен зид.

Дуготрајни космички лет праћен је монотонијом и изазива код космонаута, између осталог, и појаву такозване сензорне глади — недостатак утисака из спољног света. Али, како се за космонауте бирају емоционално стабилне личности, сензорну глад, као и остала оптерећења у космичком лету, они подносе добро.

ЦВРКУТ У КОСМОСУ

Неколико испитаника било је затворено од 24 до 72 часа најпре у делимично, а затим у потпуно тихим и замраченим коморама. Лежали су на лаганим креветима са картонским цевима на рукама и ногама, да се не би померали. Реаговали су различито — једни су имали вртоглавицу, други јаке главобоље, неки осећај лебдења и јаке халуцинације. Неки од ових будућих космонаута изјавили су да им се чинило као да су одвојени од сопственог тела.

Савремена техника може, међутим, да утоли сензорну глад — музиком, специјално одабраним филмовима у боји, читавим библиотекама снимљеним на филмску траку

или чак репродуковањем птичјег цвркутања у космичком броду.

Наравно, припреме ове врсте далеко су пријатније од оних које су неопходне да би се организам космонаута навикао на бестежинско стање.

„Спавали смо готово окренути наглавачке да би се привикли на навалу крви у главу и главобољу неизбежну у том положају“ — написао је један совјетски космонаут.

И тако у току дуготрајних припрема, а касније и лета, космонаут потисне, готово заборави, навике стицане од рођења, па када се поново нађе на Земљи, у почетку тешко може да одреди снагу за, рецимо, узимање чаше у руку.

„Дешавало ми се — писао је Виталиј Севастјанов — да ми чаша најпре испадне из руке, а затим је, исправљајући грешку, готово смрвим стиском“.

У књигама које су написали многи су космонаути тврдили да их је боравак у свемиру веома изменио. „Синдром велике главе“ само је један од невоља која их отада мучи. Неки су се заувек одрекли послова који имају било какве везе са летом

У ТОКУ ДУГОТРАЈНИХ ПРИПРЕМА, А КАСНИЈЕ И ЛЕТА, КОСМОНАУТ ПОТИСНЕ, ГОТОВО ЗАБОРАВИ, НАВИКЕ СТИЦАНЕ ОД РОЂЕЊА, ПА КАДА СЕ ПОНОВО НАЂЕ НА ЗЕМЉИ, ТЕШКО МОЖЕ ДА ОДРЕДИ СНАГУ ПОТРЕБНУ ЗА — УЗИМАЊЕ ЧАШЕ У РУКУ.

у васиону. Џејмс Ирвин је почео, по повратку из свемира, да гради одмарилишта за бивше ратне заробљенике и одржава спиритистичке сеансе. Свака одржана сеанса „мисионара са Месеца“, како су га назвали, доносила му је око 15 хиљада долара које је улагао у изградњу цркава на Југу.

КО САМ ЈА?

Едвин Олдрин, члан пасаде „Џеминија 12“ који је 1966. године два часа провео лебдећи у свемиру, тврдио је како су му извесни зраци са Месеца оштетили моздане ћелије. После исцрпљујућих конференција за штампу и јавних наступа, доживео је нервни шок. После годину дана проведених у

болници, тврдио је — како је сишао у пакао.

Ал Ворден је од свог путовања у свемир направио, међутим, уносан посао. Пре поласка је, наводно, припремио 398 коверата које је потписао и понео са собом. Данас се те коверте продају колекционарима по цени од — 1500 долара. Сем тога, почео је да пише поезију. Објавио је збирке „Ко су астронаути“, „Ко сам ја“ и „Херој, пилот или истраживач љубави“.

Ален Шепард, амерички космонаут који је 1961. године у броду „Меркјури МР-3“ начинио први подорбитни скок, а десет година касније у „Аполу 14“ летео на Месец, није напустио НАСУ. Данас је то милионер који обрће капитал у банкама и посећује тексашке финансијске магнате.

ПРИЧЕ О НАШИМ ГРАДОВИМА

ТИТОВО УЖИЦЕ

УСТАНИЧК

Када је 1368. године Николa Алтомaновић преотео Гојислави, жени свог стрица Војислава Војиновића, земље којим је управљала, у његов посед доспело је и Ужице.

Из њега је Николa, амбициозни и не баш много обзирни син жупана Алтомана, неко време управљао државом која се простирала од горње Дрине па све до Дубровника. Ту је он новачко планирао да «штрпне» који номад земље од својих краљевских и царских суседа, плео интриге, санупљао савезнике и слао захтеве за плаћање данка. Међутим, нису их сви прихватили, бар не одмах. Тако су Дубровчани 1370. године одлучно одбили да му дају данак од две хиљаде перпера. За непослушност их је разљућени жупан сурово казнио: опустошио је дубровачку територију. Али ускоро је моћ јачега Николe имао прилику и на себи да осети. Српски владар Лазар и босански бан Твртко склопили су савез 1373. године и кренули на њега. Срећа као да је окренула леђа Николe Алтомановићу: његова војска је разбијена а он ухваћен и ослепљен у Ужицу. Град на Ђетињи припао је тада српској држави али у њеној власти није дуго остао. Године 1463. до његових зидина стигао је турски султан Мехмед II Освајач. Бомбардовању каменом и куглама и далеко јачем непријатељу одбрана није одолела. Ужице је пало. Турски власти ослободиће се тек 1862. године. Отада, још неколико пута непријатељска рука спустиће се на Ужице али сваки пут оно ће је одлучно стрести са себе.

Текст: О. Вукадиновић Снимци: М. Вујовић

ДА ПАМТЕ ОПАНЧАРЕ! — Крајем прошлог и почетком овог века први грађани вароши били су трговци и занатлије који су стварали своја удружења, еснафе. Бити члан еснафа била је привилегија али и обавеза: између осталог, требало је давати и прилоге за избеглице из Босне и Херцеговине које су, пред турским зулумом и аустроугарским завојевачем, бежале у слободно Ужице. Опанчарском еснафу као да то није била довољна „гаранција“ да ће га млади нараштаји памтити и по добру помињати, па је одлучио да подигне ову спомен-чесму.

КОЛЕВКА СОЦИЈАЛИЗМА — На згаришту које су за собом оставили Турци никао је нови град и убрзо постао значајан занатски центар у којем почиње да се развија и индустрија. Заједно са њом, јавља се и снажан раднички покрет који постаје колевка српских социјалиста: из ње израстају Димитрије Туцовић, Радован Драговић и Душан Поповић. Отуда и победа комуниста на изборима 1920. године на којима је највише гласова добио часовничар Петар Ђеловић и тако постао председник општине.

A МЕТРОПОЛА

РЕДАКЦИЈА И КОМИТЕТ — На месту ове зграде некада се налазила кућа богатог трговца Уроша Пешића за кога се прича да је имао пет кћери лепотица. Како их је строго „држао“ и из авлије није пуштао, Ужичани су девојке прозвали „Урошев харем“. У време Ужичке Републике Урошове куће више није било: уместо ње дизала се зграда у коју је смештен Окружни комитет, комисија за пропаганду и агитацију ЦК КПЈ и редакција листа „Борба“ чији је главни уредник био Едвард Кардељ. Данас се у овом здању налази хотел „Палас“.

РАКЕТА ЗЕЛЕНЕ БОЈЕ — Зелена ракета објавила је 24. септембра 1941. године улазак партизана у Ужице и рађање такозване Ужичке Републике. Већ првих дана октобра у ову партизанску метрополу, која је непријатељу пркосила пуних 67 дана, стигао је друг Тито са члановима Врховног штаба и Централног комитета и био смештен у зграду у којој се данас налази Музеј устанка. На ослобођеној територији формирана је народна власт — никли су народноослободилачки одбори чији је задатак био не само да створе услове за живот и рад, већ да се брину за рањенике, прикупљају обућу и одећу за борце, старају се да службеници добију плате.

ПРИРЕДБА СЕ НЕ ПРЕКИДА — За време Ужичке Републике много пажње посвећивало се и културно-уметничком раду: отварале су се библиотеке, читаонице, приређивале приредбе и концерти народне и озбиљне музике. Првог новембра, за време одржавања фестивала југословенског фолклора, на позорницу је изненада бануо „дежурни“ и позвао борце једне чете да одмах крену на положај. Остали су до краја мирно пратили програм. На нашој слици је Трг партизана, на којем се налази споменик другу Титу, рад вајара Фране Кршинића.

300 ПУШАКА ДНЕВНО — Стална бомбардовања ометала су рад „пушкаре“, ужичке фабрике оружја, па су машине пребачене у трезоре Народне банке. У њима се рад одвијао без прекида, па је сваког дана било произведено по 300 пушака и 40 хиљада метака. Тако је било све до 22. новембра кад је неком издајнику пошло за руком да у попречном ходнику трезора изазове експлозију од које је страдало 111 људи. Готово све машине биле су онеспособљене за рад. Само неколико дана касније у Ужице је стигла вест да се граду приближавају јаке непријатељске снаге. Требало их је зауставити, задржати. Тај задатак добио је Ужички раднички батаљон. Он се на Кадињачи супротиставио непријатељу који је надирео из правца Ваљева. Да би осталима омогућили повлачење, 170 бораца дало је своје животе. Ужичка Република угасила се 29. новембра 1941. године.

РЕКА СМРТИ

Авион се од ударца о воду преполовио. Оне који су преживели ту прву несрећу чекале су друге

Двадесет трогодишња студенткиња социологије, Немања Карин Шрем, одувек се помало плашила вожње авионом. Од тренутка када је пре четири часа капетан, Бразилац Аурелио Макадо, подигао своју летелицу са блатом замућене површине Амазона, покушавала је да не мисли на свој страх.

Није се осетила сигурнијом чак ни када се приближио тренутак атерирања, а капетан у жељи да се мало нашали са путницима преко звучника рекао:

— Атерирање хидроавиона је као кад љубите... само нежније.

А када је остарела „Каталина“ почела да губи на висини, спремајући се за још једно слетање на велику реку у близини места Санто Антонио де Ика у непосредној близини бразилско-колумбијске границе, Карин је зграбила руку свог младића:

— Клаусе, бојим се — прошапутала је.

Тридесет четворогодишњи Клаус Герке се само насмејао:

— Не буди смешна.

Биће то, задуго, последњи пут да се насмејао.

ЕКСПЛОЗИЈА

Зашто је тога дана искусни пилот Аурелио Макадо погрешно, никада се неће сазнати. Уместо да се нежно спусти, авион се разбио о површину и у истом часу вода је покуљала унутра. Пре него што је изгубио свест, Клаус је осетио како га је сила ударца избацила у ваздух.

Освестио се само неколико тренутака касније — под водом. Изронио је на нека два метра од преполовљене „Каталине“ чији је задњи део, преврнут, плутао по води. Предњи део авиона са пилотском кабином је потонуо.

— Карин, Карин! — почео је очајнички да је дозива.

Тек после неколико тренутака успео је да је угледа. Лагано је пливала ка њему кроз воду замућену крвљу. Зграбио је девојку и

одвукао је до олупине која се још одржавала на површини.

С муком су се извукли на остатак авиона на чијем је боку још стајало на португалском језику исписано гесло туристичке авио-компаније:

„Можда смо спори, али увек стижемо“...

Тек тада је Клаус осетио страховит бол у десној руци. Његов средњи прст висио је на танком каишу крвавог меса и коже. Карин је прошла боље: сем крви која није престајала да јој тече из

носа, није имала никакву другу повреду.

Нису били сами на олупини. Био је ту и млади Шведанин Вили. Знали су му само име. Спријатељили су се с њим у току лета. Један механичар покушавао је да помогне онима који су још били заробљени у унутрашњости авиона. Нека жена је јецајући пузала по полупотопљеном крилу.

На њихову срећу, помоћ је стижала. Домороци који су са обале видели шта се догодило, одмах су поскакали у своје чунове и завеслали ка месту несреће.

Клаус и Карин су успели да уђу у први чамац. На пола пута до обале, иза себе су зачули страховиту експлозију — расути бензин је букнуо.

ЗАУСТАВЉЕНИ САТ

Ваздух су испунили крици путника заробљених у ватрени обруч. А онда је одјекнула и друга експлозија. Крици се више нису чули.

Клаусу се у почетку чинило да су преживели само Карин, он и Вили који је остао да би једном од механичара помогао да оспособи чамац за спасавање, али је после прве експлозије успео да се, ронећи, извуче из пламеног обруча и некако докопа обале. Обе руке биле су му прекривене тешким опекотинама.

Он им је рекао да петочлана посада и преостали од двадесет и два путника који су тог јутра с њима кренули, нису успели да се извуку. И домороци који су притекли у помоћ нестали су у експлозији и пламену.

На срећу, Вили се преварио. Три бразилска путника и она жена коју су нешто раније видели како јецајући пузи по крилу авиона ускоро су допливали до обале. Придружио им се нешто касније и један брачни пар чија су деца нестала у експлозији.

Клаусов сат зауставио се на једанаест часова и петнаест минута. И то време и 4. октобар 1978. године нико од преживелих неће дуго заборавити.

Прошли су сати пре него што је помоћ коначно стигла. Један бразилски војни авион довезао је и два лекара. Бол у Клаусовој руци постајао је све несноснији, а једино решење била је хитна операција. Пун сат лекар је покушавао да некако заштити рану, док се Клаус презнојавао од болова, јер су прируци имали само неко благо умирујуће средство.

Када су на крају били принуђени да му ампутирају прст, Клаус је, срећом, већ изгубио свест. Пробудио се у болници у бразилском граду Табатингу. Недељу дана касније, он и Карин су из Летисије узели авион за Боготу, у Колумбији.

Више нису имали новца, тако да су морали да се обрате амбасади своје земље. Дочекао их је службеник кога њихова прича није изненадила:

— Очекивали смо вас. Све смо чули.

Први пут откако му је оног дана успаничена Карин дошапнула да се боји, Клаус се насмејао. Овога пута био је то смех на ивици суза.

М. И.

И ЛЕД ЗНА ДА ИЗНЕНАДИ

Захваљујући хладноћи леда — совјетски научници су дошли до занимљивог открића. На острву Октобарске револуције, у Северном леденом океану, копали су до дубине од 3 хиљаде метара и тамо наишли на савршено очуване примерке лептирова старих 10 хиљада година. Лед је сачувао и неке друге врсте инсеката, али и поленов прах неких суптропских биљака који је до овог (нама) далеког острва долетео још у — праисторијско доба.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ХОГАРА ОПЕТ МУЧЕ СНОВИ...

ЈАО...
'ОБУ ЛИ
ИКАД
НАУЧИТИ
...

...ДА СЕ
БАКАЛАР
И СЛАТКО
ОД ЈАГОДА
НИКАД НЕ
ЈЕДУ ЗАЈЕ-
ДНО!

ХОГАРЕ!

КО
МЕ ТО
ЗОВЕ!

ЈА, ДУХ СВИХ БАКАЛА-
РА КОЈЕ СИ ПОЈЕО У
ЖИВОТУ СВОМЕ!

СВИ СМО МИ ИМАЛИ ПОРО-
ДИЦЕ, ХОГАРЕ! ЗАР ТЕ
ЗБОГ НАС НЕ ГРИЗЕ СА-
ВЕСТ!

ЈА...НИКАД
НА ТО НИ-
САМ НИ
ПОМИ-
СЛИО!

ТРЕБАЛО ЈЕ ДА
МИСЛИШ, ХОГАРЕ!
ДВЕСТА БАКАЛАРА
ГОДИШЊЕ... ПЕДЕСЕТ
ГОДИНА...И СВАКИ
БАКАЛАР ОТАЦ ПОРО-
ДИЦЕ...САБЕРИ ТО, ХО-
ГАРЕ, ИЗРАЧУНАЈ!

У ПРАВУ СИ!
НИКАД ВИШЕ
БАКАЛАР НЕКУ
СТАВИТИ У
УСТА!

ПАЗИ ДА НЕ
ПРЕКРШИШ
ОБЕЋАЊЕ!

ЈА САМ ГА НАЧЕО... ВАМА ЋЕ
САД БИТИ ЛАКШЕ!

ПОРТУ- ГАЛСКИ ЛАЖНИ КРАЉЕВИ

ПЕКАРЕВА АВАНТУРА

ШЕСНАЕСТ ГОДИНА ПОСЛЕ СЕБАСТИЈА-
НОВОГ НЕСТАНКА ПОЈАВИО СЕ ЧОВЕК ЧИ-
ЈА ЈЕ СЛИЧНОСТ СА ИШЧЕЗЛИМ ВЛАДА-
РЕМ МНОГЕ ЗБУНИЛА И ЗАВЕЛА.

Принцеза Ана, кћерка шпанског војсковође Дон Жуана Аустријског, спремала се да из манастира у којем је живела побегне са краљем Себастијаном — последњим изданком владарске лозе Авис. Међутим, пре него што су успели да своју намеру и остваре, несудбени младожења нашао се иза решетака, а ускоро је, уместо на венчање, кренуо на губилиште. Наравно, не само због тога што је желео да побегне са једном часном девојком.

АХ, ТА „ЛУЈЗИЈАДА“!

Себастијана I, дечака плаве, кратко подшишане косе, родитељи су у трећој години прогласили краљем, а већ у четрнаестој стекао је пунолетство. Ускоро је самовољни и помало чудни дечак у краљевској летњој резиденцији у Синтри срео песника Луиша Вас де Камоинша који се из Индије вратио у домовину.

Сатима је велики песник читао младом краљу свој чувени еп „Лујзијада“. Осамнаестогодишњи Себастијан слушао га је нетремице. Узбудљиво казивање о историји његове земље и слављење јунака из доба кад су се чувени истраживачи отискивали из Португалије пут далеких, непо-

знатих светова, побудило је у њему чудне жеље.

Сањао је о томе да северну Африку преобрати у хришћанство и начини од ње неосвојиву тврђаву свога краљевства. Узалуд је његов ујак Филип II покушао да га одврати од тога, узалуд је то било и самом папи. Себастијан није одустајао од своје намере. Опседнут идејом о обнови некадашње моћи своје земље, почео је да окупља истомисленике.

Шест година касније, младеж Португалије, племство и војници из других земаља кренули су, предвођени Себастијаном, у велику пустиловину. Из Лагоса, луке на југу земље из које су се у време великих поморских открића отискивале експедиције чувених истраживача, испловила је последњих дана јуна 1578. године Себастијанова крсташка војна ка Мароку.

С ГИТАРОМ У РАТ

Преко 15 хиљада пешака и око 2500 коњаника укрцало се на 800 једрењака. Кренули су са много оружја, 36 топова, ратном опремом коњима и ко зна колико — гитара. Ускоро

су се нашли у Тангеру и Асилу. Рат у који се Себастијан запутио са „мачем и лаутама“ није почео, а ни завршио, баш весело. А пошли су као на весеље.

Код Ал-Каср ал-Кабира доживели су праву катастрофу. У тој првој, и јединој, бици Мароканци су их страховито потукли и одбранили своју земљу.

Од Себастијанових војника у земљу се вратило само седамдесетак. На бојишту се изгубио и сваки траг португалском краљу. Међу хиљадама лешева његов нико није могао да пронађе.

Португалија је оплакивала изгубљене животе, али у смрт свога краља мало је ко хтео да верује. Народ се надао да ће се вратити. А ако се у међувремену његов леш пронађе, покопаће га, са свим почастима, у манастиру Св. Јеронима.

Себастијан није био ожењен и није имао потомака. После краткотрајне владавине старог кардинала Хенрика, Филип II је припојио Португалију

Шпанији као провинцију свога царства.

Није прошло дуго од Себастијановог пораза у Мароку и његовог нестанка, кад су у Португалији почели да се јављају краљеви двојници.

ВРАТИО СЕ ЖЕЉЕНИ

Народ је био у недоумици. Није било лако утврдити да ли су то само пустилови или се заиста вратио њихов изгубљени „Жељени“, како су краља назвали. Можда се негде крио кајући се због пораза у Африци и изгубљене круне.

Тако се у Португалији једног дана појавио први двојник у пратњи бискупа и још једног човека. Ликом и стасом невероватно је подсећао на несталиг Себастијана. Васкрсли краљ столовао је у Пенамакору све док га није заробио Филип II и „крунисао“ доживотним ропством на једној галији. Краљ од Пенамакоре био је син неког плетача корпи из Алкобе.

Јавио се ускоро нови двојник. У неком пустињаку многи су једноставно препознали Себастијана.

Пустињак је, касније, тврдио да се у почетку није сналазио у улози која му је била намењена. Али, брзо се снашао и умео и те како да се понаша краљевски — делио је одликовања и племићке титуле шаком и капом.

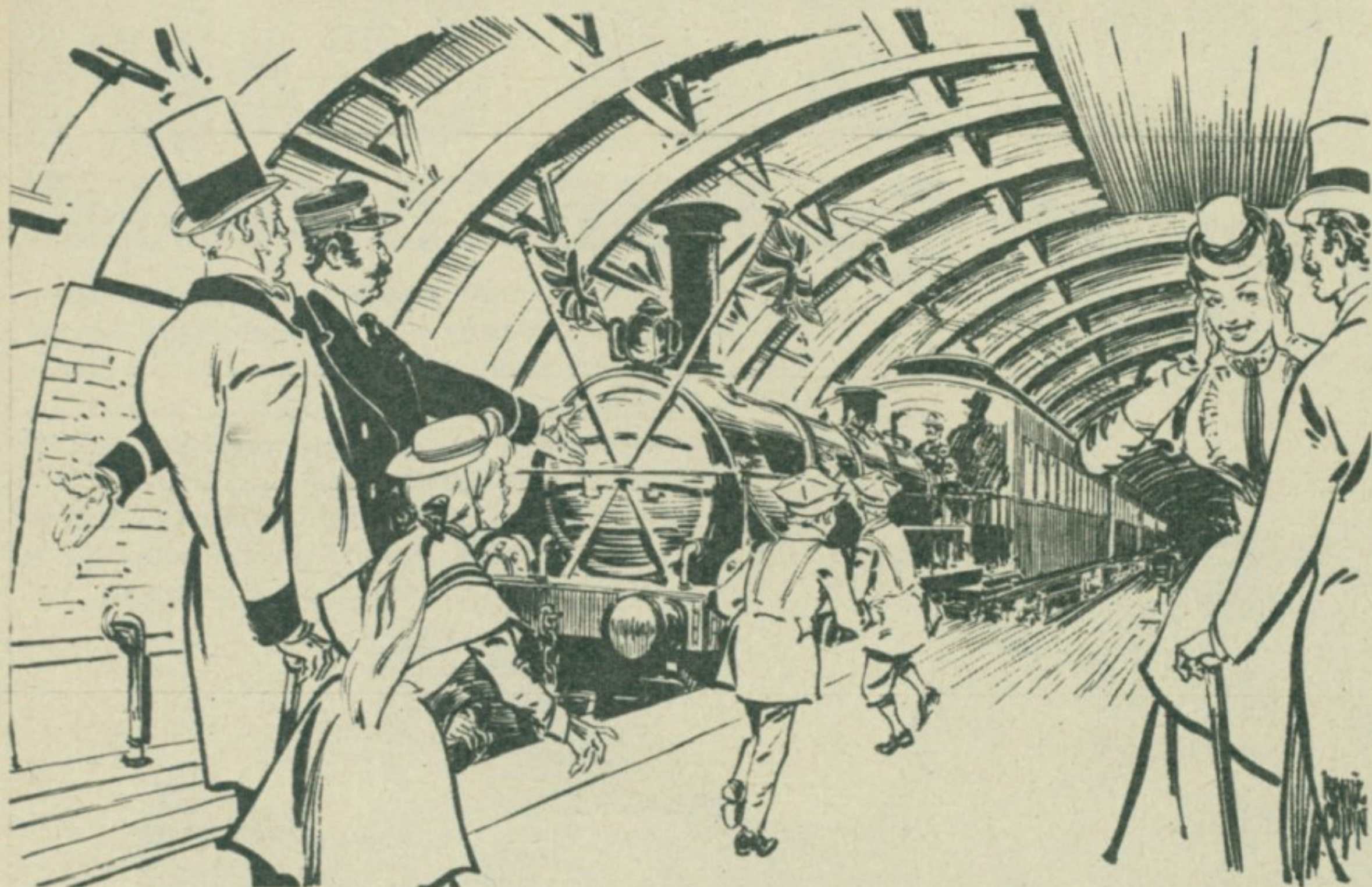
Са својим присталицама најавио је чак Шпанцима праву правцату битку, у коју је и пошао, и која је, наравно, изгубљена. Матеас Алварес, тако се звао, ускоро је завршио на губилишту.

А онда се, шеснаест година после нестанка правог краља, појавио и трећи двојник. Сличност са Себастијаном многе је збунила и завела. Само је његова плава коса постала некако чудно смеђа. Али, прошло је толико времена, а Себастијан је у онај рат пошао млад, па се, нормално, и променио, мислили су.

Народ му је одавао све краљевске почести и био неизмерно одан. Тако је и принцеза Ана одлучила да са „Жељеним“ побегне из манастира. Изабраник њеног срца, иначе пекар, завршио је као и његови претходници.

Н. С.

Тог дана читав је Лондон био на ногама. Највећа гужва створила се, ипак, тамо где је историјски догађај требало да се одигра — на станици „Бишоп Роуд“. Надахнуто свирање лименог оркестра једва се чуло у граји одушевљене масе.

Историјској и свечаној прилици присуствовали су, као што се и могло очекивати, сви они који су у том тренутку нешто значили у монденском и политичком животу викторијанске Енглеске: у мору цилиндара и жбунастих брада могли су да се препознају прилици примерено достојанствена лица министра финансија Вилијема Гледстоуна, војводе од Сатерланда, лорда Ванлока.

Датум: 9 јануар 1863. године. Прва, пробна вожња, прве подземне железнице на свету могла је да почне.

ЗВОНЦЕ ЗА САОБРАЋАЈЦЕ

Сутрадан су и они без позивнице за јучерашње свечано отварање могли да се завале у једно од луксузних, плишом тапацираних седишта купеа осветљеног дискретном светлошћу гасних лампи. Свако према дубини џепа — у купе прве, друге или последње, пређе класе.

А жеља становника Лондона да се провозају „пределима пакла“ биле су тако многобројне, да су службеници с муком морали да затварају врата купеа пред носевима несрећника који нису успели да се угурају. До краја дана бар 30 хиљада Лондонаца могло је да се похвали вођњом на најновијем градском превозном чуду.

Претходног дана „изабрани“ су присуствовали банкетима, говорима, слушали признања и нагове-

штаје о преласку заслужних у повлашћени витешки ред. А у мору еуфоричних здравица које су званичници Лондона изрицали над богатим трпезама, само једна се односила на човека који се пуних седамнаест година борио да се све ово оствари.

Чак ни поносни директори „Метрополитен“ железничке компаније, који су тек после пребројавања пара утераних у њихове благајне првог дана редовног саобраћаја, могли да одахну и без страха помисле на оних 200 хиљада фунти зајма градског одбора и новчану помоћ других железничких компанија, нису поменули Чарлса Пирсона. Можда зато што, кад се о њему радило, нису имали ни пенија потраживања. У дане њиховог пословног тријумфа човек је већ почивао у миру.

Док је још био жив, грађани Лондона, међутим, мир никако нису хтели да му пруже. Вероватно зато што је видео много даље него било ко од њих.

Годинама је лондонски правник Пирсон упозоравао своје суграђане да ће, не буду ли нешто предузели, саобраћај ускоро парализати њихов град. Визионар „саобраћајног хаоса“ није доживео 1836. годину када је бројка од 790 хиљада дневних посетилаца, који су из осталих делова земље и света долазили у Лондон, доказала колико је био у праву.

Још за Пирсоновог живота стање је било озбиљно, а полиција свесна тешкоћа покушавала да их реши на разне начине: светлосна контрола саобраћаја, пиштаљке и ручна звонца за саобраћајце... Било је и оних који су предлагали железничку

пругу над Лондоном, која би, пролазећи кроз стаклену тубу подигнуту на стубове, правила круг ско града.

ВОДЕ И ЦИГЛЕ

И звонца за саобраћајце и семафори и воз у стакленој туби изазивали су општи смех грађана, али ниједан од изнесених предлога није доживео толико подруживања и сарказма као замисао Чарлса Пирсона: он је предлагао железницу која би, пролазећи испод градских улица, повезивала главне станице Лондона.

За врло трезвене и за земљу чврсто приковане грађане Лондона то је било довољно да га јавно називају лудим. Зар није живот већ ионако довољно опасан, без чепркања по „ђавољем подземном гнезду“? Усменој речи грађанства придружио се и један угледни лист коментаром у коме се тврдило да „су слојеви испод земљине коре испуњени отровним испарењима и гасовима“. Угледне хумористичке новине „Панч“ објавиле су карикатуру на којој се, кроз под једне кухиње, помала машиновођа који покушава да украде угаљ од зајатурене домаћице.

Оштре речи осуде и противљења имало је и лондонско свештенство — са проповедаонице су се тих дана могла чути упозорења о опасном „поигравању са ђаволом“. Најдаље је отишао свештеник Каминг који је, са сигурношћу правоверних, с ужасом сликао сигурни долазак потопа.

Седамнаест година се Пирсон носио с празновејем и ограниченошћу пре него што је коначно, окружен групом оних који су му веровали, доживео да Парламент изгласа дозволу за изградњу прве

ДА ЈЕ ЛОНДОНСКИ ПРАВНИК ПИРСОН СВОЈУ ЗАМИСАО МЕТРОА ЗАДРЖАО ЗА СЕБЕ, ЊЕГОВИ СУГРАЂАНИ БИ ГА, СИГУРНО, ОСТАВИЛИ НА МИРУ. ОВАКО МУ ЗА ЖИВОТА НИСУ ДАЛИ НИ ТРЕНУТКА ПРЕДАХА.

подземне железнице на свету.

Тек тада се могло приступити разради техничке стране предложеног плана. Прву и највећу препреку представљала је врста локомотиве која би се могла користити, а да при проласку кроз дугачке тунеле дим и гасови не погуше путнике.

Једно од решења предлагало је да се као гориво користе „топла вода и вреле цигле“. И поред тога што се применом ове врсте погонског средства заиста избегавао дим, с водом и циглама ишло је нешто теже. Требало их је утоваривати на свакој станици, што се показало прилично непрактичним.

Проблем је на крају решен тако што је изабрана стандардна локомотива са дограђеним танком за ускладиштење издувних гасова који су испуштани тек пошто композиција напје на отворени део пруге.

ЊЕГОВА ЗАМИСАО — ЊИХОВИ ОРДЕНИ

Када је 1859. године изградња коначно почела, пред градитељима је био још низ тешкоћа. Требало је порушити читаве комплексе зграда, прекопати огромне тунеле, изградити мрежу одводних канала, гасовода и водовода.

А сваки ударац пијука

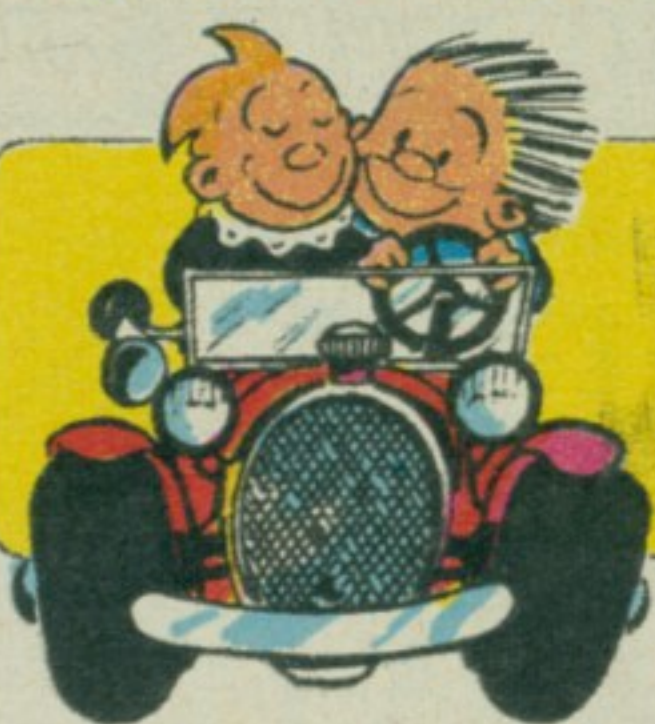
или захват лопате, пратили су прозичави погледи власника земље. Кад год би се на грађевини испод које су се одвијали радови појавила и најмања напрстина, управни одбор „Метрополитена“ добијао је захтев за одштећење — један за другим, превеличани описи штета гомилали су се по столовима очажних директора компаније.

Прича се да је једна лондонска црква од суме добијене на име одштете — срушена па изграђена нова. На једном од састанка акционара „Метрополитена“ поменуто је зато „тапетирање оштећених зидова цркве нашим новчаницама“, а забележене су и речи једног од присутних који је тим поводом изјавио:

— Требало би да се тамо редовно моле за спас наших душа. Добро смо им платили за то.

Упркос свих тешкоћа, после четири године рада подземна железница превалила је први пут шест и по километара између станица Педингтон и Фариндон.

Показало се да је „сулуди сањар“ Пирсон видео јасније и даље од оних који су га годинама исмејавали. Сигурно је и то да је много раније замислио нешто за шта су други покупили витешко ордење.

ЗАБАВНИКОВ
САЛОН
АУТОМОБИЛА

НОВИ ФИТ ЗНАЈУ СЕ ПОБЕДНИЦИ

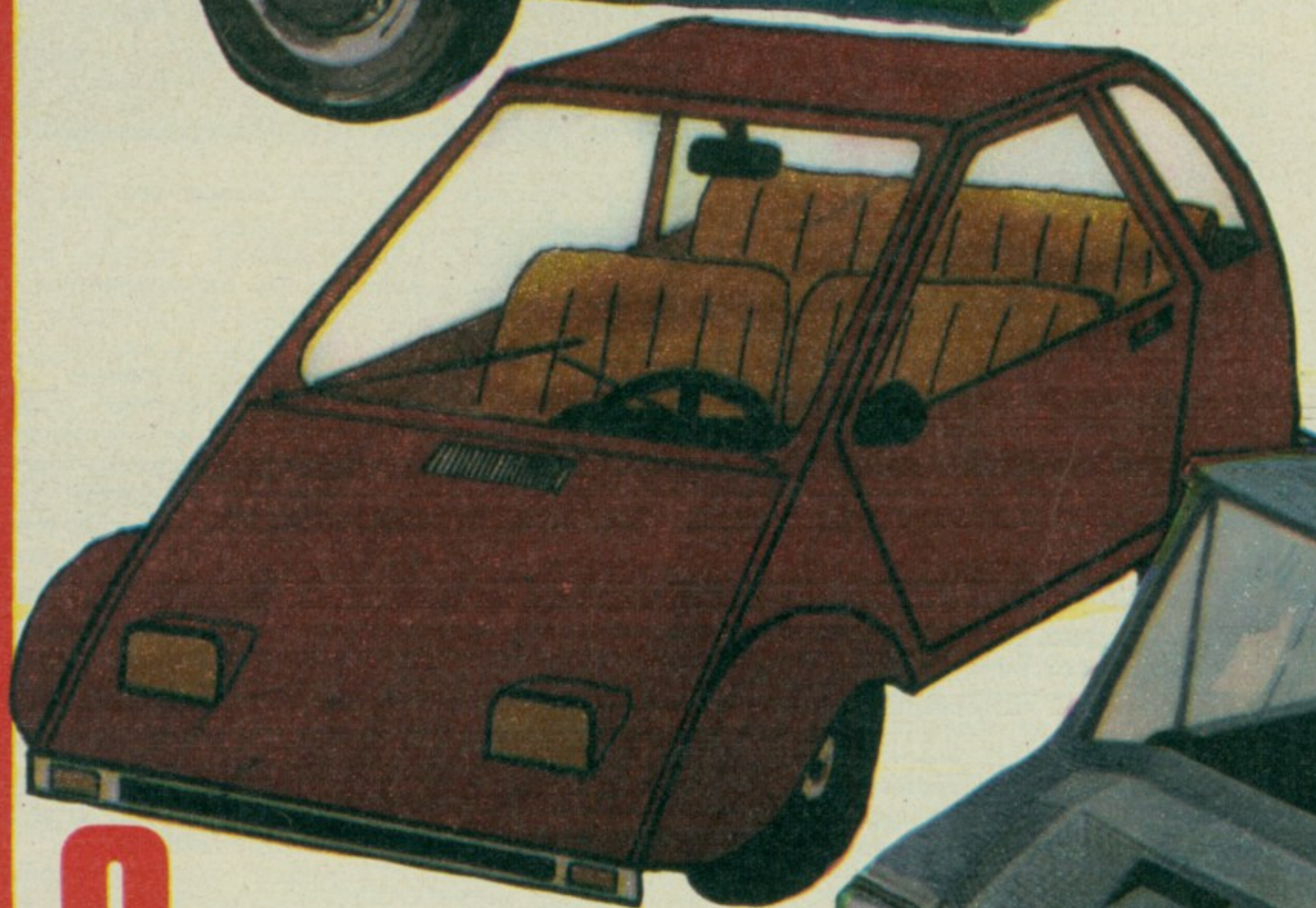
Од прено три хиљаде приспелих цртежа нових модела »фиће« селентор Мило-рад Љубисављевић, новинар листа »Здраво!«, направио је ужи избор а колегијум »Политикиног забавника« одабрао десет најуспешнијих радова.

Бирајући радове ноји најмање одступају од основне конструкције »фиће« а при том дају најприкладнија решења, наградили смо:

1

Прва награда (пони-бицикл и комплет књига из области технике и дизајна) — СЛОБОДАН ЈЕЛИСАВЧИЋ, 35250 Параћин, Николе Тесле 27

2

Друга награда (пони-бицикл) — СРБОЉУБ СТОЈИЋ, 23000 Зрењанин, Булевар Вељка Влаховића 69/22

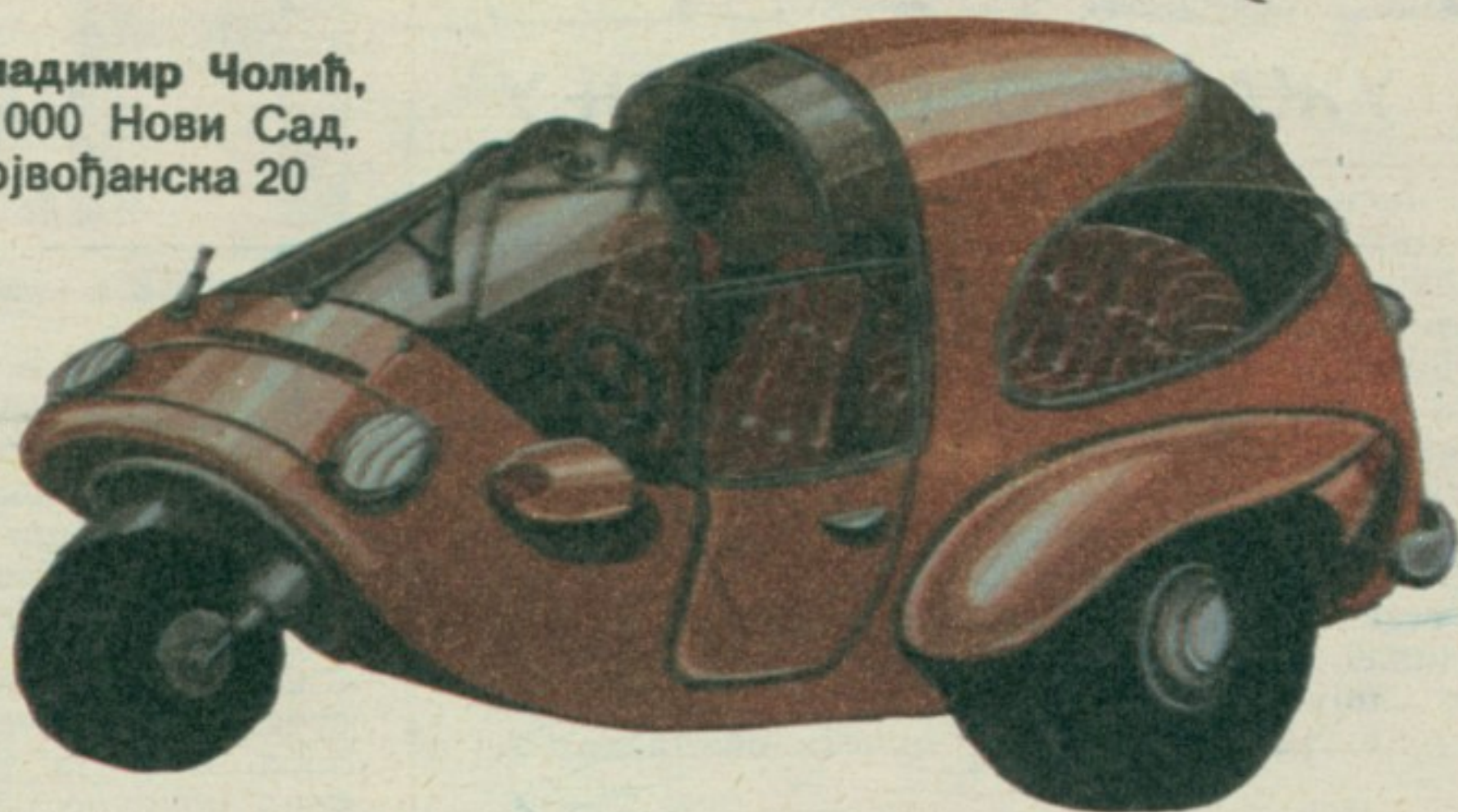
3

Трећа награда (комплет књига из области технике и дизајна) — ЈОВИЦА МАРИЧИЋ, 71000 Сарајево, Смедеревска 2

ЊА ЈЕ НАЦРТАН

Ових седам најуспешнијих креатора нових модела »фиће« добијају комплете Забавникових издања и издавачних кућа које у њима оглашавају.

Владимир Чолић,
21000 Нови Сад,
Војвођанска 20

Винко Фаладоре,
64240 Радовљица,
Цанкарјева 8

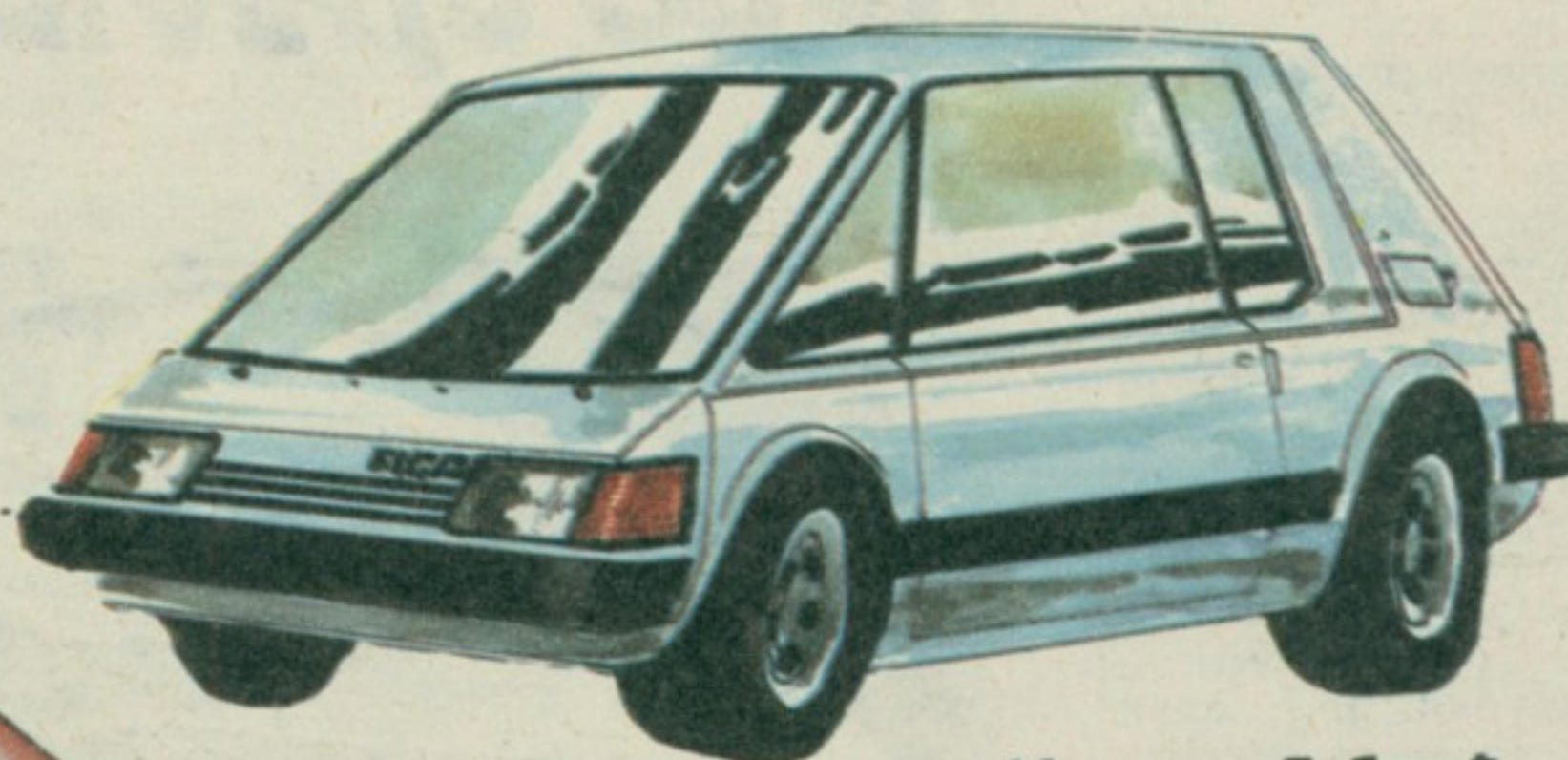
Борут Бенташевић,
62367 Вузеница,
Вузеница 290

Борис Маринковић,
11030 Београд,
Пожешна 83

Маринко Лебовић,
21203 Ветерник,
Далматинска 17

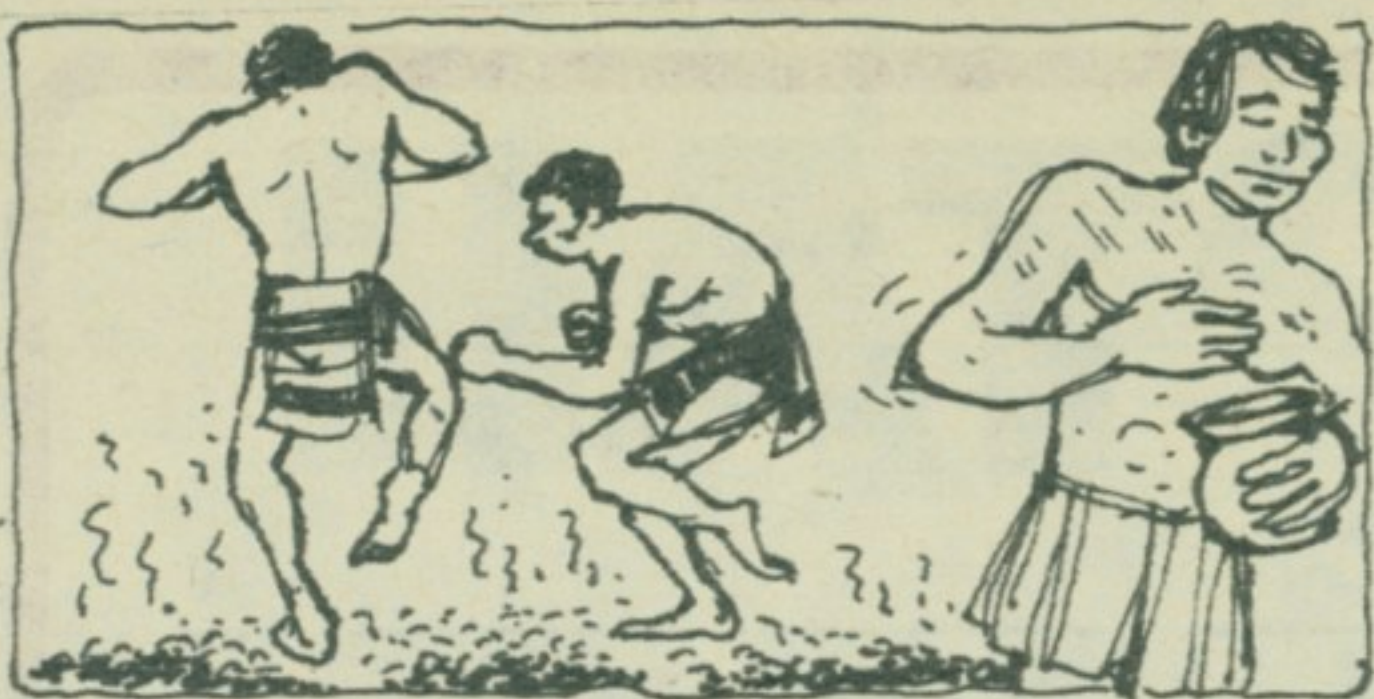

Иван Антић,
18430 Куршумлија,
Бориса Кидрича 1/II

Јане Митевски,
91000 Снопље,
Перише Севелик 9

НА УЖАРЕНОМ КАМЕЊУ

На неким индонезанским острвима домораци играју по жеравицама и то босим ногама. Овај њихов плес представља посебну туристичку атракцију, али је дуго нико није могао да објасни: како је могуће да се човек не испече, мада је без икакве заштите на табанима, играо по ужареним каменним облацима.

Научници су тек недавно успели да нађу право решење ове мистерије. Наиме, пола часа пре почетка тог плеса, играчи попију два до три литра воде. Затим читаво тело, осим стопала, премажу смесом од пчелињег воска, меда и неких уља, и то у дебелом слоју. Играчи, потом, седну поред ватре, ишчекујући тренутак када ће почети обилно да се зноје.

Пошто су им све поре на кожи запушене дебелом слојем смесе којом су се премазали, зној не може да се излучи кроз знојне жлезде, већ сва сувишна количина воде почиње да „цури“ на табане. Тек када се играчу ноге почну јако да зноје, он скаче на ужарени подијум и почиње бос да игра по жеравицама. Јер, слој воде на његовим табанима, у додиру са ужареним камењем, почиње да испарава, стварајући одличну топлотну изолацију, као када се вреда пегла додирне навлаженим прстом.

ОКЛОП КОЈИ ДИШЕ — КОЖА

ДА СЕ ЧОВЕК НАЈЕЖИ

Када му је хладно човек ће приметити да му се кожа најежила, а исто се дешава ако се изненада уплаши. Мање по рукама и ногама ће се тада нарогушити!

Ова реакција коже остала је још из прастарог доба, када је тело човека било потпуно обрасло длакама, заправо крзном. Јер, оно га је, као и данас животиње, штитило од изненадних промена температуре. Танак слој ваздуха који се налази између длака, представља одличан изолатор: ако је топло, штити од врућине, ако је хладно, од зиме.

Иако је током еволуције

човек изгубио крзно, фини мишићи у корену длака, које сада знатно ређе обрастају тело, још су задржали особину да их покрећу и усправљају. Они се грче и на тај начин усправљају длаку, тежећи да као пре неколико милиона година, повећају слој ваздуха између њих и тако створе топлотни изолатор.

СТАЛНО СЕ ОБНАВЉА

Кожа кичмењака или интегумент представља спољашњи слој тела, јасно одвојен од унутрашњих органа. У непосредном је додиру са спољашњом

средином, па врши низ специјалних функција: заштиту унутрашњих ткива и органа од механичких повреда и штетног деловања хемијског фактора, прима и проводи различите надражаје (топлоту, хладноћу, бол, притисак...) преко нервних завршетака учествује у размени гасова, регулише телесну температуру...

Код свих кичмењака, она се састоји из два одвојена слоја: спољашњег — покожице или епидерме, и унутрашњег — крзна — који је везивне природе.

Покожица човека увек је састављена из већег или мањег броја ћелијских слојева, зависно од места које прекрива, па је знатно тања на надлактици, на пример, него на табанима или длановима. Доњи слој покожице назива се герминативним или Малпигијевим слојем, и стално се дели стварајући нове ћелије изнад себе. То значи да се током читавог живота површина коже обнавља, љуспа или гули, као када се, на пример, „изгори“ на сунцу или се задобије опекотина.

ПОД УТИЦАЈЕМ СУНЦА

Кожи чврстину даје крзно, испреплетано влакнастим ткивом, у коме се налазе крвни и лимфни судови и нервни завршеци, као и телашца за осећање бола, топлоте, додира... Доњи слојеви крзна одвојени су од мишића масним ћелијама: представљају резерву хране, али играју и велику улогу у регулисању телесне температуре.

Боја коже није иста код свих људи и зависи од врсте пигментних ћелија (хроматофора) које се налазе у крзну, некада и у покожици. Пигментне ћелије могу бити црвене, мрке, жуте, а мењају облик, од разгранатог до округлог. Мрк пигмент се обично ствара у већим количинама под утицајем сунчаних зракова.

У кожи се налазе рожнати органи длака, нокти... а њихова улога је углавном заштитна, док знојне, лојне и млечне жлезде излучују непотребне материје метаболизма, дају еластичност кожи и служи за исхрану потомства.

★★★★★

ЛАСЕР СА Х-ЗРАЦИМА

★★★★★

КРОЗ СТАКЛЕНИ СЕНДВИЧ

Откако је шездесетих година створен, лазер — појачивач и усмеривач светлости одређене фреквенције, који енергију светлости претвара у топлотну или електричну — стално је усавршаван. Групе научника из целог света успеле су да његов изванредно снажан сноп, који има тачно одређену таласну дужину, а састоји се од готово паралелних и кохерентних (таласно усклађених) зрака, добију преламајући светлост, па чак и инфрацрвене и инфраљубичасте зраке, кроз разноврсне супстанце, призме од минерала или стаклена сочива. Ипак, стварање једне врсте ласера, који би уместо светлосних имао Х-зраке, стално је измицала напорима стручњака.

До открића је дошло сасвим случајно, када је професор хемије Едвард Ајринг, из Утаха, схватио да му је за нека фотоиспитивања потребан јак усмеривач са Х-зрацима, заправо лазер. Са физичарем Џоном Кепрсом, кренуо је у нов подухват, примењујући неке од већ познатих идеја и претпоставки. Тако је Кепрс конструисао апарат који је из природног снопа светлости издвајао инфрацрвене зраке, па их је преко класичног ласе-

ра усредсређивао на неку врсту „сендвича“, који се састојао од желатинског раствора супстанце (чији се састав држи у тајно-сти) размазане између две танке стаклене плочице, попут оних који служе за посматрање микроскопски ситних препарата. На тај начин је постигао да сноп ултрацрвених зрака, после проласка кроз „сендвич“ буде ра-збијен, а као крајњи резултат настао је један танак и кратак Х-зрак.

Истраживачи из Утаха

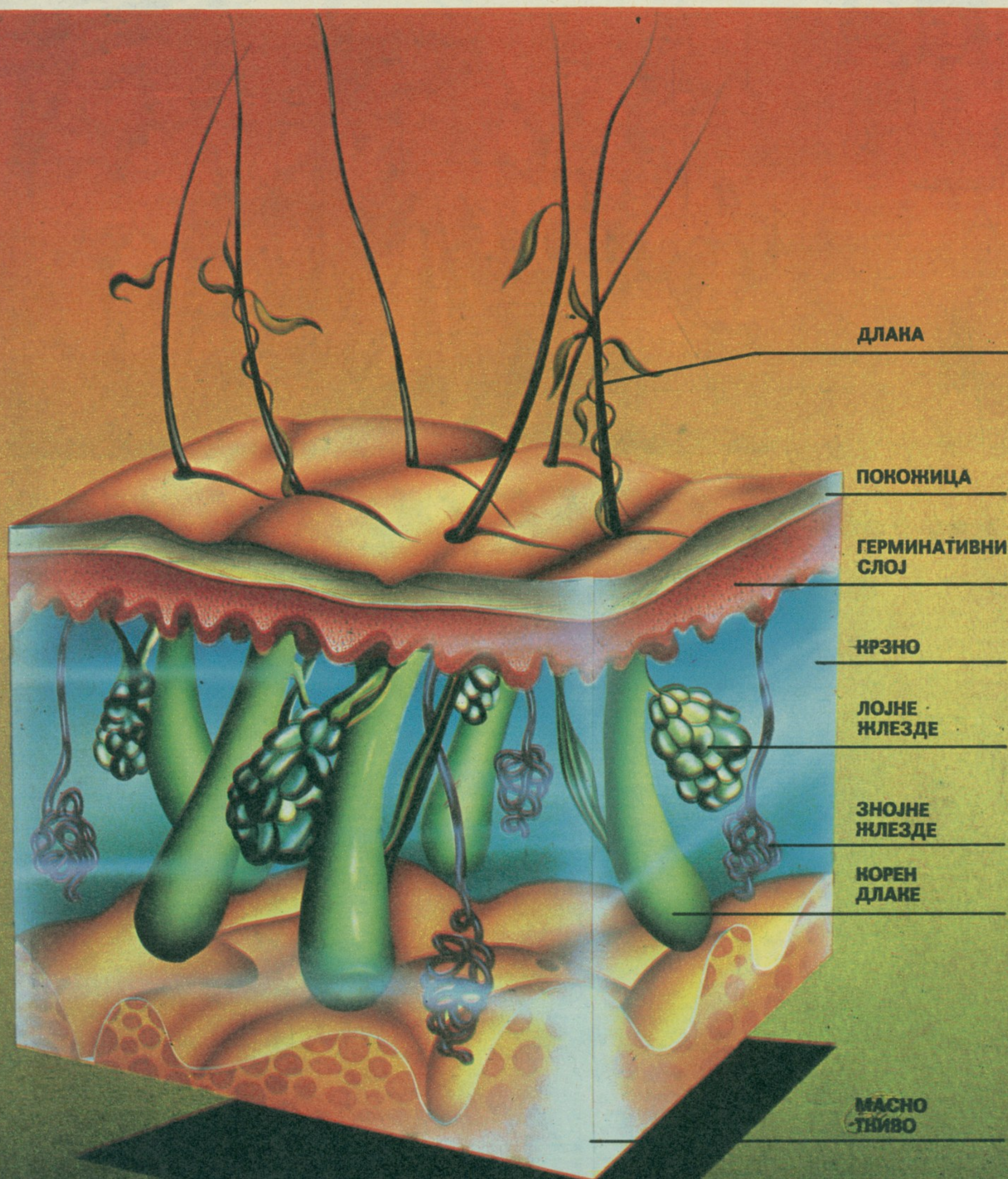
су, затим, прецизним апаратима потврдили да тај сноп заиста садржи Х-зраке и да су они кохерентни, што је карактеристика за ласерски сноп светлости. Мерења су показала да је сноп Х-зрака пробио фолију од метала, а такође да је осветлио и филм који се налазио иза ње.

Реаговање стручњака на истраживање Ајринга и Кепрса изражавале су истовремено и сумњу и одушевљење, а физичари већ смишљају начине за

употребљавање овог зрака.

У медицинској технологији расположива снага таквог танког, ласером појачаног Х-зрака, може да буде од непроцењиве користи за лечење рака, поготово ако се налази на тешко приступачном делу тела, на пример, дубоко у мозгу или у срцу. Али, иста та снага није баш добро дошла у производњи оружја и пројеката створених за уништење људи.

Б. Ј.

Десетог марта 1873. године доктор Вилијам Јорк поздравио се са братом код кога је боравио неколико дана и из Форт Скота, у Канзасу, кренуо кући у Индијаненс.

У то време када ниједна америчка територија није могла да путнику гарантује сигурност, доктор се показао прилично неопрезним: кренуо је на пут умотан у скупоцену бунду, јашући предивног коња. Са собом је носио и повећу суму новца.

Неколико недеља пуковник Јорк није имао вести

ШТА ЈЕ СА БЕНДЕРОВИМА?

од брата док једног дана није стигло писмо из Индијаненса — докторова жена Мери Јорк обавештавала га је да њен муж није стигао кући.

Пуковник није губио ни трен. Скупио је људе и кренуо у потрагу за братом. Веровао је да ће бар неко дуж пута, од неких стотина километара који деле Форт Скот и Индијаненс, имати шта да му каже о нешта.

ДУЋАНЦИЈИН САВЕТ

Прво обавештење дао је извесни Вајт, фармер из околине Черивејла. Доктор се — рекао је — зауставио на његовој фарми да напоји и нахрани коња. Траг је даље водио до Харвија Бернса који се сећао да се путник који одговара Јорковом опису распитивао колико још има да пређе до најближег већег насеља.

То веће насеље могао је да буде једино Парсонс. Једини дућаница у граду одмах се сетио добро одевеног путника који је код њега купио цигарете, а затим се распитивао за преноћиште. Управо он, дућаница, по саветовао га је да не наседне таблама изнад две јазбине у граду које оглашавају да се унутра налазе хотели:

— Зашто се не удаљите још неких двадесетак километара од града? Тамо се налази крчма коју држи породица немачких иселеника, Бендерови. Можда би било боље да тамо преспавате.

ГОСТ СИГУРНО НИЈЕ МОГАО НИ ДА СЛУТИ ДА ТО ШТО ГА ЛЕПА ДЕВОЈКА ОДВОДИ ДО СТОЛА ПОРЕД ПЛАТНЕНЕ ЗАВЕСЕ КОЈА ЈЕ ДЕЛИЛА БАРАКУ НАПОЛА УПШТЕ НИЈЕ СЛУЧАЈНО...

Двадесет и четвртог марта пред крчмом Бендерових зауставила се група коњаника. Испоставило се да је гостионица коју је дућаница из Парсонса препоручио обична дрвена барака. Власници су одлично изабрали место — крчма се налазила стотинак метара од пута.

Испред бараке је седео Џон Бендер о коме се у околини знало само то да је Немац и да једва говори енглески. Привучени гласовима, пред кућом су се убрзо појавили и остали чланови породице — две жене и један младић.

У име породице проговорила је она која је најбоље знала језик — Кејт. Људима из пуковникове пратње мора да је застао дах када се девојка појавила пред њима. У тој пустоши њена лепота сигурно је деловала још заводљивије: висока и лепо грађена девојка беле коже и сивоплавих очију, мирно је прелетела погледом по окупљеним људима.

На пуковниково питање Кејт је одговорила:

— Да, доктор је вечером и спавао овде. Следећег јутра је устао рано и одјахао. Од тада га нисмо видели. Зар је заиста нестало? Страшно...

На пуковниково запрепашћење девојка се понудила да му помогне. Употребиће своје природне моћи, рекла је и почела да говори

о својим исцелитељским способностима. Пуковник је одбио понуду лепе надрилекарке, али јој је зато обећао сто долара за свако обавештење о брату.

Петог марта пуковник је сам дошао по то обавештење. Не зна се какве су му биле намере, али изгледа да га је нешто у причи и понашању породице Бендер збуњивало. Чинило му се да нешто крију и сада се вратио да то од њих извуче. У међувремену је и сам чуо говоркања која су већ извесно време кружила околином — људи су у последње време ишчезавали и то баш некако у близини крчме Бендерових.

СЛАТКАСТИ ЗАДАХ

Ма какве намере да је имао, пуковник није стигао да их оствари. Крчма је била празна. У делу бараке који је обично платно делило од столова за госте, пуковник је испод стола у дрвеном поду приметио поклопац. Оно што га је чекало кад га је подигао, ући ће касније у легенду.

Људи су се у првом тренутку скаменили под налетом отужног слаткастог задаха који је избио из таме тајног скровишта. Показало се да поклопац води у неколико метара дугачак подземни ходник, делимично

прекривен каменом. Задах је долазио од крвавих мрља које су се на њему задржале.

Ходник је водио у повртњак иза куће. Пуковнику и његовим људима требало је само неколико минута да открију први леш. Испоставило се да су смрскана лобања и пререзано грло некада припадали доктору Јорку.

У повртњаку Бендерових откривено је још десет лешева. Сви сем једног имали су исте ране: размрсану лобању и пререзано грло. Нетакнуто тело десетогодишње или једанаестогодишње девојчице говорило је да је она доживела још страшнију судбину — њу су, изгледа, живу закопали.

Један од људи убрзо је истрчао из куће носећи са собом и три тешка чекића. Ни пуковнику ни осталима више није било тешко да реконструишу догађаје у крчми: чим би се појавио гост који је својим изгледом обећавао да ће му у цеповима или постави бити наћен новац, неко, највероватније Кејт, постављала би га за сто леђима окренутог платненој прегради. Кејт би почела да се шали и скреће пажњу јадника све док се овај, под ударцем чекића кога је задавао неко иза завесе, не би скљокао на под.

ПРИЗНАЊЕ ГРАЂАНИНА КОУА

Шта се догодило са породицом Бендер? Говорило се свашта, али ниједан од тих

гласина није потврђена, а две хиљаде долара — награда са потернице коју је гувернер Канзаса расписао за Бендеровима — никада никоме нису припале.

Тек пре неколико година амерички писац Роберт Ејдлмен пронашао је документ који је, изгледа, коначно расветлио „случај Бендер“. Реч је о писменом признању извесног Чарлса Коуа из Гејзвила.

У њему је Коу написао да је последњи из групе која је једне ноћи упала у крчму Бендерових и натерала их да признају своје злочине. Самозвани извршиоци правде потрудили су се да тела никада не буду нађена — распарали су им стомаке да се не би надули, умотали у конопце на чијим се крајевима налазило камење и бацили у реку Вердигрис.

Ако је Коуово признање истинито, Бендери су дочекали ужасан крај равн ономе на који су осуђивали своје жртве. Признање које је по упутству грађанина Коуа било обелодањено тек после његове смрти. 1929. године говорио је да ни њему ни његовим друговима савест није била најчистија.

Јер, страшна казна која је на крају стигла Бендери није дошла искључиво зато што су њени извршиоци жудели да задовоље правду. Пре би се могло рећи да их је примамало плен који је „крвава породица“ сакупила од својих једанаест недужних жртава.

М. И.

НЕОБИЧНА ЗАНИМАЊА

ПИРОТЕХНИЧАР

У потпуној тишини, док су очи свих позваних на ову необичну селансу биле упрте у његове веште прсте, тридесет трогодишњи Младен Шпрингер, један од наших познатих пиротехничара, справљао је на столу смешу чији је састав познат само њему. Иако се овим врло ретким и опасним занимањем бави још од своје дванаесте године, дакле преко две деценије, ипак није био сигуран да ће његова замисао и успети. Јер, радећи са запаљивим и отровним хемикалијама, које производе различите врсте експлозија, разне боје пламена или димова, ни најiskusнији пиротехничар никада не може да буде сигуран у успех: можда је материјал дуго био ускладиштен, можда се овлажио или је у њему дошло до непредвиђених хемијских процеса...

Међутим, кад је прављење специјалне смеше алхемичара, било окончано, са стола је изненада шиштећи сукнула ватрена и прна печурка — имитација експлозије атомске бомбе.

Лица присутних била су обасјана пламеном светлости — дивљењем: код нас сигурно први пут, а вероватно и у свету, неко је успео да на овај начин прикаже почетно дејство атомске бомбе.

РЕЦЕПТ — НАЈВЕЋА ТАЈНА

Као дечак са сарајевске Грбавице, Младен је свакодневно гледао како у његовом комшилuku наш чувени пиротехничар Јово Шкундрић изводи чудесне, блештаве представе и потхвате од којих је малишану застајао дах. Са покојним Шкундрићем, у његовој пиротехничкој радњи, светлећа чуда, разнобојне димове и громогласне експлозије правио је и данас познати Ислам Ибрачић. Обојица су запазили Младеново изузетно интересовање за њихов посао, па су полако знатижељног дечака из суседства узводили у сложене и варљиве тајне пиротехнике. Кад је Јово Шкундрић умро, наследио га је Ислам Ибрачић, а кад је овај отишао у пензију, мада још са заносом прави ватре и експлозије, његов рад наставио је Младен. Данас је он руководилац Занатско-пиротехничке радње „Пиротехна“, у сарајевској Самоборској улици број 10, јединствене овакве радње у нашој земљи.

Чиме се, у ствари, бави пиротехничар?

АТОМСКА БОМБА НА СТОЛУ

Његово занимање најчешће се везује за разне филмске ефекте: експлозије, паљевине, рушења, пуцње и рањавања.

— Колико ја знам, за овај посао којим се бавим и који никада нећу напустити, мада ми је до сада глава много пута била у торби, нигде у свету, па ни код нас не постоји никаква школа, чак ни курс — прича Младен Шпрингер, трљајући здравом руком десну подлактицу са најсвежијом опекотином. — Пиротехника није обичан занат: то је наука са примесама уметности, где се не сме погрешити... Мени су до сада неколико пута ракете за свечани ватромет експлодирале у руци, горела ми је коса, имао сам опекотине трећег степена. Наравно, после опоравка, опет сам био у својој радионици или магацину где чувамо сировине. Данас умем да направим готово све из пиротехнике: од зеленкастог дима за сцену на којој наступа „Бијело дугме“ и ватромета за 1. мај, до рушења вишеспратнице, распрскавања лобање или имитације експлозије атомске бомбе.

Али, неупућени често мисле да је, посматрањем пиротехничких ефеката или проучавањем скромне литературе из ове атрактивне области, лако ући у загонетке ове вештине. Међутим, као и мађионичари, и пиротехничари врло строго чувају сваки рецепт неке смеше. Понекад те чаробне формуле међусобно размењују, али најчешће до њих долазе сами, кроз дуго искуство и мукотрпан рад. Јер, организам пиротехничара, због материја са којима ради, изложен је разним врстама тровања, а свему треба додати и сталну напетост, што све за-

— Ракете за свечани ватромет експлодирале су ми у руци, горела ми је коса и одело, имао сам опекотине трећег степена — сећа се Сарајлија Младен Шпрингер. — Али, иако ми је глава увек у торби, никада нећу напустити овај изузетно опасан посао.

једно изазива разна обољења. Зато је пиротехничарима, а њих је код нас свега неколико, признат бенефицирани радни стаж.

ЗАГОНЕТНА РУПА НА ЧЕЛУ

Иако његово име ретко стоји на „шипи“ филмова или ТВ-серија у којима је својом вештином или знањем доприносио да пожар, експлозију или рушење гледалац доживи што стварније, Младен Шпрингер је радио у мноштву наших и копродукцијских филмова, који сигурно не би могли да се остваре без његовог учешћа. Увек су режисери прихватили све његове сугестије. Тако је било и у „Козари“, „Мачку

под шљемом“, телевизијској серији „Тале“...

— Први самостални ефекат извео сам још као дечак, кад сам радио са Шкундрићем — сећа се овај пиротехничар. — Сви посматрачи били су уверени да низ један сарајевски солитер тече огроман слат вод. Међутим, воде није било ниједне капи, све је био мој „штос“, потпуно сув и безопасан. Наравно, његову тајну још чувам.

Када је у неким нашим филмским остварењима први пут приказао језиву сцену у којој метак погађа главу и разноси је, запањени су били чак и неки амерички филмски стручњаци. Ни ту тајну Младен није одао, али је увек спреман да је прикаже, јер је

неколико година радио на том ефекту. Све изгледа врло једноставно, мада није безопасно: на чело или неки други део тела стави не приметан делић специјалне смеше, све се добро прекрије шминком, и у одређеном тренутку ту се ствара „рупа“ од танета и потече крв. Сцена изгледа више него стварна!

Међутим, може ли овим занимањем да се бави свако?

Данас све чешће на разним спортским манифестацијама одјекују експлозије фамозних „петарди“, које се крадом унесу у нашу земљу, или су производ неког непознатог пиротехничара који је своје знање продао подземљу и тако угрозио не само свој живот, већ и зна колико туђих.

— Јесте, добијао сам сумњиве понуде од разних људи, али сам све одбијао и најчешће извештавао СУП — напомиње Младен Шпрингер. Овим послом, бар у нашем друштву не сме и не може да се бави онај који није, прави и проверени патриота. Све материје са којима радим и од којих, најзад, живим, у рукама нестручњака или непријатеља постају разорно оружје. Али, истовремено су код нас пиротехничари из дана у дан све потребнији. На жалост, школе нема, али онај ко се стручно и поштено бави овим послом може сасвим добро да заради.

И. Лончар

НАУКА И ВЕШТИНА

Пиротехника је сложеница од две грчке речи: пир — ватра и техне — вештина, и означава научну област о смешама које при сагоревању стварају светљавајуће, запаљиве и димне ефекте. Ова наука и вештина потиче још из старог века од источњачких народа — Кинеза, Индијаца, Арабљана, затим Римљана (4. век) и Византинца (7. век). Пиротехничка вештина почиње у Европи снажно да се развија од 13. века, после појаве барута. У 14. веку познати центри за израду ватрометних средстава били су Болоња и Нирнберг. Појава аутоматског оружја, брзметне артиљерије и авијације у 20. веку довела је до чешћих ноћних борби, што је захтевало и више разноврсних пиротехничких средстава.

БИМ И БУМ

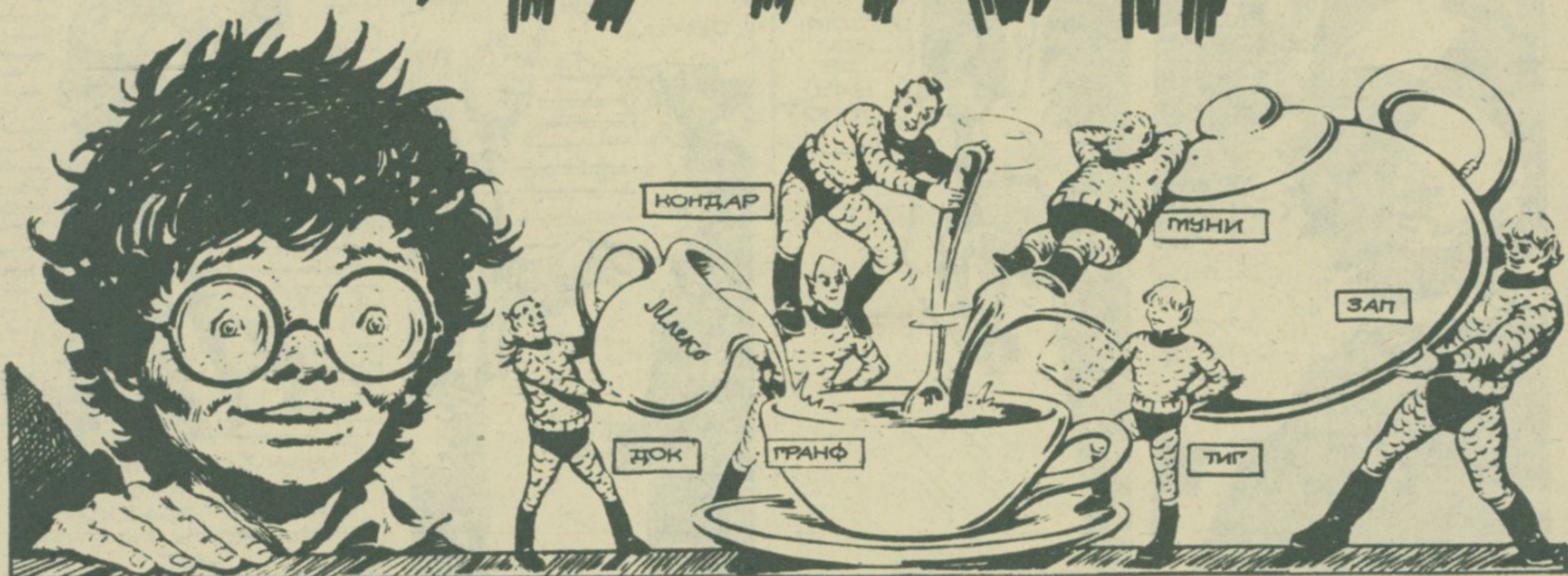
BAVALU

СТРИП

Целна
армија:

ЛУТКАР

СВЕМИРСКИ БРОД СА ПЛАНЕТЕ ЛИТУРНУС ПРИНУДНО СЕ СПУСТИО НА ЗЕМЉУ КОД ГРАДИЦА ВИТФОРДА. ПОСАДНИ, КОЈИ САЧИЊАВАЈУ ШЕСТ СИГУШНИХ БИГА, ПРИТЕКАО ЈЕ У ПОМОЋ ДЕЧАК ПИТ ПАРКЕР. ИЗ НЕНАДА, ПИТ ЈЕ ПОСТАО НАЈЗАЧИ У ШКОЛИ. ЗАХВАЉУЈУЋИ СНАЖНИМ ЛИТИПУТАНЦИМА, ПИТОВ ТИМ ЈЕ ПОБЕДИО У КРИКЕТУ...

ЖИВЕО ПИТ!

ПИТОВ ТРЕНЕР БИО ЈЕ ЗАДИВЉЕН ДЕЧАКОВОМ ИГРОМ...

ПРЕДЛОЖИЋУ ТЕ ЗА ГРАДСКИ ТИМ? БИО СИ СЈАЖАН?

АТИ... ЈА ОВАЈ... ХВАТА ВАМ!

ПИТ ЈЕ ПОСЛЕДЊИ НАПУСТИО ШКОЛСКО ДВОРИШТЕ...

А, ТУ СТЕ СЕ САКРИЛИ?

ЗАХВАЉУЈУЋИ ВАМА, БИО САМ ТОЛИКО ДОБАР ДА МЕ УЗЕТИ ЗА ГРАДСКИ ТИМ? ТАМО БУ СЕ ОБРУКАТИ?

ЗАР ДА ДОЗВОЛИМО ДА ОНАЈ ХВАТИСАВАЊ СПЕЈД БУДЕ БОЉИ ОД ТЕБЕ?!

ОН МИ ЈЕ ЈОШ ЈЕДАН ПРОБЛЕМ? СИГУРНО ЋЕ ХТЕТИ ДА МИ СЕ ОСВЕТИ ШТО САМ ГА ДАНАС НАДМУДРИО НА ТЕРЕНУ?

СПЕЈДА СУ ПОСТАЛИ КУДИ ПОСЛЕ УДАРЦА ЛОПТОМ ОД НОГА СЕ ОНЕСВЕСТИО...

КО ЗНА? МОЖДА СЕ ВРАТИО И ЧЕКА МЕ?

ПИТ ЈЕ БИО ЈУ-
НАК ДАНА. СВИ СУ
ЖЕЛЕЛИ ДА МУ
ЧЕСТИТАЈУ И РАЗ-
ГОВАРАЈУ С ЊИМ

СИЛА
СИ?

ВЕРУЈЕМ ДА ДА-
НАС НЕЋЕШ БИТИ
СПОСОБАН ДА
ПРАТИШ НАСТАВУ?

ИГРАО
СИ
КАО
НИКАД
ДОСАД?

ХВАТА,
ДРУГОВИ?

ПИТ СЕ НИКАД НИЈЕ ОСЕ-
ЋАО ТАКО ВАЖАН КАО ТА-
ДА...

ЧАК САМ
И СПЕЈДА
ПРИДО-
БИО НА
СВОЈУ
СТРАНУ?

ДАНАС
БЕМО ВРШ-
ИТИ НЕ-
КЕ ЕКС-
ПЕРИМЕН-
ТЕ?

ЛИТИПУТАНЦИ СУ
БИЛИ СКРИВЕНИ У
ПИТОВОЈ ТОРБИ...

НОНДАРЕ, ГРАНФ
ЈЕ
ИЗИШАО?

ДО
БА-
ВОЛА?
МОРА-
МО ЗА
ЊИМ
?

СИГУРНО ЈЕ
СМИСТИО НЕКУ
ГЛУПОСТ? ЗНА-
ТЕ КОЛИКО ЈЕ
БЕСАН ШТО СМО
ПРИМОРАНИ ДА
БУДЕМО НА
ЗЕМЉИ?

АЛИ,
ЧИМ
ПОПРА-
ВИМО
СВОЈ
БРОД,
ИДЕМО
ОДАВДЕ?

КАСНИЈЕ...

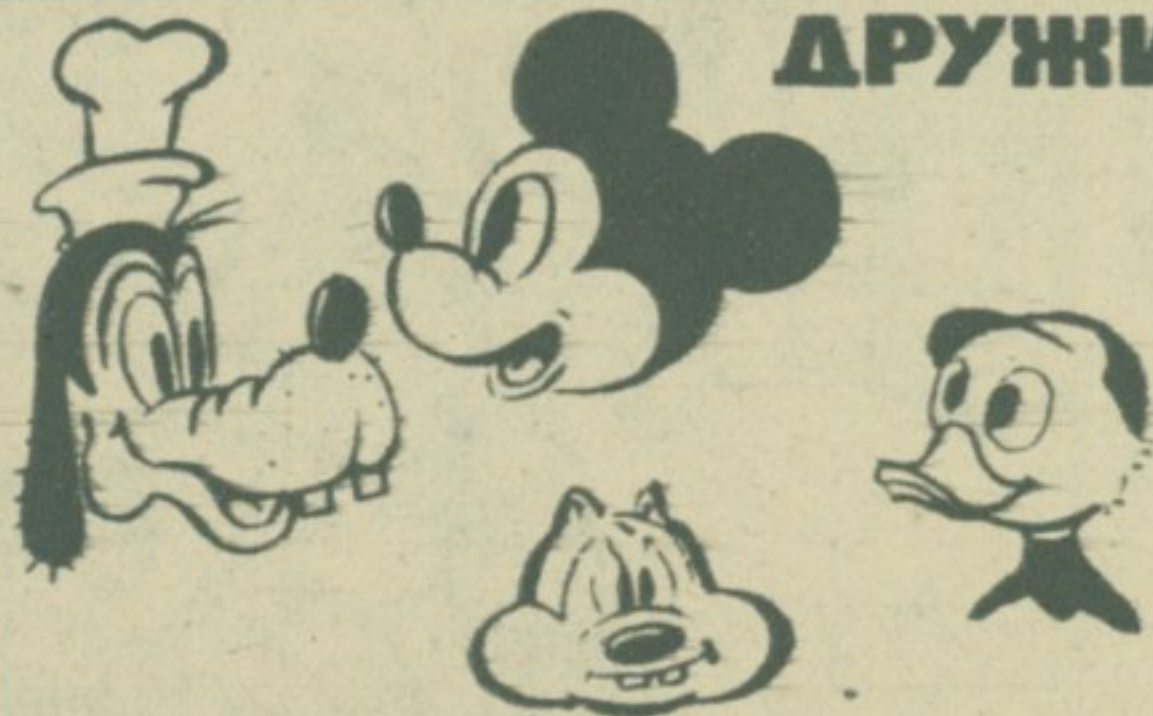
ДИНГ? ДОНГ?

ОДМОР?
НАСТАВИЋЕ-
МО С ЕКС-
ПЕРИМЕН-
ТОМ НА
ДРУГОМ
ЧАСУ?

КАД ЈЕ ПИТ ЗАВУ-
КАО РУКУ У ТОР-
БУ...

ШТА?
НЕМА
ИХ?

ДРУЖИТЕ СЕ С ЈУНАЦИМА

Волша 2изнија

ЧИТАЈТЕ

Микијев
ЗАБАВНИК

ПИТ ЈЕ ОДЈАРИО ДО КАТЕДРЕ...

Али, било је касно...

ОВАЈ... ЈА САМ ПОСЛЕДЊИ НАПУСТИО КЛУП... И КАД САМ БИО НА ИЗЛАЗУ, БУКНУО ЈЕ ПЛАМЕН?

НИСАМ ЗНАО ДА ЈЕ МОЈ ЕКСПЕРИМЕНТ ТАКО ОПАСАН?

АТИ, КАДА СУ СЕ ВРАТИЛИ У ГЛАВНУ ЗГРАДУ ШКОЛЕ...

ШТА СЕ ДОГОДИЛО, ДИРЕКТОРЕ?

СПАСАО СИ ШКОЛУ, ПИТЕ?

ПРАВИ СИ ХЕРОЈ?

ПОЗОВИТЕ СВЕ УЧЕНИКЕ?

ОБИЈЕНА ЈЕ НАСА У МОЈОЈ КАНЦЕЛАРИЈИ? У ЊОЈ ЈЕ БИЛО СТО ФУНТИ?

КАНЦЕЛАРИЈА ЈЕ БИЛА СВА У НЕРЕДУ...

КО ЈЕ ТО УЧИНИО?

ТО ТЕК ТРЕБА ДА ОТКРИЈЕМО? ПОПОВ ЈЕ УПАСО, ОТПРИТИКЕ, ПРЕ ЈЕДНОГ ЧАСА?

ПОЗОВИМО ПОЛИЦИЈУ?

САЧЕКАЈТЕ! НЕШТО ЈЕ ИСПОД СТОЛА?

ПИТЕ, ЖЕЛИМ ДА РАЗГОВРАМ С ТОБОМ?

ИЗГЛЕДА БЕ-САМ? ШТА ЛИ ХОБЕ ОД МЕНЕ?

ЈЕ ЛИ ТИ ПОЗНАТА ОВА КАПА?

ПА, ДА? МОЈА ЈЕ? ИЗГЛЕДИО САМ ЈЕ ЈУЧЕ НАД САМ СЕ ВРАЌАО КУБИ? ГДЕ СТЕ ЈЕ НАШЛИ?

ИСПОД СТОЛА У МОЈОЈ КАНЦЕЛАРИЈИ? СИГУРНО ТИ ЈЕ ИСПАЛА ДОК СИ ОБИЈАО НАСУ?

НЕЕ?

ПИТ ЈЕ ДОЖИВЕО НАЈБЕГЕ ПО-НИЖЕЊЕ У СВОМ ЖИВОТУ...

НЕ ЛАЖИ?
ОБАВЕСТИЛИ
СУ МЕ ДА СУ ТЕ
ВИДЕЛИ НАКО
ИЗПАЗИШ ИЗ МО-
ЈЕ КАНЦЕТА-
РИЈЕ?

ТО ЈЕ ИСТИНА?
АЛИ, РЕКЛИ СУ МИ
ДА МЕ ТРАЖИТЕ?

СЛЕД
ТИ ЈЕ
ПРЕНЕО
ПОРЧ-
КУ?

ЈА? ШТА
ТО ГОВОРИШ?
НИСАМ ТИ
НИ ПРИШАО
ДАНАС?

ЛАЖЕШ?
ЗНАО САМ ДА
СИ СПИСАЛИО
НЕКУ ПОД-
ЛОСТ? ТИ СИ
ОСТАВИО МОЈУ
КАПУ У КАНЦЕ-
ЛАРИЈИ?

ПРЕКИ-
НИ,
ПИТЕ?

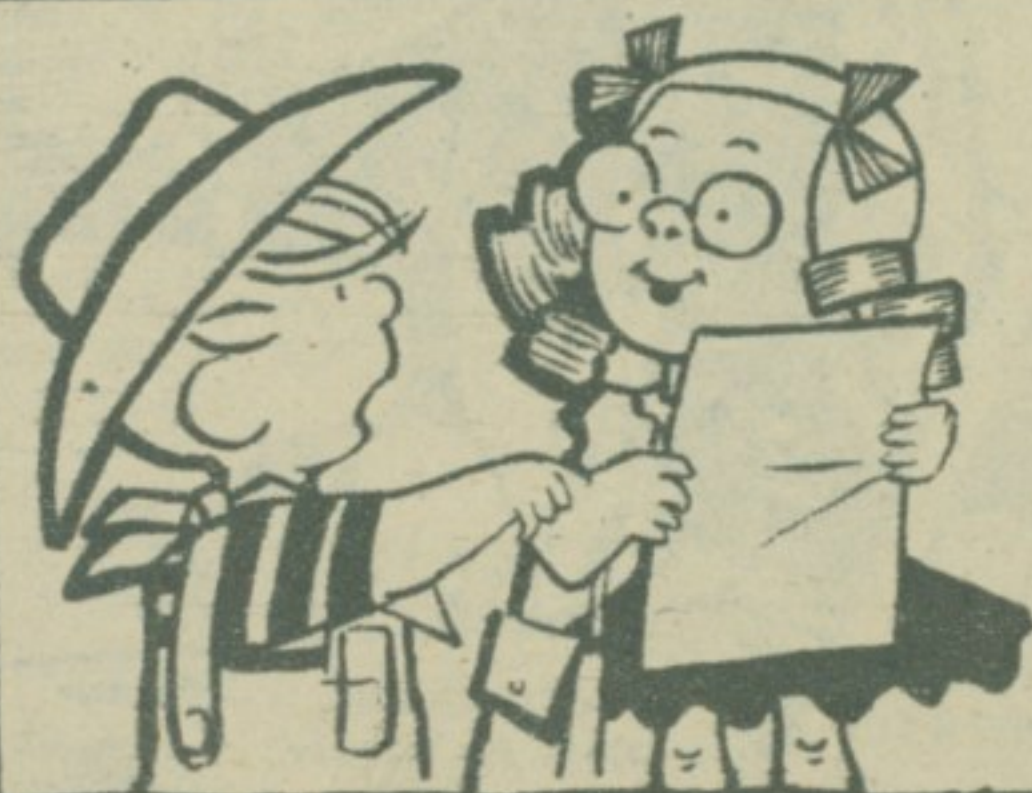

ЛИТИПУТАН-
ЦИ СУ СВЕ
ТО СЛУШАТИ
ИЗ ПРИКРАД-
КА...

ЗАТВОРИ КУ ТЕ ОВ-
ДЕ ДОК НЕ ОДЛУЧИМО
ШТА РЕМО С ТОВОМ?
ЗА ТО ВРЕМЕ ПРЕТРА-
ЖИЋЕМО ТВОЈЕ СТАВ-
РИ?

АЛИ...

Denis

ВАС СВАКЕ СЕДМИЦЕ
ВОДИ
У НОВЕ АВАНТУРЕ

АТИ, КАКО?
ЈЕДИНИ ИЗ-
ПАЗ ЈЕ
КРОЗ
ПРОЗОР,
А ОН ЈЕ
МНОГО
ВИСО-
КО?

ЗА МЕНЕ
НИЈЕ?

БЫИИИИИИ

ЈЕДНИМ СКОКОМ
ЗАП СЕ НАШАО НА
ПРОЗОРСКОЈ ДАС-
ЦИ...

PPPPPP!

ОТВОРИО
ГА ЈЕ!

НАПРАВИТЕ
МЕРДЕВИНЕ
ОД СТОЛИ-
ЦА?

АЭТИ...

НЕ БОЖ СЕ?
ДРЖАБЕМО
ИХ ЧВРСТО

ПИТ ЈЕ БАШ СТАО НА ДРУГУ СТО-
ЛИЦУ КАД ...

A, ТАКО?

HEE 1

ПРОФЕСОР ЈЕ КРЕНУО
ПРЕМА ПУТУ, АЛИ...

ШТА?

yyyyx

5M

ЈЕ ЛИ
ЖИВ ?

ДА?
ПЕРВО
КЕ СЕ
ОСВЕС-
ТИТИ?

ПЕЊИ СЕ
ВЕК ЈЕДНОМ!

И НАЗУД...

ВУУУУ!

ТРАВА И ЦВЕ-
БЕ УБЛАЖИ-
БЕ ПАДЪ? А
НИЈЕ НИ ВИ-
СОКОТ

УСПЕЛИ
СМО? САД
ДОШ ДА УХ-
ВАТИМО
ПОПОВЕ?

45830

МОРАМ ПРВО
ДА ПРОНАБЕЖ
НЕКО СКЛЮНИШТЕ.
КАД ОТКРИЈУ МОЈ НЕ-
СТАНАК, ПОЛИЦИЈА РЕ-
МЕ ПРОВЕЌИТИ.

ДРУЖИТЕ СЕ С ЈУНАЦИМА

Волша 2изнија

ЧИТАЈТЕ **Микијев ЗАБАВНИК**

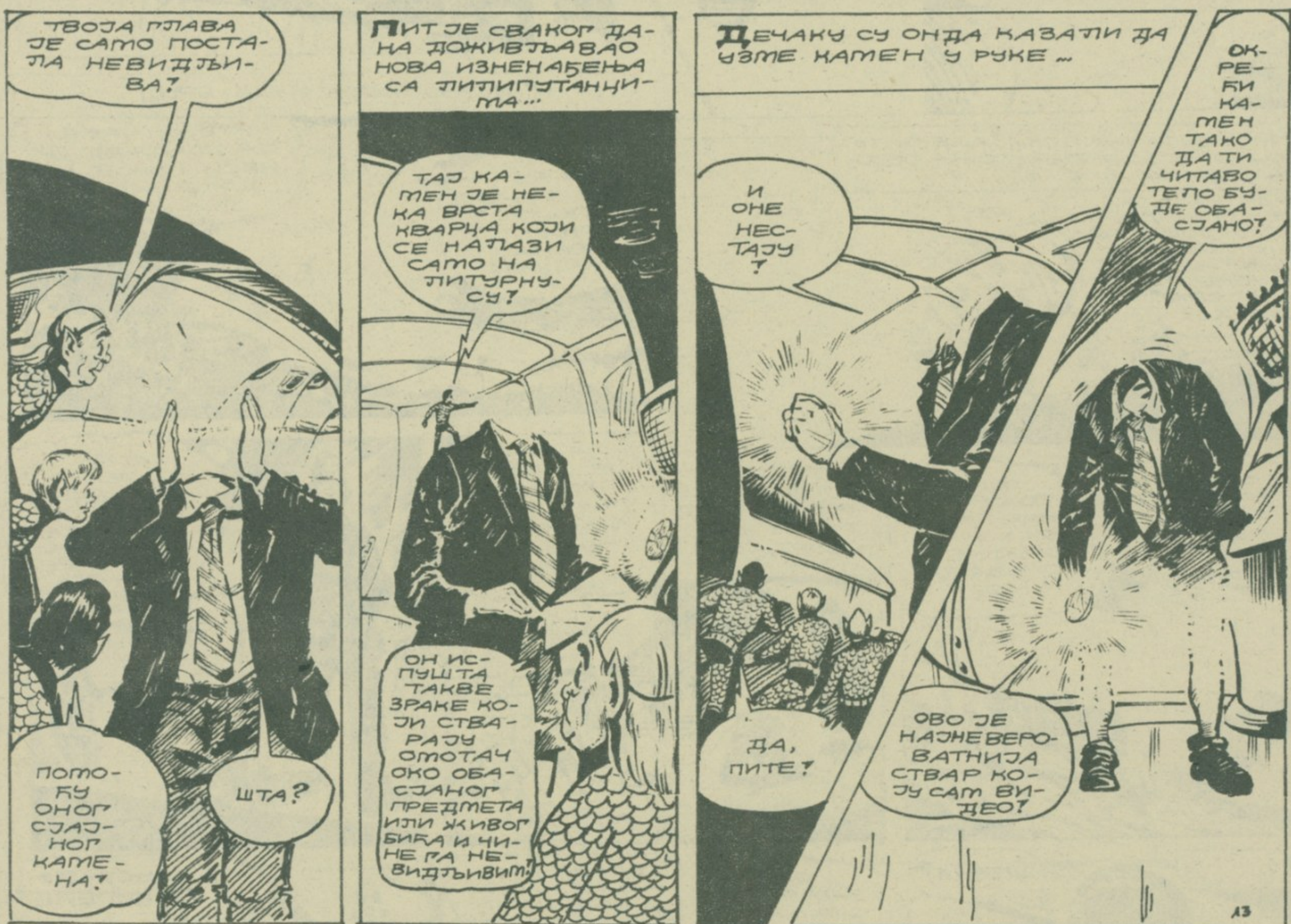
ПОЛИЦАРАЊ НИЈЕ ПРИМЕ-
ТИО КАД МУ ЈЕ ЈЕДАН ЛИ-
ЛИПУТАНАЊ СКОЧИО НА РА-
МЕ...

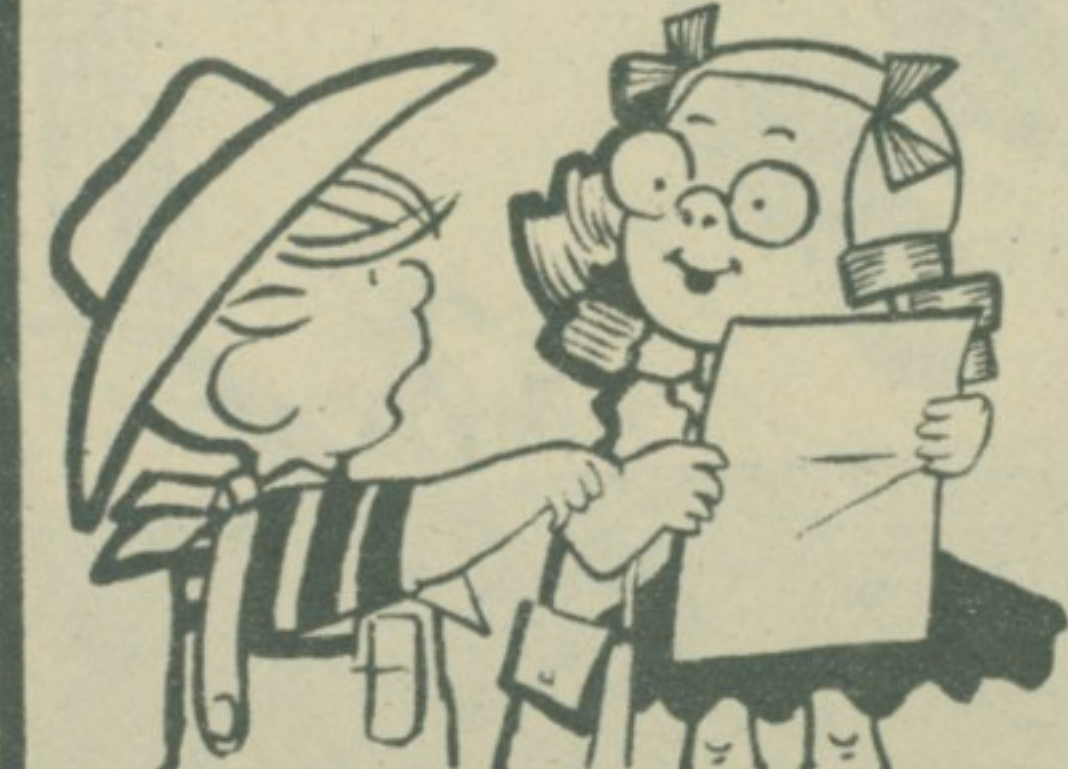
ЈОШ ЈЕДНОМ СУ ЛИЛИПУТАНЦИ ИЗ-
БАВИЛИ ПИТА...

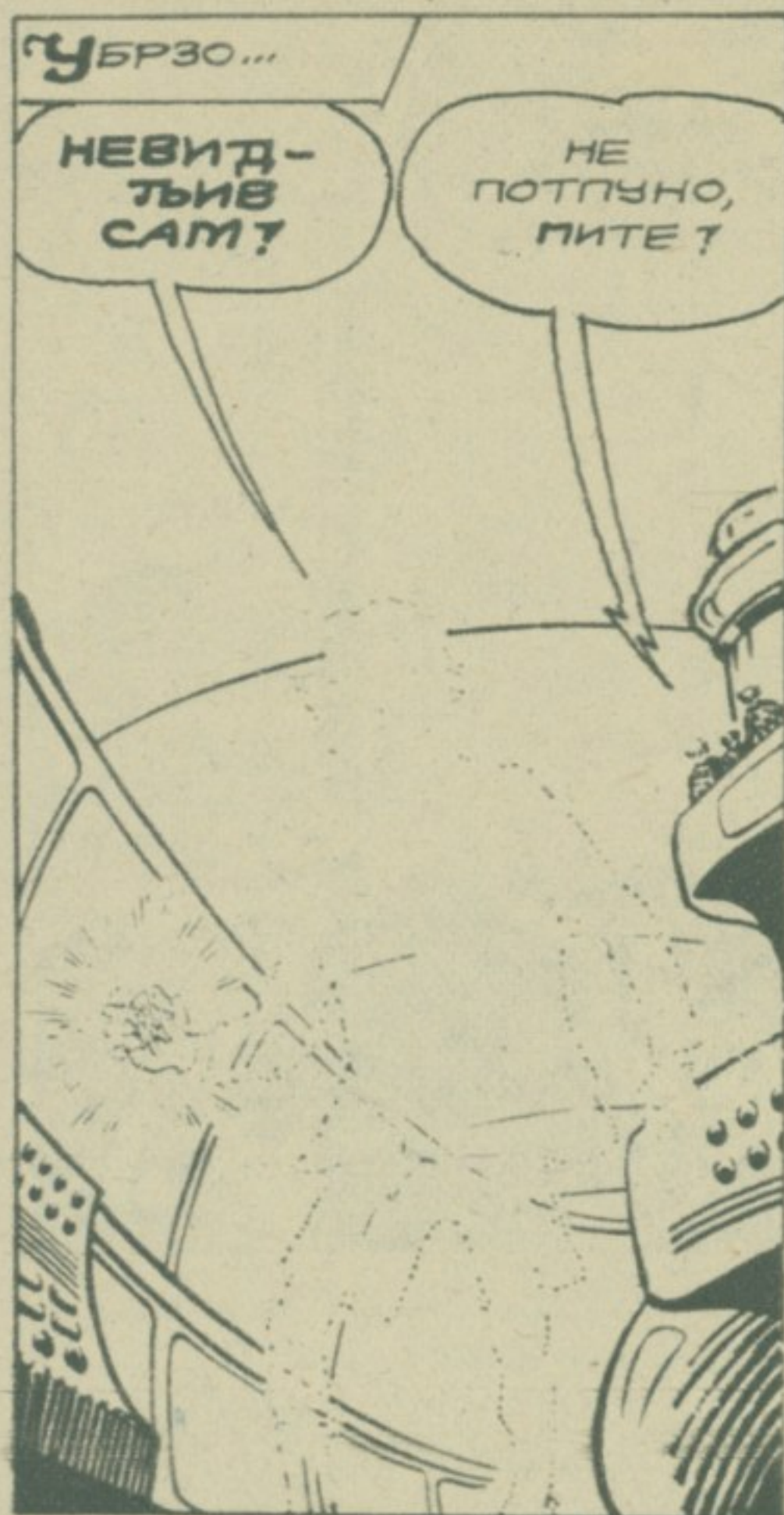
13

Denis

ВАС СВАКЕ СЕДМИЦЕ
ВОДИ
У НОВЕ АВАНТУРЕ

УБРЗО...

НЕВИД-
ТЪИВ
САМ?

НЕ
ПОТПУНО,
ПИТЕ?

ЗАБОРАВИО
СИ НА ЦИПЕ-
ТЕ?

СТВАРНО?

НЕК ОСТАНУ
ТАКО? БАР ДА
JE НЕШТО НА
МЕНИ ВИД-
ТЪИВО?

ОКЕЈ?
САМО, НЕ ПА-
ШИ ТИМ
КАМЕНОМ!
ЧИТАВ БРОД
БЕ ПОСТАТИ
НЕВИД-
ТЪИВ.

УБРЗО НАПУСТИШЕ БРОД...

ЛИЛИПУТАНЦИ ПОКАЗАШЕ ПИТУ
НЕШТО ШТО JE ЛИЧИЛО НА ФОТО-
ГРАФСКИ АПАРАТ...

ЧУНТРА JE КА-
МЕНТ ОВО ДУГМЕ
УКЪУЧУУЕ И ИС-
КЪУЧУУЕ ЗРА-
КЕ НА ЊЕМУ?
ПОНЕКОМО
ПА ЗА СВАКИ
СТУЧАЈ?

АУУУ?

АПА БУ
СЕ ЗАБАВ-
ЛЪАТИ
ОВАКО
НЕВИД-
ТЪИВ?

ПИТЕ, ТИ ТРЕБА
ДА ДОКАЖЕШ ДА
НИСИ ЛОПОВ, А НЕ
ДА СЕ ЗАБАВЛЪАШ

У ПРАВУ СИ,
КОНДАРЕ? ИДЕ-
МО ПРАВО КОД
СПЕДЪА?

УЗ МА-
ЛО СРЕКЕ,
НАБИ БЕМО
КАСУ И
ОТИСКЕ
ЛОПОВА НА
ЊОЗ?

УПУТИШЕ СЕ
ПРЕМА ПРЕД-
ГРАБУ ВИТ-
ФОРДА...

ПА, ОВО
JE ДИВНО?
ПРОЛАЗИМ
ГРАДОМ, А
НИКО МЕ
НЕ ВИДИ
?

ТО СМО И
ХТЕЛИ?

ХИ, ХИ?
ОВО JE ОНАК
ПОЛИЦАРА
ШТО МЕ JE
ЗУРИО? САД
МЪ ПРОЛА-
ЗИМ ИСПРЕД
НОСА, А ОН МЕ
НЕ ПРИМЕ-
БЪА?

Али...

ШТААА?

ОХ!
ЗАБОРАВИО
САМ НА ЦИ-
ПЕТЕ?

ПИТ JE ПОЖУ-
РИО КОЛИКО СУ
ПА НОГЕ НОСИЛЕ

ЗАУСТАВИ-
ТЕ ЦИПЕТЕ?

КЛИП!
КЛАП!

КЛИП!
КЛАП!

ГЛУПОСТИ?
ШТА ЈА ТО
ГОВО-
РИМ?

У ОВУ
УЛИЦИУ,
БРЗО!
МОРАМО
ДА УПОТРЕ-
БИМО
КВАРК?

ПОЖУ-
РИТЕ?
ДОЛА-
ЗИ?

САМО ЈОШ
ЛЕВУ НИПЕ-
ЛУ?

НА ВРЕМЕ СУ ТО ОБАВИЛИ...

НЕМА
ИХ?
КАКО САМ
И МОГАО ДА
ОЧЕКУЈЕМ
ДА ЋУ ИХ
ВИДЕТИ?

НАПОРНО САМ
РАДИО ПА МИ СЕ
ПРИВИБАЈУ СТВА-
РИ?

НЕМА ВИШЕ
ШАПЕ? ПРАВАЦ
СПЕЈДОВА КУ-
РА?

У БРЗО СУ СТИГЛИ ДО ЈЕД-
НОГ НАПУШТЕНОГ ДВОРИШ-
ТА...

ОВДЕ
СТАНУЈЕ
СПЕЈД?

ВИДИМ ГА?
РАЗГОВАРА С
НЕКИМ?

КОНДАР ЈЕ БИО У ПРАВУ...

ПА, ДА?
ЧУЈУ СЕ
ДВА ГЛАСА?
ОНАЈ ДРУГИ
СИГУРНО
ПРИПАДА
СПЕЈДОВОМ
СТАРАТЕ-
ЉУ?

КАД
БИМО
ЧУЛИ О
ЧЕМУ
ГОВО-
РЕ?

ЗА ЛИЛИПУТАНЦЕ ТО
НИЈЕ БИЛО НЕМОГУ-
ЋЕ...

ДОК,
ЧУЈЕШ ЛИ
МЕ?

ДА? МОЈ
ПРИЈЕМНИК
ДОБРО
РАДИ?

ШТА
ИМ
ЈЕ
ТО?

СПЕЦИЈАЛАН
АПАРАТ КОЈИ ИМА
ОДАШИЉАЧ И ПРИ-
ЈЕМНУ СТАНИЦУ?
ТИГ ЋЕ УНУТРА
С ОДАШИЉАЧЕМ, А
ЈА ЋУ ОВДЕ ДА
ЧУЈЕМ О ЧЕМУ
ОНА ДВОЈИНА ГО-
ВОРЕ?

ТИГ,
ПОЖУ-
РИ?

ДИВНО!
УСКОРО
ЋЕМО
ОТКРИТИ
ТОГОВЕ?

АТИ, ПИТ НИЈЕ РАЧУНАО НА ГРАН-
ФА, ЈЕДИНОГ ЛИЛИПУТАНЦА КОЈИ
НИЈЕ ВОЛЕО ШТО ЈЕ НА ЗЕМЉИ...

САД ЈЕ ПРИЛИКА
ДА УВАТИМ ПИТА
У ЈОШ ВЕЋУ НЕ-
ВОЉУ?

МОЈИ ДРУ-
ГОВИ ЋЕ ОНДА
ПОЧЕТИ ДА РАЗ-
МИШЉАЈУ О
ОДЛАСКУ С ОВЕ
ПЛАНЕ-
ТЕ?

ДРУЖИТЕ СЕ С ЈУНАЦИМА

Волша 2изнија

Микијев ЗАБАВНИК

ЧИТАЈТЕ

ИАКО СИГУШНИ, ЛИЛИПУТАН-
ЦИ СУ БИЛИ СНАЖНИ И СПРЕТ-
НИ...

ДОК ЈЕ ТЕК ТАДА ВИДЕО ЧИЈЕ ЈЕ ТО ДЕТО БИЛО...

ГРАНФ, ЗАШТО СИ ОВО УЧИНИО? ОТЕРАГЕШ ПИТА У ЗАТВОР?

ТО САМ И ХТЕО?

ГРАНФ ЈЕ БЕСНЕО...

НАДАМ СЕ ДА БЕТЕ САДА УПОТРЕБИТИ СВЕ СВОЈЕ ЗНАЊЕ ДА БИМО ПОПРАВИЛИ БРОД И ОДЛЕТЕЛИ ОДАВДЕ!

ТИ МАТИ... ШТА?

КОНДАРЕ, НЕШТО СЕ ДОГАБА СА МНОМ? ИЗГЛЕДА ДА ПОСТАЈЕМ ВИДЉИВ?

Е, САД БЕМО ЗАИСТА БИТИ У НЕВОЉИ? НЕМАМО ВРЕМЕНА ДА ТЕ ОПЕТ УЧИНИМО НЕВИДЉИВИМ?

У ТОМ ТРЕНУТКУ...

ШТА СЕ ДОГОДИЛО, ЧУДНО?

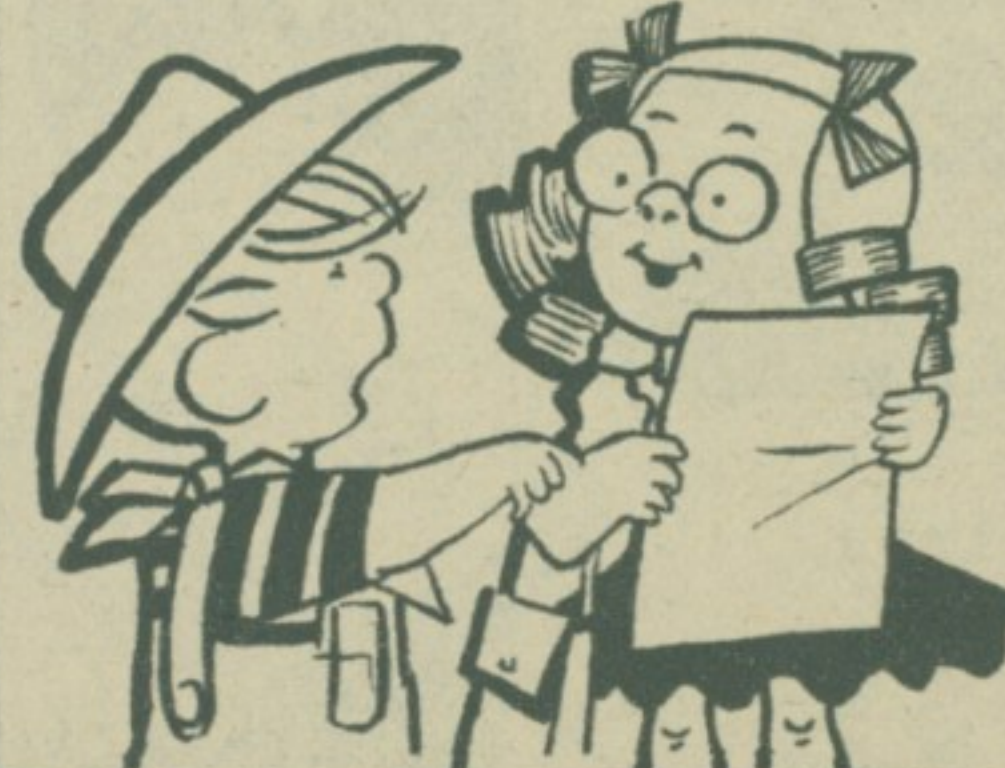
НЕШТО ЈЕ ТРЕСНУЛО? ИДЕМО ДА ВИДИМО?

А ДОЛЕ, У КУХИЊИ...

НЕКО ЈЕ КРАЈ ПРОЗОРА? СТАНИ? ОСВЕТЛИЉ ГА БАТЕРИЈОМ?

ООХ!

Denis

ВАС СВАКЕ СЕДМИЦЕ ВОДИ У НОВЕ АВАНТУРЕ

А ИСПРЕД ПРОЗОРА...

ТОГ ЈУТРА ПИТ СЕ ПОЈАВИО У ШКОЛИ. СВИ СУ ВЕГ ЗНА-ЛИ ПРАВУ ИСТИНУ...

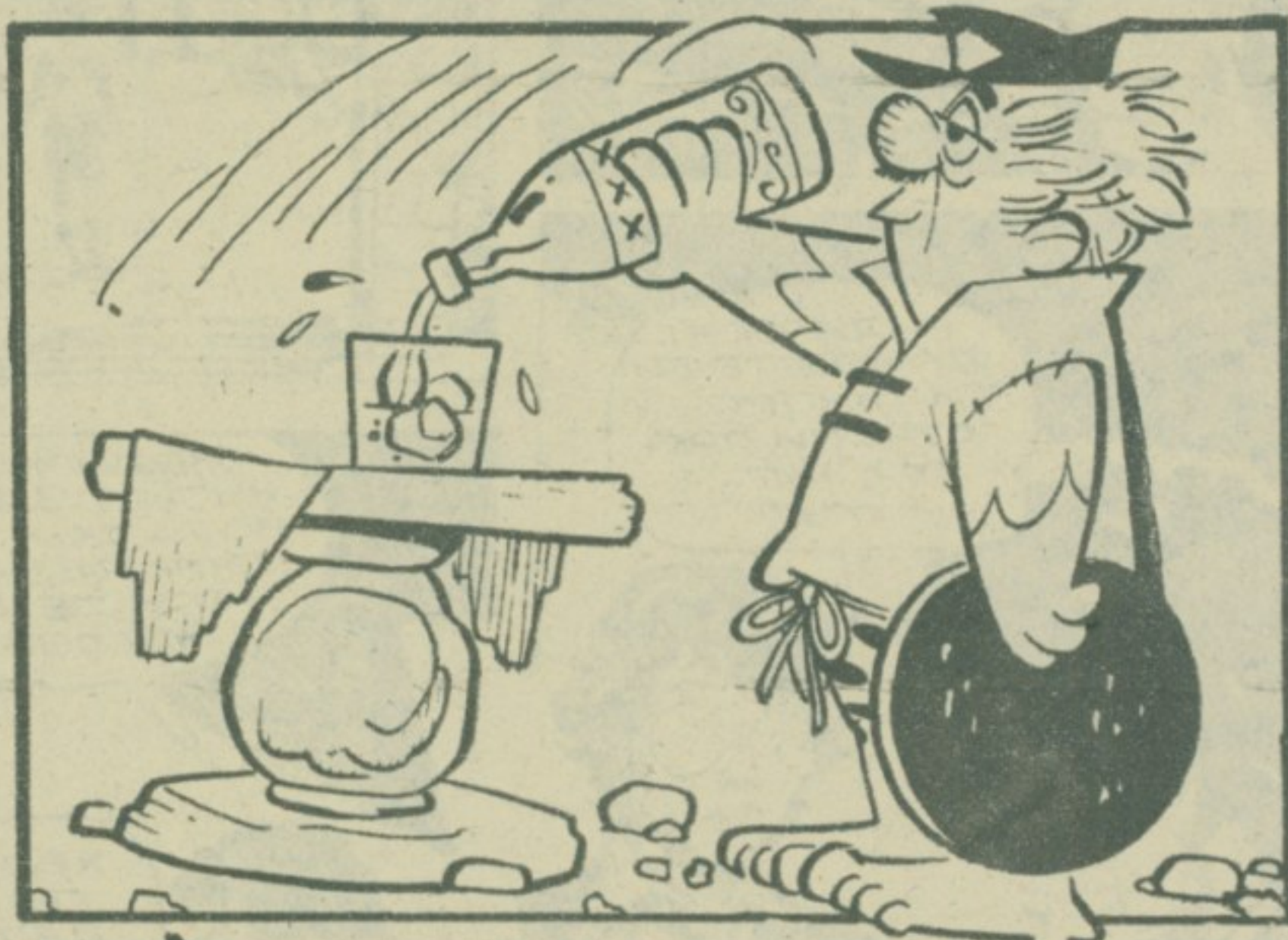
ПРЕ СВЕГА, ДИРЕКТОР СЕ ИЗ-ВИНИО ПИТУ...

ТЕ ВЕЧЕРИ...

ПОРОДИЦА КРЕНЧО

ДРАГИ,
МИСТИШ ЛИ
ДА ЈЕ БИЛО
МУДРО
ШТО СТО УЗЕ-
ЛИ МЕДВЕ-
ДА ДА НАМ
ЧУВА
ДЕТЕ?

МОЈ ДРУГАР
БОЖА КАЖЕ
ДА ЈЕ ОН
НАЈБОЉА
ДАДИЉА НА
СВЕТУ?

ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ
У КУБИ МИР-
НО?

АХА?

ПА, ЈОГИ,
КАКО
СИ
ПРОВЕО
ВЕЧЕ
СА НА-
ШОМ
ДЕВОЈ-
ЧИ-
ЦОМ?

ЈЕ ЛИ БИЛА НЕС-
ТАШНА?

НИ
СЛУЧАЈ-
НО?

© 1969
HANNA-BARBERA PROD. INC.

ПРВО САМ ЈОЈ ДАО
ЛОПТУ ДА СЕ ИГ-
РА... ПЛАКАЛА ЈЕ?
ОНДА САМ ЈОЈ ДО-
НЕО ЛУТКУ... ВРИШ-
ТАЛА ЈЕ ИЗ СВЕГ
ГЛАСА?

ПУШТАО САМ ЈОЈ
ПЛОЧЕ, ПРИЧАО, ПРИ-
ЧАО... НИШТА НИЈЕ
ВРЕДЕЛО?

ОХ, ПА ОНА
ЈЕ БИЛА НЕ-
ПОДНОШЉИ-
ВА?

САМО ЈЕ-
ДАН ЧАС?

ОНДА САМ СХВА-
ТИО ДА ИМАМ
ПОСЛА СА ЖЕНС-
КОМ БЕБОМ...

... И ПОГЛЕДАЈТЕ,
ПРИЧА ВЕЋ ТРИ ЧА-
СА?

ДА ДУ
ПУ ПУ
ПЛУП ТАТА
МА
ПУУ?

24

БОЈ НА МИШАРУ

Карађорђе је јахао на челу 7 хиљада устаника кроз мочварно село Жабаре у сусрет великој војсци босанског везира Бећир-паше која је надирала преко Дрине.

Крај једне оgrade вожд застаде и нареди сеизу:

— Ишчупај, де, један проштац и додај ми га — нареди му.

Сеиз ишчупа један колац и пружи Карађорђу. Овај истури колац на раме и ободје ата.

Устаници се поведоше за његовим примером. Кад је војска кренула даље свако је на рамену носио два-три проштаца. Тако су стигли на Мишар, широко узвишено поље, сат хода од Шапца.

Карађорђе одабра положај за битку и збаци колац с рамена. Позва старешине и нареди им да на том месту од донетог коља изграде шанац.

Било је то изјутра 9. августа 1806. године. Увече истог дана утврђење је било готово.

Две војске, елитна везирова и побуњени српски сељаци, стајале су једна наспрам друге.

ОСЛУШКУЈТЕ МОЈЕ ТОПОВЕ!

Охоли, и самоуверени, Турци послаше гласника пред Србе.

— Баците оружје, неверници, и с конопцима о вратовима замолисте светог пашу за милост — викали су гласници.

— Наше кубуре и јатагане хоћете? — одвраћали су устаници. — Дођите, па нам их узмите!

Турака је било пет пута више.

Ратни савет устаника дуго је заседао. Војводе и кнезови су били једнодушни: ваља се у затвореном шанцу добро утврдити, па на топове и пушке дочекати Турке и чекати погодан тренутак за јуриш.

— То је све добро! — рече Карађорђе. — Али, ја мислим, овако ће бити боље! Коњица да изађе из шанца и заузме згодан положај у честару код Жабара. Ја ћу с пешацима остати у шанцу. Кад оспу моји плотуни и кад топови учествују с обе стране, коњица ће знати да је мени тешко. Кад два моја ћулета ударе у руб шумарка коњица ће јуришати!

— Немој тако, господару! — побуни се Јаков Ненадовић: — Боље би било да ти изађеш с коњаницима, а ми да останемо у шанцу. Ако будеш овде, могу те Турци опколити, па ко да ти помогне? Да ми останемо овде ти би нас сигурно избавио!

— Не, браћо! — рече Карађорђе. — Ако мене Турци опколе, ви ћете ми по-

У лето 1806. године две велике турске војске, једна преко Ниша, друга преко Шапца, кренуле су да покоре Србију. Устаници су на Мишару до нгу потукли везира Бећир-пашу, а на Делиграду Ибрахим-пашу.

моћи исто онако како бих ја вама. Ја морам да останем у шанцу с пешацима да се не би људи поплашили, мислећи да сам измакао пред оноликом силом! Уз мене ће остати Милан Обреновић, а ви идите!

На Мишарско поље спусти се мрак. Српска коњица под чувеним јунаком, попом Луком Лазаревићем, нечујно се извуче из опкопа и замаче у шуму, на рубу поља.

На истоку се заруменило небо и узани црвени појас на хоризонту поче да се шири.

Освануо је 13. август 1806. године.

Мишарски шанац је изгледао пуст и тих. Међутим, то је био привид. Стрелци првог убојног реда, непомични као статуе, стајали су иза грудобрана са запетим пушкама. Поред господва бејаху тобџије с упаљеним фитиљима. Барјактари су сазили заставе од беле и модре свиле с извезеним вепровим главама, већ изрешетане у минулим бојевима. Погледи свих ратника били су упрти у поље према Шапцу, откуд се очекивао непријатељ.

Само старешине нису гледале на ту страну. Њихове очи почиваху на војду који се устобочио усред утврђења и, без речи, пругићем издаје наређења.

»КРЦАЛИНКА« ЈЕ ПЛАНУЛА

Изненада зацеликаше свирале и одјекнуше таламбаси. Читавом ширином Мишарског поља указа се црна линија која поче полако да се приближава. Елитна војска босанског везира Бећир-паше кренула је у напад.

Затутњало је Мишарско поље од хиљада копита. Испред ордије изјахиваху турске делије, цилатаху се према шанцу, повицима соколећи војску.

Грунуше турски топови, а свирале, зурле и бубњеви удвостручише снагу.

Шанац је ћутао. Аге и бегови изненађено су по-

сматрали утврђење. Кроз турску силу пренесе се глас да су каури преко ноћи побегли с попришта.

Турци приђоше на пушкет. Карађорђе је још увек непомично стајао. Неколико ђулади и кумбара паде у шанац. Тад се вожд хитро окрете. Од сеиза који је стајао иза њега узе пушку и принесе је образу. „Крцалинка“ цикну и у турским редовима свали се један барјактар.

На грудобрану се развише заставе и дотад неми шанац претвори се у ватрено ждрело смрти. У турским редовима настадоше проломи. Делије, змећари, крцалије, аге и бегови заваљаше се у крви, а преплашени коњи без јачаха ствараху још већу

пометњу. Јауци се измешаше с риком топова и праском плотуна.

СРБИЈА СЕ УМИРИТ' НЕ МОЖЕ

— Натраг, зар од каура да бежите? — викале су турске старешине гонећи исуканим ђорлама бегунце назад у окршај.

Турци средише редове. Учеста јуриш за јуришем. Брда лешева подиглоше се око шанца.

Карађорђе је још увек стајао у средини шанца, усправан, непокретан. Турске кумбаре су све чешће експлодирале у утврђењу. Једна паде пред вождове ноге и заврте се пиштећи. Вожд се не помаче, само му се очи сузише. Кад се кумбара, срећом, угаси он је одгурну ногом и процеди:

— Коекуде, да се не те!

Кад је битка досегла врхунац, кад су многи устаници већ одбацили пушке и потегли јатагане да на сечиво дочекају Турке, Карађорђе уздрхта, руком обриса чело, па потрча топовима.

У најкритичнијем часу српски топови ућутаху. Турци помислише да је српска артиљерија уништена, па навалише још бешње. Тад један од топова рикну два пута заредом. Не на Турке. Ђулад полете високо у страну преко бојишта и удари у ивицу шуме.

На тај знак из шуме излете 2000 српских коњаника и удари Турцима у бок и леђа, рушећи све што им се испречило. Куд је протутњала коњица по па Луке Лазаревића остаде широк друм попљочан лешевима.

Тада се отворише врата на шанцу и неколико хиљада устаника с Карађорђем на челу заби се међу Турке, сејући смрт и ужас. Настаде паника. Старешине изгубише команду.

АРУ

Свако је гледао само како да спасе главу. Босански везир Бећир-паша био је разбијен.

Кад су звезде окитиле небо устаници престадоше да гоне непријатеља. У том боју је пало 12 хиљада турских војника. Међу њима и чувени дервентски Кулин-капетан.

Све до зоре орила се песма у српском шанцу. Са сремске стране пребацива-ху се читаве флотиле ча-маца. Сремци су долазили да са србијанском браћом прославе победу.

Неколико дана касније устаници су на Делиграду до ногу разбили скадарског Ибрахим-пашу и његових 45 хиљада Турака.

Слепи Филит Вишњић је тих дана уз гусле опевао бој на Мишару и погибију Кулин-капетана:

„Храни сина, па шаљи на војску!
Србија се умирит' не мо-же!“

А. Р.

ВРЛО
ПОШТОВАН
ГМИЗАВАЦ
.....

Пре неколико година млади Корејац по имену Ким Чон-Нам пао је преко палубе брода који се налазио у-сред Пацифика. Сатима се очајнички борио да се одржи на површини, а онда, када му се већ учи-нило да је на крају снага, наишао је на огромну морску корњачу. Успео је да јој се попне на леђа и на њима проведе пуних тридесет сати пре него што га је спасила посада једног шведског брода ко-ји је туда пролазио.

Средином једног дугог, топлог корејског лета, на плажу у близини јужно-корејског града Пусана из мора је ишетала ци-новска корњача и одгега-ла до оближње гостиони-це. Око корњаче која је марљиво копала рупу у песку у коју ће положити јаја окупила се гомила. У тренутку када је, оба-вивши оно због чега је дошла, кренула натраг ка океану, за њом је потр-чала власница локала и морској грдосији која се није баш много противи-ла, око врата окачила о-грлицу. Тако је ова Ко-рејка захваљивала „гла-снику среће“ јер се у о-вој земљи већ вековима верује да је корњача баш то — гласник и предска-зање среће и благоста-ња.

ШЕСТ УЛОГА

Корњача у Кореји не разликује се од својих рођака из белог света. Ствар је у томе што је њој додељено неколико улога — тачније шест, како каже корејска ми-тологија.

Корњача, вековно је веровање ових људи, но-си вести. Врло важне, јер долазе од Воденог духа. Белобради дух живи у плавим дубинама мора у Змајском замку одакле управља свим појавама овог света која имају ве-зе са водом — морима, рекама, језерима, кишама, олујама и поплавама. Вредна корњача једина је веза и гласник између Змајске палате и овозе-маљског света.

Поред змаја, једнорога и феникса и ове четири но-е, главу и реп што мо-гу и да нестану под о-клопом, убројали су у

КОРЊАЧА СРЕЋУ ДЕЛИ

ТЕШКО ДА МОЖЕ ДА СЕ НАЂЕ ЧОВЕК КОМЕ ОВА ЖИВОТИЊА НИЈЕ СИМПАТИЧНА. КОРЕЈЦИ СУ ЈОЈ У СВОЈОЈ МИТОЛОГИЈИ И ЖИВОТУ ДАЛИ УЛОГУ НАКВУ СИГУРНО НЕМА НИ У ЈЕДНОЈ ДРУГОЈ ЗЕМЉИ.

свете животиње, гласнике среће.

И Корејац жели да живи што дуже. Он је у својој митологији створио и десет симбола дуговеч-

нека тајанствена сила. На тему оклопа и распоре-да његових рожнатих плоча развијали су се чи-тави филозофски системи и неколико школа „гле-

НЕОБИЧАН РАСПОРЕД И ОБЛИК РОЖНАТИХ ПЛОЧА НА КОРЊАЧИНОМ ОКЛОПУ ДО ТЕ МЕРЕ ЈЕ ЗБУЊИВАО СТАРЕ КОРЕЈЦЕ ДА СУ НА КРАЈУ ЗАКЉУЧИЛИ ДА ЈЕ ОН МОРАО ДА БУДЕ ДЕЛО НЕКЕ МИСТЕРИОЗНЕ ВИШЕ СИЛЕ.

ности. То су корњача, ждрал, јелен, бор, бамбус, печурке, камен, вола, о-блак и сунце. Иако то сигурно ниједној корњачи још није пошло за руком, Корејци верују да она може да поживи 10 хи-љада година.

Плави змај, каже даље корејска митологија, бели тигар и црвена птица ду-хови су и чувари три стране света. Четврту, и то ону северну — чува корњача.

По веровању ових љу-ди, први човек звао се Пок-Хи. Ко зна шта би се све Пок-Хиу десило да му на обали реке Ло Суи једна стара корњача није предала осам триграма, магичних записа.

Последњу, шесту улогу, корњачи је донео оклоп. Његов шестоугаони облик толико је збунио људе у древна времена да су по-веровали: створила га је

дања у оклоп“. Не зна се тачно у чему су се те школе разликовале, али за читање среће или не-среће у свим случајевима оклопу се дешавало исто — загревали су га на ватри све док се на њему не би појавиле пукотине из којих се затим читала судбина.

Предање је корњачу везало и за Чумонга, осни-вача династије Конгурјо (пети век). И то не једну, већ поприличан број њих, онолико колико је по тој прастарој причи било потребно оклопа да се премости река до које је, бежећи пред својим уби-цама, први краљ велике династије доспео. Да му у

том тренутку Водени дух није послао корњаче, Чу-монг никада не би успео да умакне.

ИЗБАВЉЕЊЕ ЛЕПЕ СУРО

У једном периоду ди-настије Сила (668—935) живела је и лепотица Суро. Толика је била ње-на лепота да се Змајском цару учинило да она није за људско око. Једнога дана однео је у своју подводну палату, а гоми-ла ожалостњених људи читавог дана певала је „песму мора“ све док се најзад — из плавих ду-бина није појавила ци-новска корњача. На ње ним леђима седела је ле-потица Суро...

Класична корејска ли-тература, можда као ни једна друга на свету, препуна је прича о кор-њачама. Највећи број по-тиче из периода династи-је Ји (1392—1910). Ту је ова животиња под окло-пом доживела да се опи-сују њени подвизи и сла-ви њена доброта.

Мотив корњаче толико је чест у корејској умет-ности да се у архитекту-ри говори чак и о „Кви-бу камењу“, изрезбаре-ним каменним блоковима у облику корњаче који су често красили монументалне гробнице краља и будистичке храмове. Неки од њих представљају вр-ло стилизоване корњаче са главама чудовишта Пи-ок-са које има задатак да одагна зле силе.

У 16. веку адмирал Ји Сун-син конструисао је брод, по многима прву оклопљачу на свету. У облику корњаче, наравно. Ако је могао чак и брод, зашто онда не и почети, украсно камење у башта-ма или славине... Из времена династије Ји по-тиче и преко стотину бронзаних „флаша“ рађе-них за високе дворске службенике и достојан-стојнике који су воду или вино волели да пију из посуде баш у облику — корњаче.

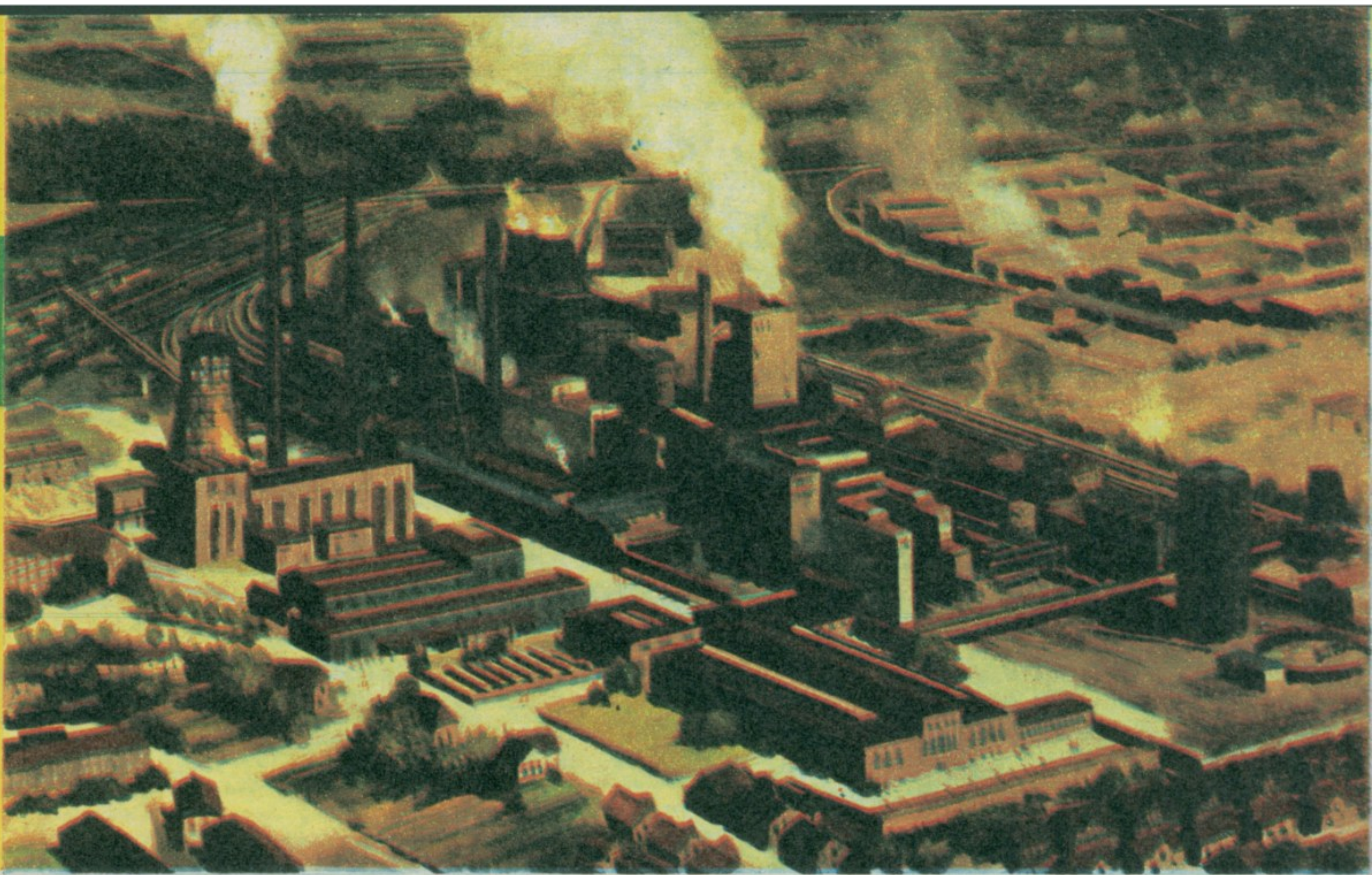
М. И.

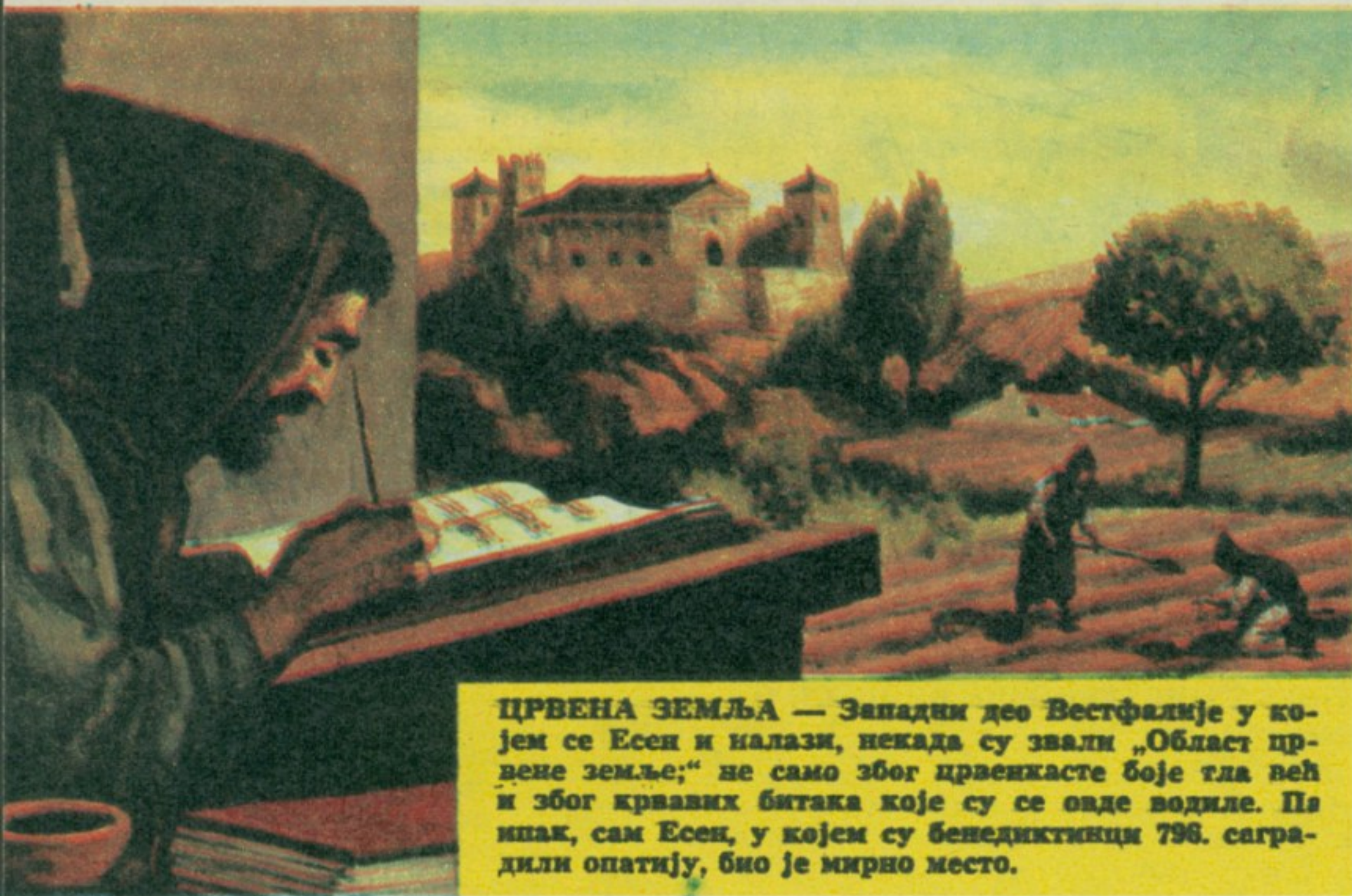
ПРИЧЕ О ГРАДОВИМА

ЕСЕН

НА ОБАЛАМА РУРА — Есен, један од највећих индустријских центара не само Савезне Републике Немачке већ и читаве Европе, налази се у Северној Рајни — Вестфалији. Овај град челика и угља сместио се на обалама реке Рур и канала Рајна-Херн. По подацима једног од последњих пописа у њему живи преко 750 хиљада становника. Есен није, као што би то у први мах могло да се помисли, само град високих пећи, димњака и огромних фабричких хала који се развио у последња два века. Он је, поред осталог, и град са хиљадугодишњом традицијом.

ОБЛАСТ ЦРВЕНЕ ЗЕМЉЕ

ЦРВЕНА ЗЕМЉА — Западни део Вестфалије у којем се Есен и налази, некада су звали „Област црвене земље;“ не само због црвенкасте боје тла већ и због крвавих битака које су се овде водиле. Ипак, сам Есен, у којем су бенедиктинци 796. саградили опатију, био је мирно место.

ОКО ЗИДИНА ОПАТИЈЕ — Временом око зидина опатије све више је растао град у који су се са свих страна стизали предузимљиви трговци. Захваљујући њима, Есен је постао привлачан центар.

ЗАХВАЉУЈУЋИ УТЉУ — Почетком 19. века за време континенталне блокаде основане су у Есену прве железаре. Наравно, то не би било могуће да се у најближој околини града нису налазила богата лежишта угља. Прве челичане подигла је породица Крупп.

УНИШТЕНЕ ФАБРИКЕ — Почетком 20. века Есен је био центар не само тешке већ и ратне индустрије. Због тога је у II светском рату и био честа мета савезничких напада у којима су до темеља уништене многе фабрике. После рата есенска индустрија је потпуно обновљена: у њој се данас производе локомотиве, аутомобили, рударске и друге машине.

РЕЗУЛТАТИ

МЕЋУШКОЛСКОГ ТАКМИЧЕЊА ЗА НАЈБОЉИ ЛИТЕРАРНИ ЛИКОВНИ И ФОТОГРАФСКИ РАД

ЖИРИ

Приспеле радове оцењивала су два жирија. У жирију за оцењивање литерарних радова учествовали су:

- Славко Прегл, омладински писац
- Витан Мал, омладински писац
- Аленка Пухар, уредница омладинског гласила
- Светлана Ристин, слависта

У жирију за оцењивање ликовних и фотографских радова суделовали су:

- Лако Пенгов, академски сликар
- Франц Белец, педагог
- Марјана Бизил, обликоватељ
- Властја Симончич, мајстор фотографије

НАГРАЂЕНИ ЛИТЕРАРНИ РАДОВИ

ОШ „Вук Караџић”, Београд
аутор: НЕНИЋ БИЉАНА
педагог: Л. Вујовић
ОШ „Владимир Назор”, Приштина
аутор: ДЕНИС РАШИТИ, 4 раз.
педагог: С. Ајдини
ОШ „Радое Домановић”, Крагујевац
АУТОР: ЈЕЛЕНА СРЕЋКОВИЋ, 4 раз.
педагог: М. Петровић
I. основна школа, Чаковец
аутор: ГРУЛА СПОМЕНКА, 7.б.
педагог: М. Винковић

Средњошколски центар В. Маринковић, Ивањица
аутор: ДРАГОМИР МИЛУТИНОВИЋ, 1. раз.
педагог: Д. Алексић
Гимназија, Јесенице
аутор: ЧРВ МАТЕЈА, 3.а

НАГРАЂЕНИ ЛИКОВНИ РАДОВИ

ВВЗ Тончке Чечеве, Трбовље
аутор: Саши, Андреј, Рок, 6 година
васпитачица: М. Ткулчич
ВВЗ Пруле, Љубљана
аутор: ПРИМЦ МАЈА, ТАРТЕР ТИНА

васпитачица: М. Брулц
ВВЗ Андерсен, Љубљана
аутор: МАРЈЕТКА МУХИЧ
васпитачица: Ј. Демирович

ОШ „Ивана Брлић-Мажуранић”, Славонски Брод
аутор: ЛИКОВНИ КРУЖОК
педагог: Ј. Кнез
ОШ „Ревирски борци”, Трбовље
аутор: ЛИКОВНИ КРОЖЕК
педагог: Ј. Кнез
ОШ „Велимир Џкорпик”, Задар
аутор: ЛИКОВНИ КРУЖОК
педагог: М. Вишић
ОШ „Јован Микић”, Водице, Суботица
аутор: ЛИКОВНИ КРУЖОК
педагог: Б. Ђерђ
ОШ „Лудвика Плибершка”, Марибор
аутор: ЛИКОВНИ КРУЖОК
педагог: Мирковић
ОШ „Симон Јенко”, Крањ
аутор: ЛИКОВНИ КРОЖЕК
педагог: Ј. Пиберник
Взгојни завод „Фран Милчински”, Смедник
аутор: ЛИКОВНИ КРОЖЕК
педагог: С. Зупан

Педагошка гимназија Трбовље
аутор: ЛИКОВНИ КРОЖЕК
педагог: Л. Хочевар

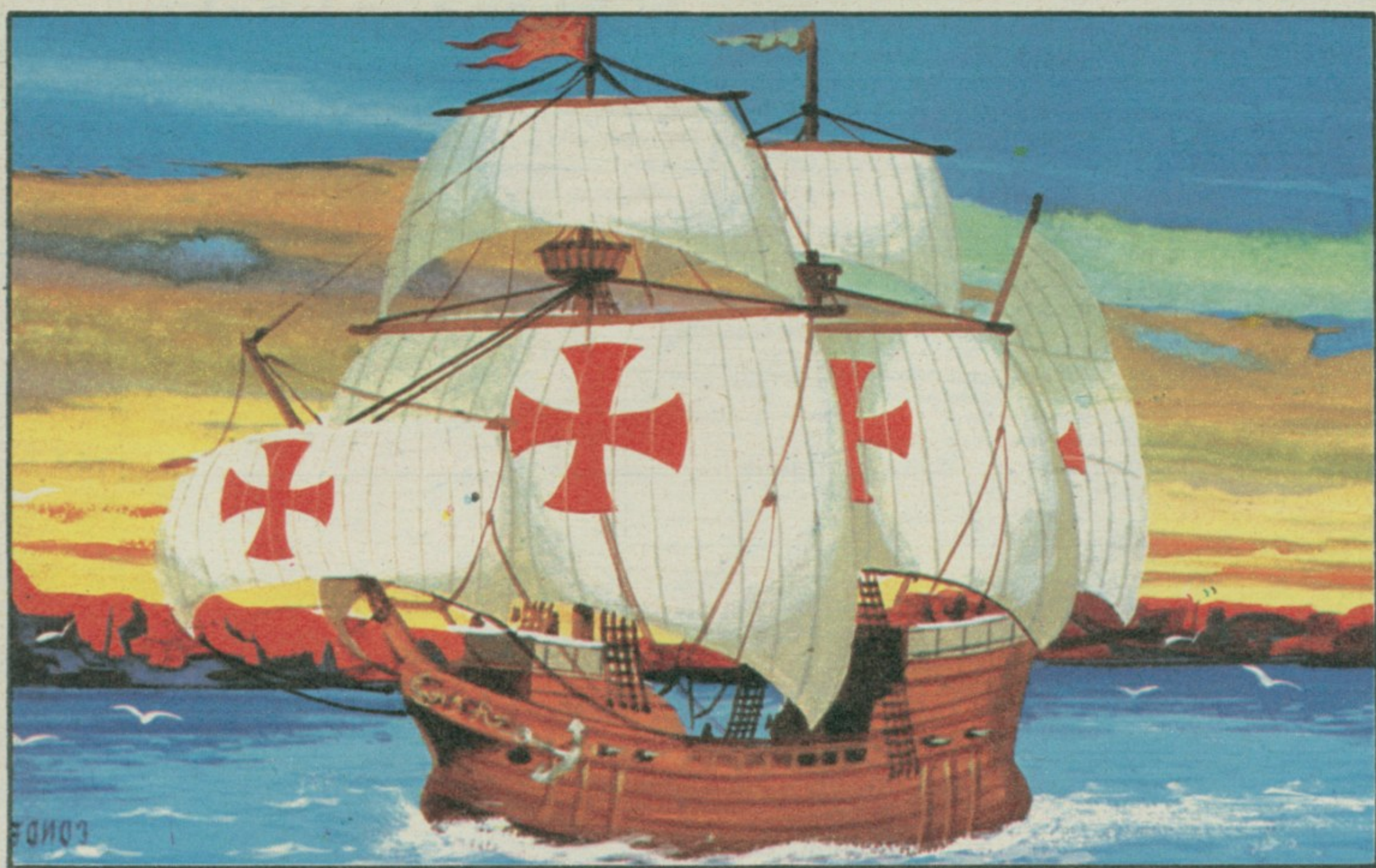
НАГРАЂЕНИ ФОТОГРАФСКИ РАДОВИ

ОШ „Корошка Бела”
аутор: МЕЈАЧ ПРИМОЖ, 8.а
ментор: А. Маленшек
ОШ „Јосип Броз Тито”, Предосље
аутор: РАФАЕЛ ШЕНК, 8. раз.
ментор: Д. Фишер
ОШ „Јован Микић”, Суботица
аутор: ВЕСНА ВАСОВИЋ
Фото клуб

Економска средња школа, Љубљана
аутор: МАРЈАН ПЕНЦА, 3.а
Фото клуб, Вевче

ДОБИТНИЦИМА НАГРАДА ИСКРЕНО ЧЕСТИТАМО!

Захваљујемо на сарадњи свима који су учествовали на такмичењу, а посебно: ОШ „И. Б. Мажуранић”, Савски Мароф, ОШ „маршал Тито”, Кумровец, ОШ „И. Г. Ковачић”, Осијек, ОШ „Братство-јединство”, Сплит, ОШ „Херој Мраовић-Симић”, Бович, ОШ „Сестре Илић”, Ваљево, ОШ „Петар Кавчић”, Шкофја Лока, Гимназија „Виде Јанежић”, Љубљана, ОВОО „Драгица Правица, Зрењанин, ОШ „Цол”, ОШ „Хелене Пухар”, Крањ, ОШ „Нада Драгосављевић”, Окуче-ни, ОШ „Јосип Рачић”, Загреб

ВЕК С
И-П

5 НАЈЧУВЕНИЈА КАРАВЕЛА

„Санта Марија“, адмиралски брод Кристофора Колумба, најчувенији је у историји каравела — бродова 15. и 16. века округлог прамца и испупчених, високих бокова.

Назив каравела још десет векова пре Колумба припадао је мањим бродовима. „Санта Марија“ је била дугачка 22,60 метара, а широка 7,80. Била је јаке конструкције, са пет једара која су се, по Колумбовим белешкама, лако мењала. Године 1928. у шпанском граду Кадису поринута је верна копија „Санта Марије“.

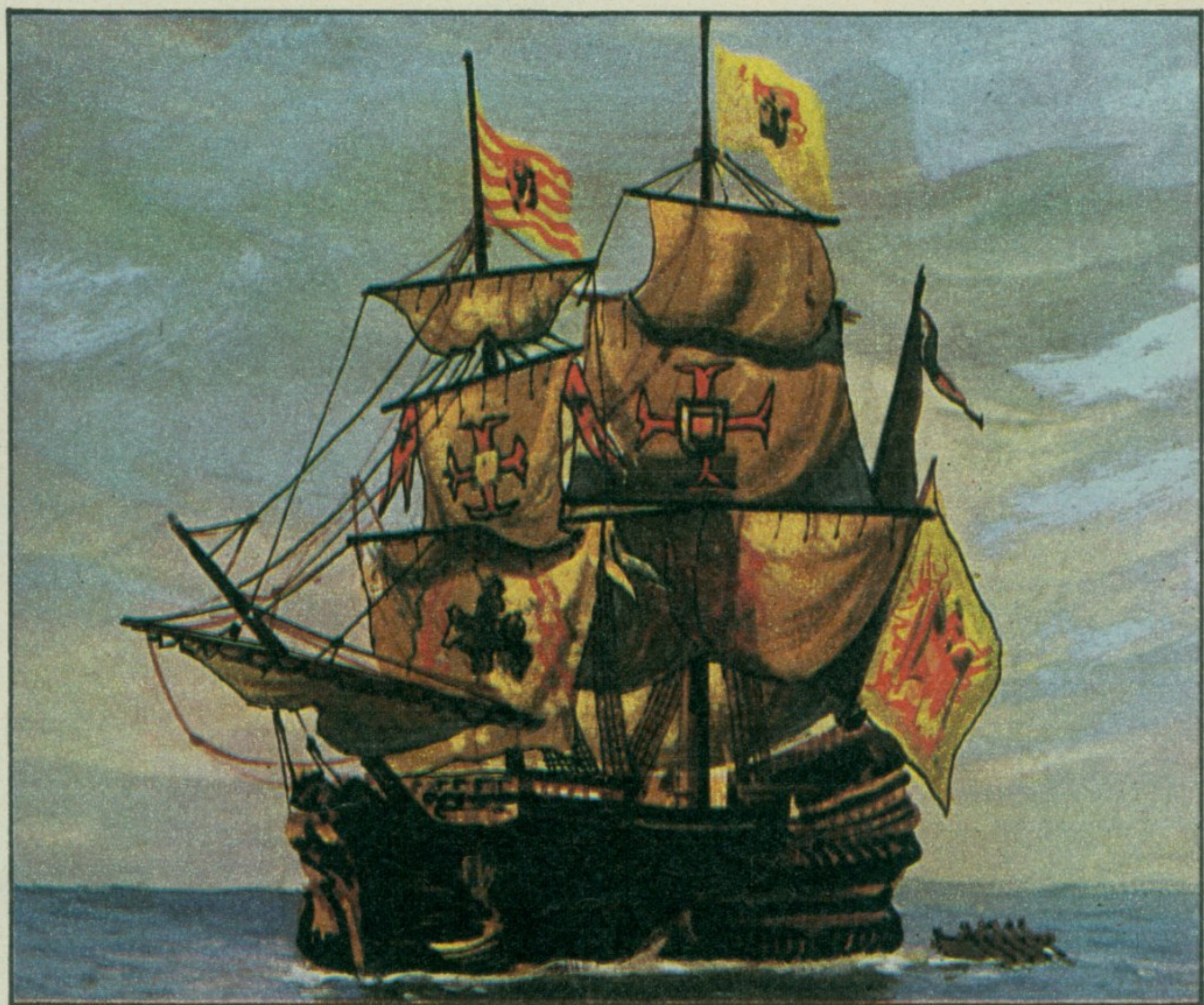
6 ВРАТИО СЕ С БЛАГОМ

Чим је Васко де Гама 1498. године открио водени пут за Индију, португалски краљ Емануел I послао је тамо експедицију од 13 каравела под заповедништвом Педро

Алверса Кабрала. Пут га је најпре навео на обале Бразила које је освојио у име свог краља. Августа 1500. године Кабрал је стигао до Индије. Калкута је пружила жесток отпор, али после топовске паљбе Кабрал је успео да уплови. Вратио се у Лисабон следећег лета са огромним товаром зачина, бисера и драгуља.

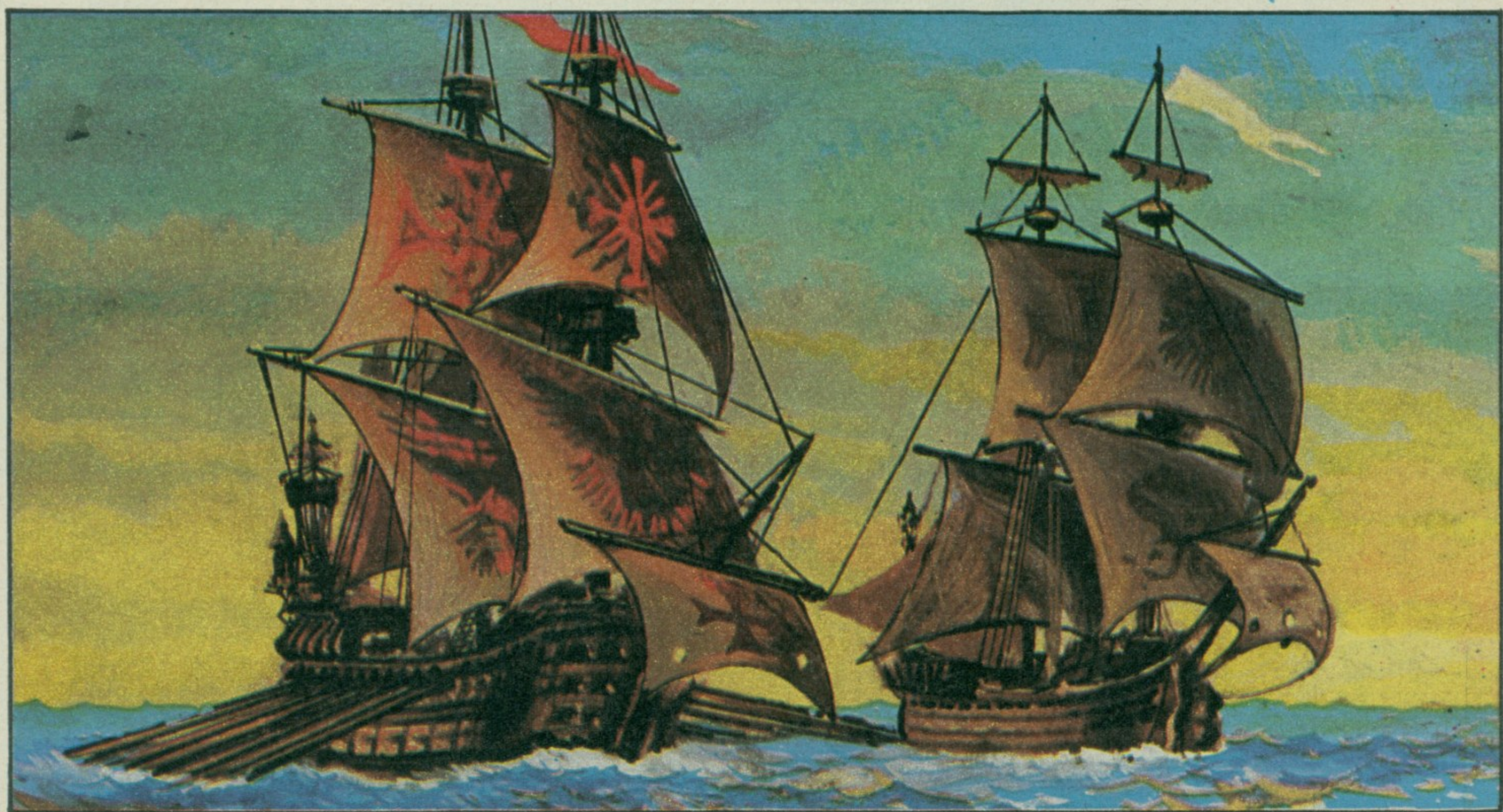
ОТКРИВА ЧАЧКИ

7 БРЗИ И ЈАКИ

У 16. веку Шпанија је поседовала највећу флоту галијуна. Били су то ондашњи најбољи трговачки бродови, брзи, високих бокова, са по две палубе, угластом и

одсеченом крмом која је имала касар на неколико спратова. На прамцу галијуна налазило се дугачко рило са ликом неке звери на врху. Ти бродови су много подсећали на галије, па су зато овако названи. Галијунима су Шпанци довлачили злато и драгоцености из својих новоосвојених америчких колонија.

8 ПОБЕДА БЕЗ ПОСАДЕ

Шпанија је у 16. веку била и највећа поморска сила. Њена ратна морнарица — названа „Непобедива армада“ — кренула је 1588. године са 130 галија према Ламаншу,

да победи Енглеску. Флота краљице Елизабете I са истим бројем, али мањих бродова, налазила се у Плимуту. Борба је трајала 9 дана у току којих су Енглези гонили Шпанце кроз Ламанш, до Калеа. Ту су на Армаду послали 6 бродова — без посаде, са запаљеним барутом! Шпанска сила била је потучена.

* * * ХИТ-СТРАНА * * *

ЂОРЂЕ МАРЈАНОВИЋ

Многи читаоци Забавникова Хит стране и дискофили нису још били ни рођени на да се тачно пре двадесет година појавио један албум за који се слободно може рећи да је и поред свих недостатака представљао почетак, односно увод у једно ново време које смо насније назвали добом поп-музике. Реч је о првенцу ЂОРЂА МАРЈАНОВИЋА »Звиждун у осам« ноји је угледао светлост дана фебруара 1959. године. Ђорђе Марјановић је и поред протеклих двадесет година остао »вечити младић«, увен у самом врху југословенске забавне музике и шансоне. И данас је појам фанатичне оданости и комплетне преданости позорници,

концертима и публици. Он не признаје импровизацију: предано припрема свани свој наступ без обзира да ли је то концерт у неком малом месту, песма на фестивалу, или солистички концерт.

Награда која за сваког уметника највише значи — прихватање од стране публике — није изостала. И не само код нас, већ и ван граница наше земље, нарочито у Совјетском Савезу. У знак обележавања ретног јубилеја, у издању Продунције грамофонских плоча Радио-телевизије Београд, пролетос се појавила велика плоча Ђорђа Марјановића под називом »Хвала вам, пријатељи« која нам овог изузетног прегооца у свету музике представља у најбољој светлости.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ХВАЛА ВАМ, ПРИЈАТЕЉИ

Музика: М. Михаљевић
Пева: Ђорђе Марјановић

Скоро ће, не знам која већ
Како сам стао први пут
Пред вас, пред вас, пред
вас...

Скоро ће, ко зна која већ
Како сам запевао ја
За вас, за вас, за вас...

Колико година, ко зна,
С љубављу слушали сте ви
Мој глас, мој глас, мој
глас...

Да, много година је то
И не бих издржао ја
Без вас, без вас, без вас...

Хвала вам, пријатељи, за
тренутке среће,
За свако с вама дивно
provedено вече,
Хвала вам што сте мене
пријатељем звали
И кад је тешко било снаге
сте ми дали.

Хвала вам, пријатељи, за
тренутке среће,
За топле осмехе, аплаузе
и цвеће,
Хвала вам што сте мене
пријатељем звали
И што у правом часу руку
сте ми дали.

Скоро ће, не знам која већ
И ко зна колико ћу још
Пред вас, пред вас, пред
вас...

Сав живот, желите ли ви,
Певаћу, пријатељи, ја
За вас, за вас, за вас...

Хвала вам, пријатељи...

АББА (ABBA)

У диско-кући групе АББА ових дана је изузетно живо. Већ од раног јутра састају се тамо Бјорн и Бени, мушки део састава АББА, са својим чувеним менаџером Стигом Андерсоном, да би до танчина испланирали своју предстојећу турнеју. Бени о томе каже: »Последње две недеље мало смо се одмарали. Ја сам са Анифрид био на острву Барбадос у Карибском мору. Тамо смо, после дуже времена, имали свој први прави одмор. Само смо се купали, сунчали и скијали на води. Бјорн и Агнета су били у Мајамију, на Флориди, али одвојено. Чак се нису ни видели и поред тога што су били у истом

месту. Сада, после одмора, очекује нас напорна турнеја и морамо је добро испланирати.«

После дугог одлагања, појавила се у продаји и њихова нова плоча. Назив албума је »Хочете ли« (»Voulez vous«). Сингл скинут са плоче »Да ли твоја мајка зна« (»Does Your Mother Know«), најближи је чистом року од свих досадашњих остварења и представља, вероватно, велико изненађење после сентименталне композиције »Чикита«. Плочу је група промовисала великом турнејом по свету на којој ће публици понудити потпуно нов програм.

Дол (Doll)

ДОЛ је нова енглеска група која у последње време постиже завидне успехе. До сада је издала две сингл плоче, од којих се друга, »Пожели ме« (»Desire Me«), нашла на листама популарности широм света. Састав предводи изузетно привлачна певачица и гитаристкиња Марион Валентино. Своју музичку каријеру почела је пре две године. Пре тога је радила као фризерка али је, кад се појавио панк-рок, одлучила да се и сама окуша у шоу-бизнису. Данима је вежбала гитару и када је схватила да за почетак довољно зна, бацила се на тражње музичара који би наступали у њеном пратећем саставу. Прво је срела басисту Христоса Јанија (Christos Yanni), а нешто касније придружили су им се бубњар Мајк Гафеј (Mike Gaffey) и соло-гитариста Џеми Вест Орем (Jamie West Oram). Своју прву плочу »Не играј се мојим срцем« (»Don't Tango My Heart«) снимили су за једну малу приватну диско-кућу и она није постигла успех. Међутим, њихова друга плоча избацила их је у први план.

На својој првој турнеји, састав ДОЛ (лутка) наступао је као предгрупа саставу УЛТРАВОКС (ULTRAVOX). Недавно је група кренула и на своју прву самосталну турнеју на којој свирају по малим клубовима и салама. Често се појављују и на телевизији, а на јесен ће одржати и неколико концерата у Европи.

♥ БИСЕРА ВЕЛЕТАНЛИЋ ♥

Уметничка каријера Бисере Велетанлић траје више од једне деценије. Запажена је још на самом почетку када је напречац освојила симпатије и најпробирљивијих музичких сладокусаца који је и данас са уживањем слушају. Њено сетом обојено певање цеза, соула, блуза, или пак лако, шармантно ђаскање кроз песму, шлагер и дечију песмицу, остају у сећању. Потребно естрадно искуство стекла је још у најранијој младости када је певајући у иностранству, највише у Савезној Републици Немачкој, много научила. О томе и сама каже: „Пошто сам се 1971. године коначно вратила у земљу, почела сам озбиљно да радим на домаћем репертоару, а борећи се тиме за своје место у домаћој забавној музици.“ Већ следеће године, 1972, бележи први фестивалски успех. На Београдском пролећу осваја обе прве награде — стручног жирија и публике. Био је то уједно и аплауз њеном повратку домаћој забавној музици и аплауз балади Арсена Дедића „Не плачи“.

Изразите индивидуалности, она је од оних певача које стручни жири ретко успева да заобиђе. Године 1973. на фестивалу певача у Порторожу добија „Златну ружу Порторожа“, и то од жирија сачињеног од њених колега певача. Године 1974, 1975, 1976. година награде на Београдском пролећу, Загребачком фестивалу, Сплитском и Скопском фестивалу. У Опатији 1976. освојила је све предвиђене награде: стручног жирија, публике у

дворани и награду слуша-лаца југословенских радио-станица. Поред ових, домаћих, признања Бисера се као ретко ко може похва-лити и успешним гостова-њима у Совјетском Савезу, у СР Немачкој, трећом наградом на Фестивалу европских радио-станица у Берлину где је била пред-ставник Југословенске ра-дио-дифузије. Децембра 1978. године проглашена је за најуспешнијег певача го-дине уз признање Удруже-ња естрадних уметника — златну плакету. Шарм, ведрина и непосредност карактеришу њену умет-ност, а лакоћа успоста-вљања контакта, изражај-ност и сугестивност утиру-ју јој пут до слушалаца. До сада је снимила више од двадесет сингл-плоча и два албума сарађујући са нај-истакнутијим композито-рима у нашој земљи. Да подсетимо на крају читао-це и на њене највеће успе-хе — песме које и данас често и радо слушамо: „Мило моје“, „Адио, љуба-ви, адио“, „Баш ме брига“, „Аха, аха“, „Бај, бај“, „Ти си човек мој“, „Више не знам ко смо ми“, „Тужно поподне“, „Ручак за двоје“

БЕРЗА
ПЛОЧА

Купујем ЛП плочу „Пљуну истину у очи“ (БУЛДОЖЕР). Уједно продајем ЛП Корнелија Ковача „Између светлости и таме“.

Алексе Плачков, Мише Димитријевића, 2а, 21000 Нови Сад

Купујем или мењам за постере следеће плоче: „Она је ту“, „Плови, пло-“

ви бјели брод“ и „Шта ми вриједи што сам згодан“ које интерпретира Марјан Мише, као и плочу „I'll Meet You at Midnight“ (SMOKIE).

Снежана Дедовић, Радо-вачка 16, 38300 Пећ

Продајем следеће, доб-ро очуване плоче: „Стра-да онај који воли“ (Вин-ко Мартак), „Звони звон“

(Љупка Димитровска), „Кад једном одеш, не вра-ћај се више“ (Мишо Ко-вач) и „До виђења“ (По-марачић Маки). У обзир долази и замена.

Јасмина Бујан, Матоше-ва 1, 41430 Самобор

Купујем ЛП плочу „Jazz“ (QUEEN). Дејан Милошевић, Бра-ће Тасковића 17-35, 18000 Ниш

НАША КАРИКАТУРА

АТОМСКО СКЛОНИШТЕ ■ ПУЛА

TOP-ALISTE

ЈУН 1979.

ДОМАЋА

1. ЗАШТО СИ С ЊИМ — Гор-ди
2. ИМАШ СРЕ-ЋЕ — Смок-вин лист
3. НА БАЛКАНУ — Смак
4. НА ЗАДЊЕМ СЈЕДИШТУ МОГ АУТА — Бијело дугме
5. РОК-КРИТИ-ЧАР — С вре-мена на време
6. КОШАВА — Андреј Шифрер
7. БАЛАДА О ОСМИЈЕХУ — Други начин

8. РОК-ЕН-РОЛ ЗА КУЋНИ САВЕТ — Рибља чорба
9. 310 ПОЉУ-БАЦА — Indexi
10. БЕЛА ШЉИ-ВА — Пе-киншка патка

СТРАНА

1. ONE WAY TICKET — Eruption
2. BAD GIRLS — Donna Sum-mer
3. BRIGHT EYES — Art Garfun-ke
4. GOODNIGHT TONIGHT — Wings

5. BORN TO BE ALIVE — Pat-rick Hernan-dez

6. JIMMY, JIM-MY — Under-ones

7. TELL WHEN — Lene Lo-vich

8. POP MUSIC — M
9. THE RUNNER — Three De-grees
10. DOES YOUR MOTHER KNOWS — ABBA

МОЈСИЈЕВ ТРИК

Према Старом завету снага Мојсија, вође и учитеља јеврејског народа — који га је 1200. године пре нове ере ослободио ропства и одвео на гору Синај — била је ванземаљска.

Тако је, на пример, за време свог првог прогонства, овај човек (који је, према легенди, живео око 1000 година!) научио од Медијанаца како да се одупре суровим приликама пустињског живота. То искуство је, касније, искористио када је водио Израелце. Многа своја дела Мојсије је намерно приказивао као чуда, што није необично у тим историјским условима — тако је желео да стекне поверење празноверних људи. Али, како?

Према једној легенди, Мојсије је испричао како му се још у Египту, откуд је прогнан, јавио бог Јехова и то из грма који гори. Касније је и он сам задобио ту чудну ванземаљску

способност, па је био у стању да се пред запањеним Израелцима изненада појављује, такође, из грма који гори.

Данас је веома лако доказати веродостојност ове Мојсијеве приче и научно је објаснити.

Наиме, биолози су на Синајском полуострву пронашли једну биљку коју становници ових предела називају „диптам“ или „Мојсијев грм“. Та биљка има особину да испушта разна етерична уља која због испарљивости лако

могу да се запале на јаком сунцу, поготову у пустињи, где температура некада износи и 80 степени Целзијуса.

Почетком 1960. године такав грм је из Синајске пустиње пренесен у Пољску, засађен у једној ста-

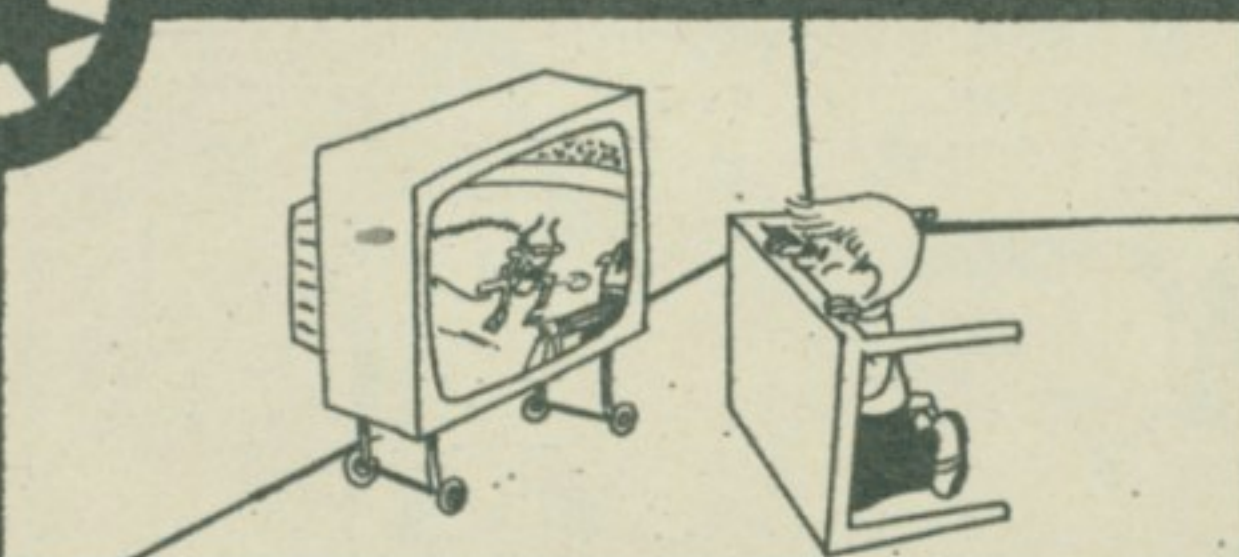
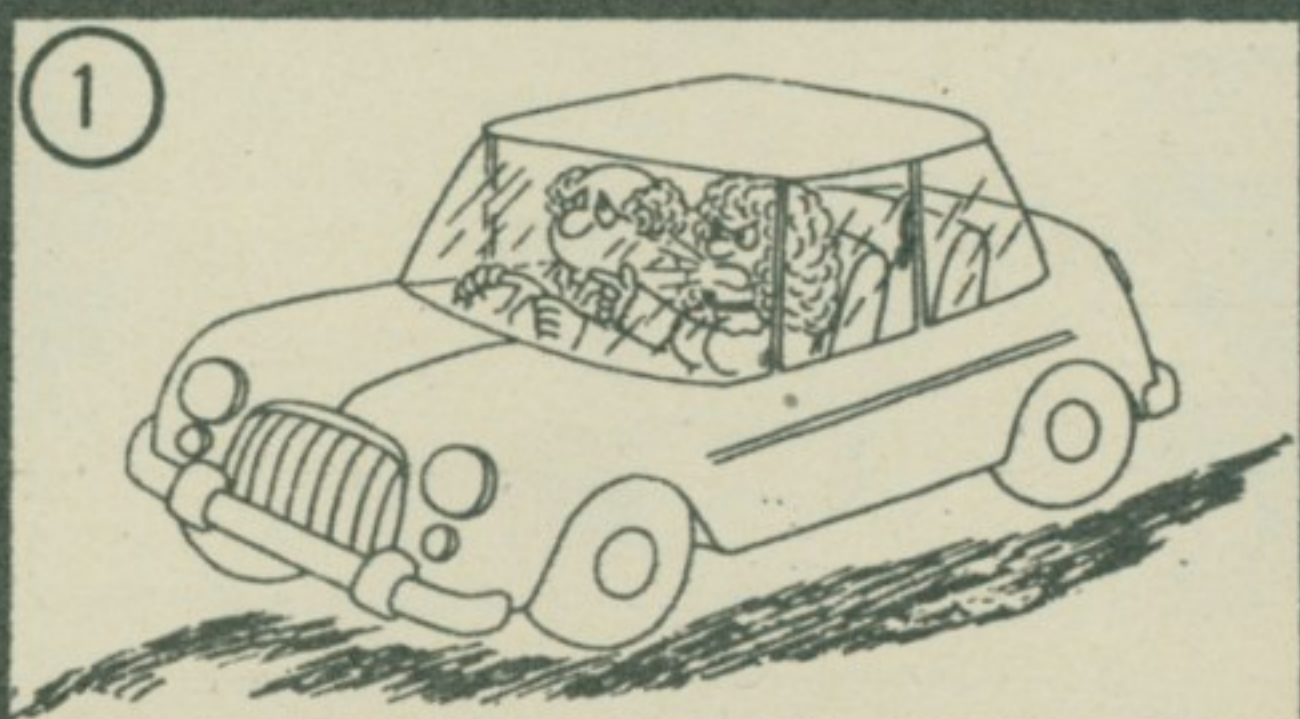
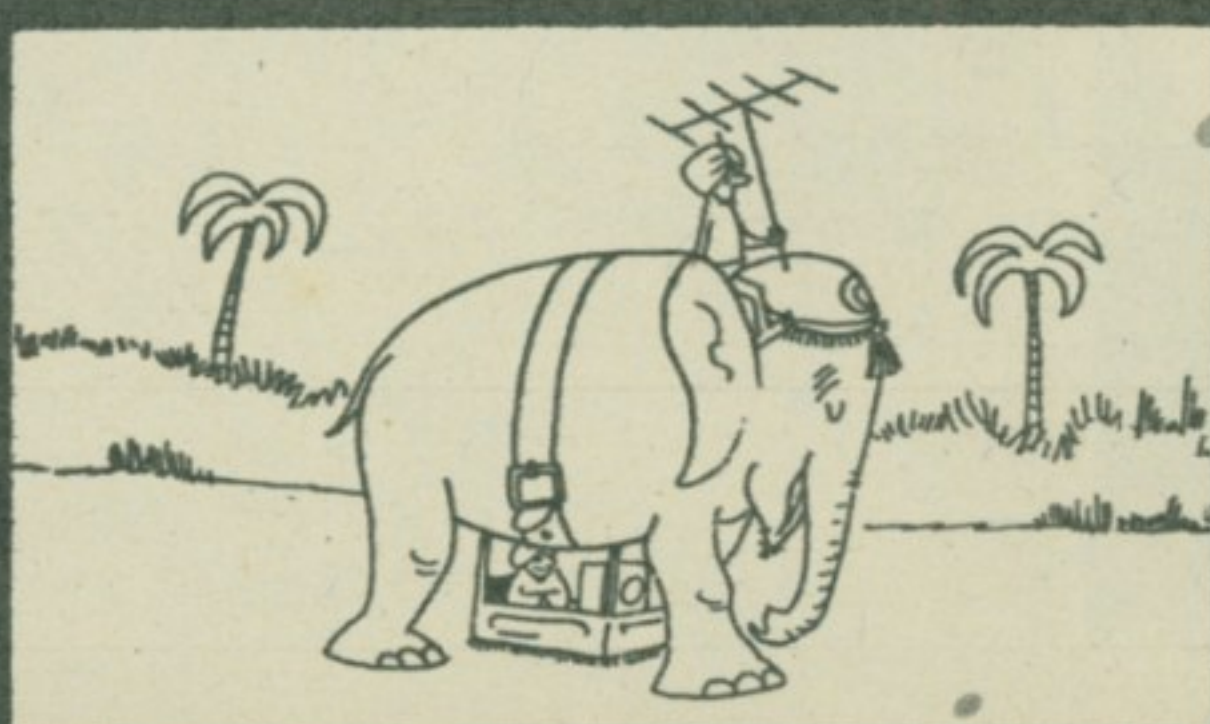
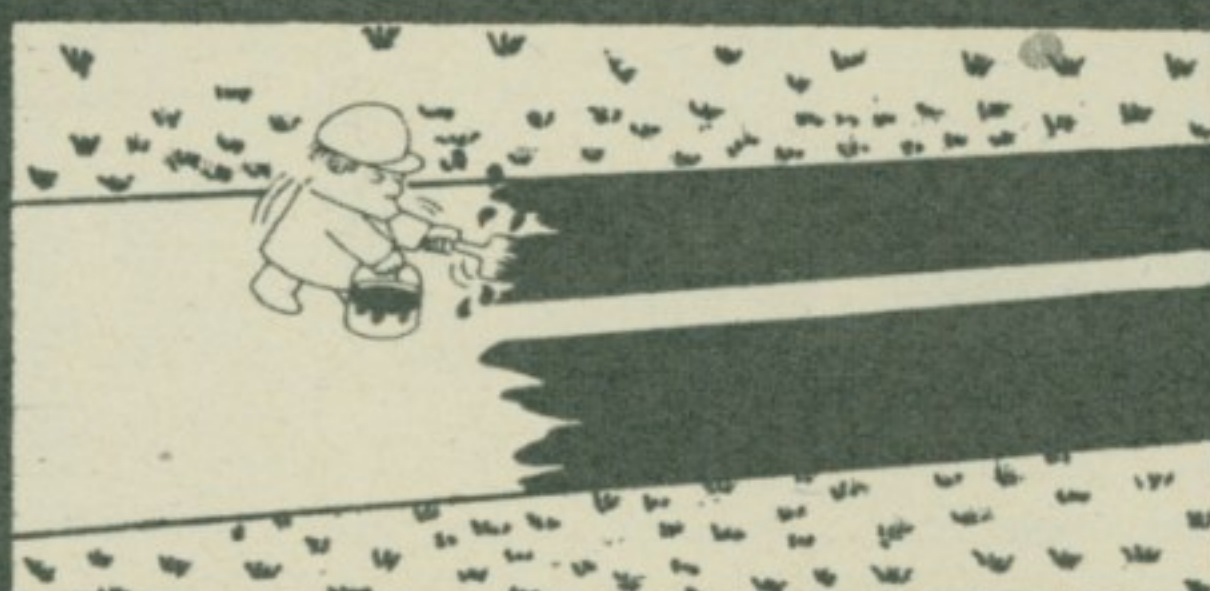
кленој башти, ту гајен неколико месеци, негован, заливан.

Једног дана, ту, у степско-планинском резервату Скорошница, у срезу Буско, тај грм се сам од себе — запалио, и дуго горео плаво-црвеним пламеном.

РЕГЕНЕРИСАЊЕ НОВИНСКЕ ХАРТИЈЕ

У једној финској фабрици хартије недавно је пуштена у ногон апаратура за регенерисање и поновно коришћење старе новинске хартије. Поступак предвиђа уклањање штампарске боје, тако да се маса хартије може поново користити чак и у специјалне сврхе. Уређај за одстрањивање штампарске боје има капацитет од 16 хиљада тона хартије годишње. За производњу оволике количине хартије требало би, иначе, посећи много хектара шуме.

Хумор без речи

У КРУГУ ПОРОДИЦЕ:

ВРЕДНИ ЋОКИЦА

ТАЈНИ АГЕНТ ШЕПРТЉИЋ: ВАЖАН ПОСАО

МОРАМ КОД ШЕФА
ЗБОГ ЈЕДНОГ
ВАЖНОГ
ПОСЛА!

ШТА? ЧОВЕК У
ПОШТАНСКОМ СА-
ДУЧЕТУ! ИЗГЛЕДА
ДА МИ ЈЕ СУНЦЕ
УДАРИЛО У ГЛА-
ВУ!

ПУСТИ МЕ
КОД ШЕФА!
ХИТНО ЈЕ!

ЛОЗИНКУ!
БРЗО!

МЕСЕЦ
СИЈА
КО
ТЕПСИ-
ЈА!

ПРО-
ЛАЗИ!

ПРОГРАМИРАН
САМ ДА УНИШТИМ
СВАКОГ ОНОГ
КО НЕ ЗНА
ЛОЗИНКУ
БРОЈ
637!

РЕЦИ ИЛ'
СИ ГОТОВ!

ПЕТАР
ГОВОРИ
У ВЕ-
ТАР!

АКО У РОКУ ОД
ДВЕ СЕКУНДЕ НЕ
КАЖЕШ ЛОЗИНКУ
БРОЈ 5-4-873X,
МОСТ ЋЕ НЕСТА-
ТИ ПОД ТВОЈИМ
НОГАМА!

ЈЕ-
ДАН
ТИГАР,
ДВА
ТИГ-
РА...

ЛОЗИНКУ
БРОЈ 614!

ПИТАМ СЕ,
ПИТАМ СЕ!
ПОГОДИО
САМ,
ЗАР
НЕ?

СТОЈ!
РЕЦИ ЛО-
ЗИНКУ ОД
ШЕСТОГ
ЈУЛА 1970.
ГОДИНЕ!

МИКА
ЈЕ ПЕВАО
А
ЖИКА
ЗЕВАО!

ЗНАО СИ
СВЕ
ЛОЗИНКЕ!
МОЖЕШ
КОД ШЕФА!

КАКВО ПАМ-
ЋЕЊЕ! ШТА
КАЖЕТЕ?

ЗДРАВО, ШЕ-
ФЕ! ПРЕЗНО-
ЈИХ СЕ ДОК
ДОЂОХ ДО
ТЕБЕ!

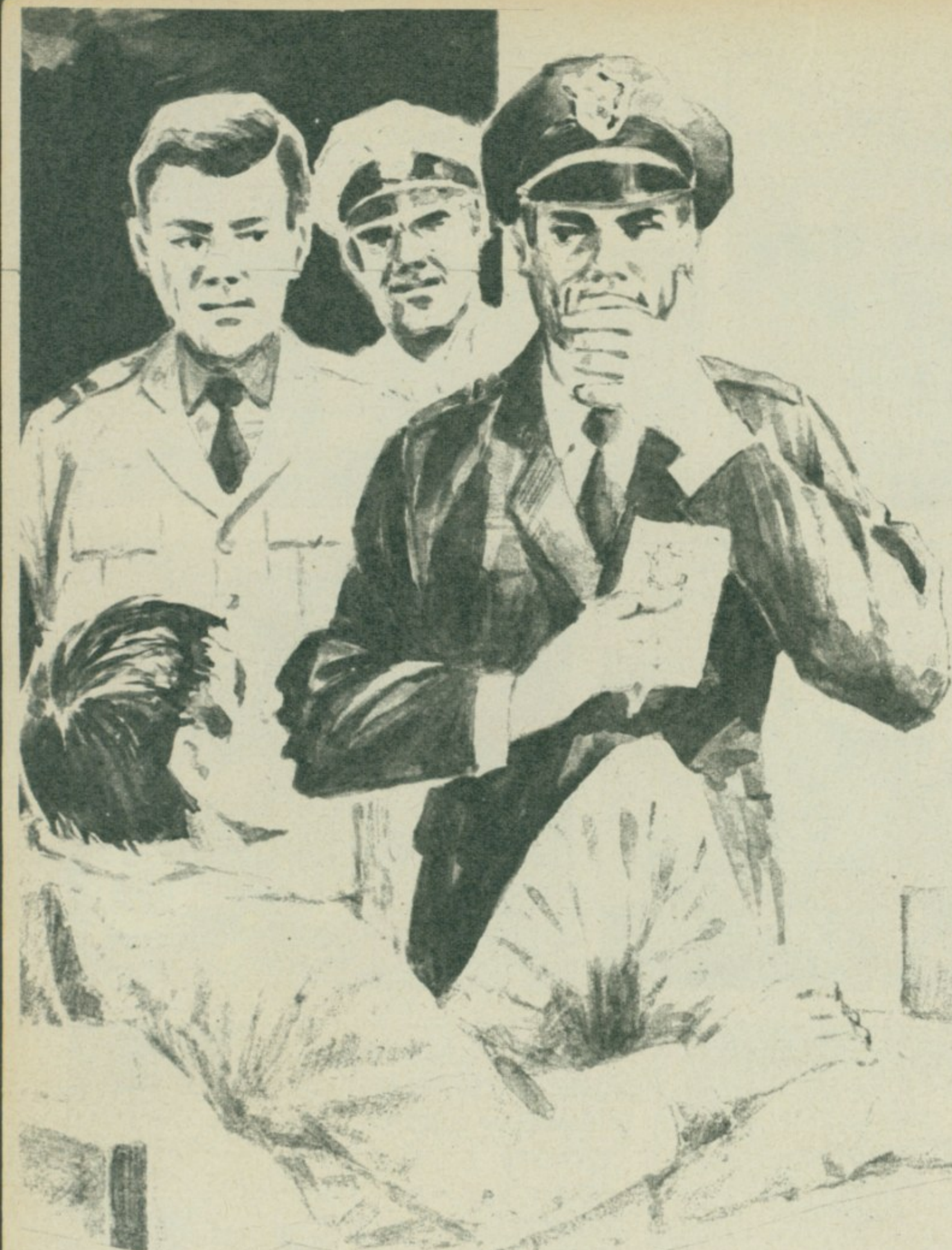
ПРЕДО-
СТРОЖНОСТ,
МЛАДИКУ!
ХТЕО
СИ НЕШТО?

ХТЕО
САМ...
А
ШТА
САМ
ХТЕО?

ПРОКЛЕТ-
СТВО!

ЗАБОРАВИО
САМ!

ПОЛУДЕЊУ
ЗБОГ
ЊЕГА!

Фантастична прича

ТЕОДОР ТОМАС

СУДАР

У тренутку
кад је помислио
да се извукао,
један аутомо-
бил нашао
се испред њега.

Роберт Проктор је, иако веома млад, био добар возач. Овог прохладног мајског јутра, на друму који је благо кривудао, није било гужве. Роберт је био смирен и прибран. После два сата вожње још није осећао болове од умора, који се обично прво јављају у врату. Сунце се играло са облачићима, час се кријући иза њих, час покушавајући да им побегне. Ваздух је био пријатан и мирисао је на свежину. Удисао га је пуним плућима и гласно издишао. Дан као створен за вожњу.

Бацио је брз поглед на витку, седокосу жену која је седела поред њега. Мирног лица и са осмехом, посматрала је дрвеће и поља како брзо промичу. Роберт Проктор је већ следећег тренутка поново гледао пут испред себе.

— Прија ли ти вожња, мама? — упитао је.

— Да, Роберте.

Глас јој је био миран, баш као ово пријатно јутро.

— Сетила сам се кад сам ја тебе некад овако возила... кад си био дете. Питам се да ли си и ти тада овако уживао.

Роберт се осмехнуо.

— Наравно да јесам, мама.

Нежно га је потапшала по руци, а онда се поново вратила пејзажу кроз који су пролазили.

Плави кабриолет

Роберт је слушао како мотор правилно преде. Могао је сада мало да се опусти.

Одједном је испред себе, на путу, угледао велики камион како испушта облаке дима. За њим, трудећи се да га заобиђе, ишао је један плави кабриолет. Роберт им се примицао, али је требало још минут или два да их престигне.

Ослушкивао је како мотор реагује на повећану брзину. Био је задовољан звуком. Роберт је имао осећај за моторе какав мало ко има. Поносио се, јер је у штеловању овог мотора највише сам у радио.

Сада се сасвим приближио кабриолету и почео да га претиче. Брзина му је била нешто изнад дозвољене на овом путу, али он је и даље имао пуну контролу над возилом. Међутим, плави кабриолет је изненада и сам кренуо у претицање, без икаквог упозорења. Ударио је у браник предњег дела Робертових кола и бацио их у страну.

Роберт је био добар возач и није журио да одмах, у паници, притисне кочницу, као што би већина

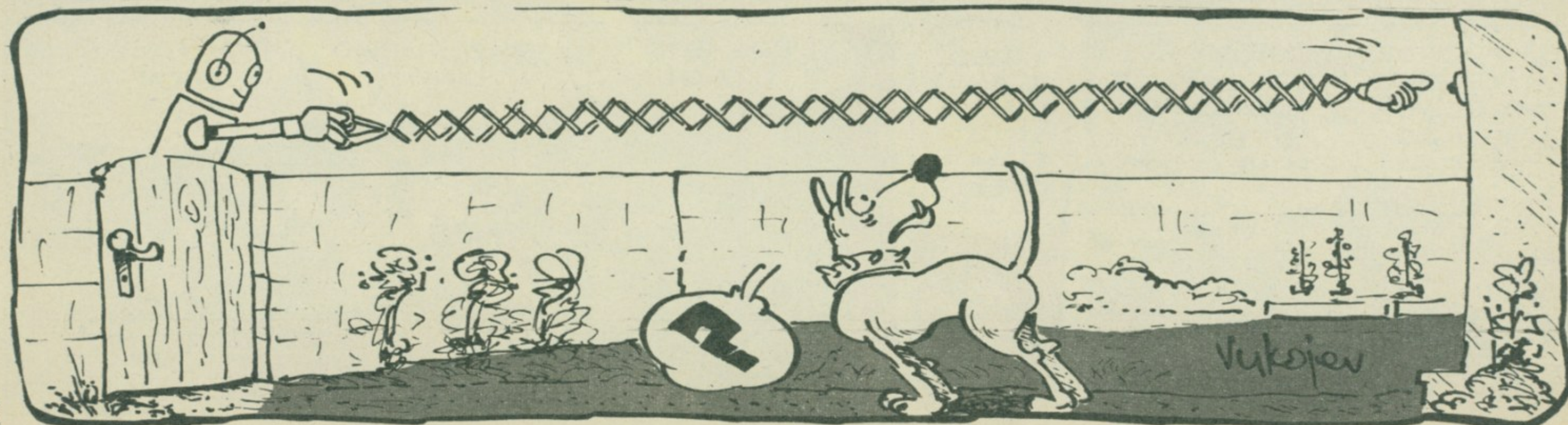
учинила. Није испуштао волан; најважније је било да поново исправи аутомобил. Али, он је вукао, налево, претећи да закачи острво које дели две траке и налети на аутомобил из другог смера.

Успео је да га исправи, а онда је точак наишао на камен и лева предња гума је пукла. Аутомобил је кренуо улево, и тада је Робертова мајка почела да вришти.

Врисак

Кола су се већ нашао делом на левој траци. Не изгубивши присуство духа, Роберт се борио да их врати на десну траку, али је заносење изазвано пуцањем гуме било сувише јако. Мајчин врисак му је звонио у ушима и у оној

шрафко

пометњи једним делом мозга хладно се питао како је могуће да неко толико дуго вришти без узимања ваздуха.

Да је имао још само један секунд, све би се ипак добро свршило. Био се већ готово вратио на своју половину пута кад је из супротнотг смера великом брзином наишло једно возило, ударило у хладњак Робертових кола и потпуно га избацило на леву траку друма.

Robert Proctor se našao u krilu svoje majke, koja je, snažno gurnuta, udarila u vrata. Sreћom, vrata su izdržala. Levom rukom, Robert je i даље држао волан и борио се да се усправи на седишту. Хтео је да заустави окретање кола и да их склони на ивицу друма, да не буду на удару других аутомобила.

Његоva мајка није била у стању да се помери. Остала је наслоњена на врата, не престајући да вришти.

Последњим остацима снаге Роберт је успео да исправи кола. Још мало па ће бити изван опасности. И баш у тренутку кад је помислио да се извукао, један аутомобил се нашао испред њега. У магновењу, видео је човека за воланом; седео је укочено, исколачених очију, одузет од страха. Поред њега је седела девојка. Спавала је. Глава јој је била забачена на наслон седишта, очи затворене. Плаве коврге су јој уоквиривале лице изванредне лепоте.

Sve je to Robert video u deli-
ku sekunde. Ni je ga pogodio strah
na ovekovo liu, ali mu je
teško pala bespomoćnost na liu
zaspale devojke.

Судар је био неизбежан. Возач других кола седео је и даље скамењен за воланом. Роберт је у последњем трену пре несреће приковао ојач за мирно лице девојке. Мачин врисак још му је звонио у ушима.

Када су се кола сударила, није чуо никакав тресак. Само је осетио ударац у стомак и око њега је све посивело. Пре него што је изгубио свест, вриштање је престало. Тада је схватио да је врисак био кратак, али је у његовим ушима трајао и трајао. После тога, мрак...

Роберту Проктору се чинило да лежи на дну неког бунара. Негде у даљини назирао се зрачак светлости, а чуо је и некакав глас. Покушао је да се приближи том гласу и светлости, али ништа није могао да учини. Лежао је непомично. И даље је покушавао да се помери, али је био као прикован за тле.

Молба

Полако, глас је постао јачи, а светлост јаснија. Најзад је отворио очи и угледао човека поред себе. Човека у униформи.

— Kako se osećаш, sinko? — upitao je човек. Sedeo je na stoliци поред Робертовог кревета.

Robert je pokušao da pomeri glavu. Uspes je. Zatim ruke i noge. I ovo je išlo sasvim dobro. Znači, bio je čitav. Zatim je pogledao oko sebe i setio se.

Човек у униформи је видео по очима да је Роберт сада потпуно свестан.

— Све је у реду — казао је умирујућим гласом. — То је био последњи део возачког испита.

Прошао си под хипнозом једну замишљену саобраћајну несрећу. То припређујемо свима који треба да добију возачку дозволу. Дошло се до закључка да их то чини обазривијим... Сећаш ли се сада како смо ушли у ову просторију и како смо те припремили?

Роберт је климнуо главом. Гледао је човека, а видео је лице заспале девојке. Да је све то било стварно, она се никад не би пробудила; право из мирног сна отишла би у смрт. И његова мајка би вероватно погинула.

Човек у униформи је и даље причао:

— Сада имамо све што је потребно за дозволу. Треба још само да попуниш ову молбу и да платиш десет долара. Довољу ћемо ти послати поштом, најдаље за пет дана.

Роберт Проктор је извадио из џепа новчаницу од десет долара и пружио је човеку. Овај није дизао поглед са хартија. Затим је Роберт потписао молбу.

Сањам ли?

Само што је то учинио, поред њега су се нашла друга двојица. Два полицајца у белим униформама. Сада је био између њих. То му се није допало. Намрштио се и хтео да затражи објашњење. Добио га је и без питања.

— Пали сте на испиту — рекао је један полицајац. — Ви сте болесни и потребно вам је лечење. Молим вас, пођите с нама.

— Пустите ме — побунио се Роберт. — Не додирујте ме! Шта хоћете од мене?

— Нико нормалан не би после онаквог доживљаја пристао da прими возачku dozvolu и почне да вози кола. Потребно је да прођу месеци па да се реши да поново седне за волан, а ви сте већ сада спремни на то. Убијање људи на друму нимало вас не узнемирава. Таквима као што сте ви, злочин би био дати волан у руке. Ви представљате опасност. Мораћете да бирате: или да се заувек одрекнете и саме помисли на вођњу, или да се подвргнете лечењу. Оно дуго траје, а резултат је не-извесан.

На вратима, Роберт је стао и упитао их:

— Sigurno ne mislite ovo ozbiljno. Ja još sađam, zar ne? I ovo je deo testa?

— Откуда бисмо ми то знали? — одговорио му је човек у униформи.

Роберта Проктора су извели из себе, опуштених ногу, укочених колена, док су му се ципеле вукле преко већ излизаних трагова на полу.

**ЈЕДНА
АЛИ
ВРЕДНА**

Мудрост је у глави а не
у бради
(Наша народна пословица)

укрштене речи

ДАН БОРЦА

Пре тридесет осам година издат је проглас којим се народи Југославије позивају на подизање оружане борбе против окупатора. Да бисте лакше решили укрштеницу, потребно је да, под бројевима 1, 2 и 3, упишете ко је издао проглас, кад и где.

АУТОР: ВЕ-МАК	ФОСФОР	1	2	ЗНАК ИВАЧ- ГРАДА	ВУЛКАН НА СИЦИ- ЛИЈИ	ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТ	КОЈИ ИМА ТАКТА	ДРУГА
	МУШКО ИМЕ				ЗБРОЈЕНИ			
ПОСПРЕ- МИТИ								
ДОТЕРАМ, ЛЕПО ОБУЧЕН								
МОЧВАР- НО ЗЕМЉИ- ШТЕ				ВРСТА ЧАМЦА				
				ВЕЛИКИХ ОЧИЈУ				
					ИВО ТИЈАР- ДОВИК			ЗНАК ЗА АЗОТ
ТАМНИ- ЦА, АП- САНА	ЧОВЕК С БРКОВИМА				КИНЕСКА МЕРКА ЗА ДУЖИНУ (24,5m)			
НАВОД	ПАЧУЛИ, ИНИ							
					ДВА СЛОВА			3
					ЛИЧНОСТ ИЗ ШЕКСПИ- РОВИХ ДЕЛА			
					ЗАМОР			
ГОВЕЂА или ОВЧИЈА МАСТ				КОЈИ НИЈЕ КРИВ	ЖИВОТНО ДЕЛО ТАЦИТА	НЕГА- ЦИЈА		
КАО У ПАКЛУ, УЖАСНО	ТИМНИ ТАЛАСИ						СИРАКЕ- НИЦА ИТА- ЛИЈАНСКЕ ТВ	
	РЕЧНИ РИБАР					РОБЕРТ ГРИМ		
						ПРОСТ БРОЈ		
ЛАЗА КОСТИК				РЕКА У МАКЕДО- НИЈИ				
				РЕНИЈУМ				
ЈЕДАН МЕСЕЦ, ТРАВЉ					ПРЕКО, ПУТЕМ (ЛАТ.)			
ВАРОШИ- ЦА У СРБИЈИ							ЗНАК ЗА ДИНАР	

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Т, калуп, рам, алегорија, ЈАГОДА, Кр, став, звук, Пи, том-бола, ја, ролна, рало, На, в, оснежити, р, Тати, рш, апарат, енј, бут, рикша, алаун, ињ, такси, пар.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“, Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредник: Бојана Докић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашић, телефон 326-620. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез. Цена једног примерака 8 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	88,00 динара
6 месеци	176,00 динара
1 година	352,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	176,00	динара
6 месеци	352,00	динара
1 година	704,00	динара

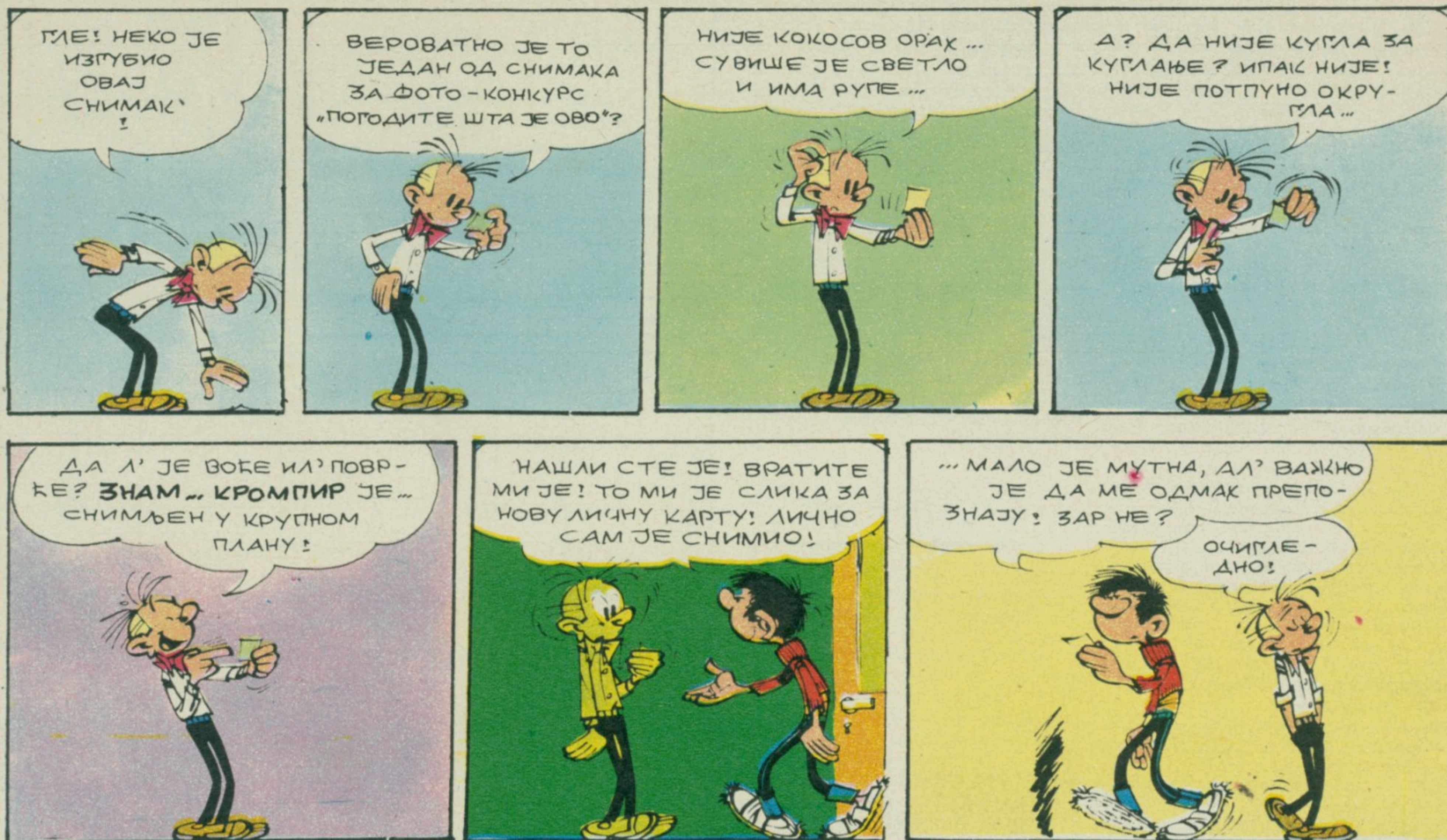
Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну наизнапредну уплату на лист „Политикин забавник“.

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$	38.—
СР НЕМАЧКА	DM	76.—
ШВЕДСКА	Škr	167.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	164.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr	64.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун „НИП“ „Политика“ код ИНВЕСТ. БАНКЕ — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054, са обавезном назнаком претплата на „Политикин забавник“

ПРИПРАВНИК ПЕЛА

PEZ + ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
сваког месеца награђује 1.000 верних читалаца Забавника и чланова PEZ клуба. У јуну месецу награда је:

ШТИТНИК ОД СУНЦА — PEZ ЗАБАВНИК

Бројеве чланских карата награђених објавићемо 22. јуна у Забавнику.

HP Kolinska

Kolinska

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавниче,

УСАМЉЕНА ИСИДОРА

На питање да ли је позната књижевница Исидора Секулић била удата одговорили сте: „Живела је сама и није се удавала“.

Међутим, у II књизи „Љубав српских писаца“ публицисте и књижевника Ђорђа Поповића (изд. књиге Градине 1978) пише да је Исидора била удата; муж јој се звао Емил Стремнишки.

Сачувано је њено писмо из Осла од 11. децембра 1913. издавачу Цвијановићу у Београд, у коме стоји и ово: „Недавно сам јавила картом да ми се муж разболео и да што пре идемо одавде. Још нисмо отишли. Емили је било рђаво (он је прележао запаљиви реуматизам и од тога времена има срчану ману), а затим, кад се опоравио, било нам је жао да оставимо ову дивну земљу...“

СТРИПОРАМА — УСКОРО

У броју 1413 „Политикиног забавника“ на петој страни објављена је врло кратка вест: „Ускоро наш нови стрипски лист СТРИПОРАМА“. Желео бих да ми нешто више о њему кажете.

Милета Д. Стефановић,
Браће Јерковић 139
Београд

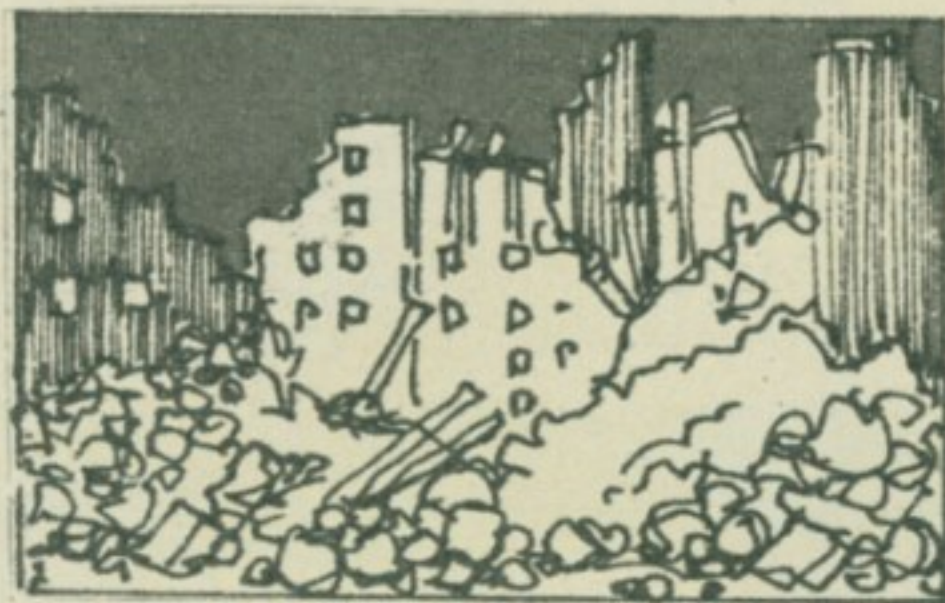
После свог најновијег издања „Мозаик“, ООУР Издања за младе „Политикин забавник“ покреће још једно — лист „Стрипорамa“. Засад ћемо рећи само да ће то бити богат стрипски лист и да ће се на киосцима појавити већ током лета.

ХИЉАДЕ ЖРТАВА

Интересује ме када је забележен највећи потрес у свету?

Тони Шутало,
Хо Ши Минова 13
Нови Београд

Нису познати сви земљотреси који су задесили свет. Знамо само за оне чије су последице забележили хроничари или су их, у новије време, регистровали апарати.

ти сеизмолошких станица. Наводимо само неке који, по броју жртава, спадају међу највеће.

856. године Коринт је задесио земљотрес у којем је погинуло 45 хиљада људи

1268. године у земљотресу у Малој Азији живот је изгубило 60 хиљада људи

1290. године у провинцији Хопеј

од земљотреса је погинуло 100 хиљада људи

1556. године у провинцији Шанси забележено је 830 хиљада жртава катастрофалног земљотреса

1755. године, 1. новембра, један од највећих земљотреса задесио је Лисабон. Од 200 хиљада становника овог града погинуло је 50 хиљада људи.

1908. године земљотрес у Месини, у Италији, однео је преко 180 хиљада људских живота

1920. године, 12. децембра, земљотрес у провинцији Пинг-Линг, у Кини, однео је око 200 хиљада жртава.

НЕ ЈЕДИНЕ СЕ!

Шта су то племенити гасови?

Мирољуб Петровић,
Илинденска 4
Врање

Племенити гасови су група хемијских елемената, гасова, који су у хемијском погледу инертни (не реагују, не једине се с другим хемијским елементима, или, ако то чине, онда је то врло ретко). У племените гасове убрајају се: хелијум, неон, аргон, криптон, ксенон и радон. Сви се они налазе у ваздуху, али у врло малим количинама — сви заједно учествују у саставу ваздуха са 1 одсто. Као хемијски елементи, ови гасови чи-

не нулту групу у Периодном систему елемената. У савременој техници племенити гасови су наши практични примени. Неки од њих користе се за пуњење цеви са електричним пражњењем које се користе за осветљење и светлеће рекламе (неонске цеви). Хелијум се, на пример, поред осталог, употребљава за пуњење балона и ваздушних лађа. Нешто је тежи од водоника, па је његова моћ дизања балона око 91 одсто мања од способности водоника. Међутим, велика предност је што, за разлику од водоника, није запаљив.

МАЈОРКА

Молим те да ми одговориш којој држави припада Мајорка?

Љиљана Бојовић,
Гоце Делчева 13/19
Нови Београд

Мајорка је острво у Средоземном мору (на шпанском Mallorca, а антички Balearis Major). Обухвата површину од 3411 квадратних километара, има 365 хиљада становника, главно место је Палма с 25 хиљада становника. Мајорка је углавном брдовита са највећом висином од 1400 m. Средоземна клима је утицала да острво има веома богату вегетацију: маслине, винова лоза, поморанце, бадеми, смокве. Сточарство и риболов, уз текстилну индустрију и индустрију алкохолних пића, привредне су делатности које доносе значајне приходе. Туризам је веома важна привредна грана а морска купалишта позната у свету. Иначе, Мајорка припада Шпанији.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

За три металне значке дајем постере Здравка Чолића, Џона Траволте и налепнице Брус Лија. — Бранислав Максимовић, С. Трајића 47, 38250 Ѓијлане.

За сваку добијену значку дајем пет маркица, углавном италијанских. — Мирјана Љумовић, Васа Раичковића 33, 81000 Титоград.

За десет металних значака дајем два Забавника и пет Дениса. Лиђија Вардиан, 41000 Загреб, Прилаз ЈНА бр. 60/1.

Молим читаоце Забавника да ми помогну у сакупљању старијих стрипова које раније због удаљености нисам могао да купујем. Сенанид Нухановић, 77227 Пећиград, село Кракача 69.

Ко ми пошаље касету групе „Назарет“ добиће од мене 100 добро очуваних разгледница. Жељко Маршић, 56221 Нуштар, А. Шеное 12.

За десет металних значака нудим велики број Забавника. Сандра Липњак, 41000 Загреб, Прилаз ЈНА 54/1.

Недостају ми следећи бројеви Забавника: 1352, 1358, 1383, 1391, 1401 и 1411. Заузврат шаљем неке старије бројеве. Иван Мот, 75000 Тузла, Слатина к-12/1.

Сваком ко ми пошаље два старија броја Забавника, шаљем привезак и разгледницу свога града. Кармела Вуков-Цолић, 41020 Загреб, Алеја помораца 9/12.

За значку нудим три маркице, две разгледнице и салвету. Анђелка Балић, 58000 Сплит, Нешковчинова 119.

Мењала бих се за стрипове сваке врсте. Марта Ђорђевић, 11070 Нови Београд, Булевар АВНОЈ-а 109/III.

Као што се види, муж јој је био слабог здравља. Умро је неколико година касније.

Иначе, Исидора је живела веома повучено и нерадо је говорила о свом личном животу.

Петар Јовановић,
М. Тита 16
Земун

Хвала вам на овом писму и — исправци!

БРОЈ СТАНОВНИКА

Колико становника имају градови: Тузла, Мостар и Бања Лука?

Мидхат Срабовић,
Тузла

По подацима последњег пописа становника из 1971. Тузла има 53916, Мостар 47802, а Бања Лука 90831 становника.

